Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *77. évfolyam, 42. szám* ■ *2012. október 21.* ■ *Szentháromság ünnepe után 20. vasárnap* Ára: 250 Ft

„1956 őszén rengeteg fiatal hagyta el Magyarországot, és érkezett szülők nélkül Ausztriába. Többségük egyáltalán nem beszélt németül, így nem nyerhetett felvételt az osztrák középfokú oktatásba.”
1956 az Alpok fővárosában ▶ *4. oldal*

„Fény volt, aki sugárzott, de úgy, mint aki a rá ragyogó fényt adja tovább, és ezzel világít, melegít, mert ő is kapja az Istentől. Megtalálta a békességet, a harmóniát a mindennapokban a legnehezebb időkben is – ezt a számos levélből, a fotókról ránk tekintő derűs, szelíd, máskor komoly szemekből is kiolvashatjuk.”
Közelkép az Úr szolgálóleányáról ▶ *6. oldal*

20 Jahre gemeinsam in BeWEGung éve együtt az úton

Összeállításunk a találkozóról ▶ *7–11. oldal*

„…akinek hitét egyedül te ismered” ▶ *2. oldal*
A Biblia alapján irányt mutatni a társadalomnak ▶ *3. oldal*
Lelkésziktatás Apostagon, Dunaegyházán és Péteriben ▶ *5. oldal*
Az egyház gyógyulásáért ▶ *13. oldal*

EMLÉKMŰ A BUDAPESTI '56-OSOK TERÉN – KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

Hogy vagyunk otthon?

▶ **Az Isten igéjére szomjazók október 13-án azt az ígéretet találták az *Útmutatóban,* amely aznap az országos evangélizáció témájául is szolgált: *„Összegyűjtöm őket a föld pereméről…”* (Jer 31,8) A Deák téri templomot megtöltő gyülekezetre a sokszínűség volt jellemző, hiszen a hazai evangélikusok mellett határon túliak, valamint más felekezetű és nemzetiségű testvérek is hallgatták a hazatérésre való buzdítást, és közreműködtek a szolgálatban.**

Vidám muzsika örvendeztette meg a járókelőket és az evangélizációra igyekvőket a templom előtt, s a nap során az éneklés magasztosságát is emelte az ország különböző tájairól érkezett tagokból álló, *Johann Gyula* vezette *Evangélikus központi fúvósegyüttes* szolgálata.

A programra való ráhangolódást köszöntő szavaival *Szeverényi János* országos missziói lelkész segítette, aki – a külföldi tartózkodása miatt távol maradó, de az evangélizációra áldást kérő – *Szemerei János* misszióért felelős püspök sms-ét is tolmácsolta.

Orbán Attila evangélikus lelkész, misszionárius a mottóként szolgáló jeremiási prófécia alapján humorral fűszerezve hirdetett evangéliumot: aki igazi otthonra szeretne lelni, és vágyik a békességre, szeretetre, az Isten közelében keresse a helyét! Ez komoly változással jár, hiszen aki Istentől kap új ruhát, nem hagyhatja magán az új alatt a régit, s ugyanakkor azt is fontos felismernie, hogy a kereszténység nem elmélet – Krisztus népeként kell élni e zűrzavaros világban. A kijelölt igevers alaposabb vizsgálata aztán a bibliakörben is folytatódott.

A délelőtti tanúságtevők messziről érkeztek hazánkba. A német *Joela* és a finn *Firmita* nővér egy olyan közösséghez *(Evangelische Marienschwesternschaft)* tartozik, amely a második világháború után alakult Németországban azzal a céllal, hogy megélje az emberek közötti megbékélést, és a szeretetet szolgálja. Az idős nővér bocsánatot is kért azokért a bűnökért, amelyeket egykor németek okoztak magyaroknak vagy magyarországi zsidóknak. Az ő szekciójukat választók egy kisfilm segítségével ellátogathattak Kánaánba, a közösség otthonába. (A nővérek egyébként a későbbiekben Nógrád megyében is elindítják szolgálatukat.)

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Az amerikai *Avi Snyder* zsidó, de a szíve évtizedek óta Krisztusért dobog – szinte vibrált körülötte a levegő, ahogy hitéről, küldetéséről beszélt. A *Zsidók Jézusért* szervezet európai és magyarországi vezetője elmondta, hogy szolgálatuk egyrészt arra irányul, hogy a zsidók felismerjék Jézusban a Messiást, másrészt fontosnak tartják, hogy magyarok zsidó ajkakról hallják az evangéliumot, harmadrészt pedig a világ felé együtt kell tanúskodniuk Krisztus zsidó és magyar követőinek. A templomi ízelítő után Snyder a zsidómisszió iránt érdeklődőknek mindezek bibliai alapját is felvázolta.

A szekció- és kerekasztal-beszélgetéseket követő ebéd után újra megtelt a templom, s először *Szemerédi Bernadett* tanúságtétele hangzott el. A fiatal, délvidéki származású színművész énekben és szóban vallott hitéről, melyben a nagyszülői örökség és a személyes önátadás élménye, a nehézségekkel való megküzdés és mindezek hátterében a szívből jövő hála fontos elemként van jelen.

Ezután *dr. Kellermayer Miklós* sejtkutató lépett a mikrofonhoz, és a kopernikuszi fordulathoz hasonló mértékű, de egészen más előjelű változásról szólt. A professzornak szemernyi kétsége sincs afelől, hogy új világrend van születőben, a gyógyításé, mely három pillérre épül: tudni az igazságot, hinni Istenben és tenni, azaz késedelem nélkül gyógyítani. Megtérést sürgetett az egyének és népünk számára egyaránt, és tanúságtételének középpontjában a megváltó Krisztus állt.

▶ *Folytatás a 3. oldalon*

A hála összekötő hídjai

■ Michael Martin

Húsz éve együtt az úton – így hangzott az október 11–14. között a bajorországi Nürnbergben megrendezett testvérkapcsolati ünnepünk mottója. Közös utunkon valóban együtt éltünk át sok mindent, amelynek révén megnövekedett bennünk a bizalom egymás iránt: barátságok szövődtek, fiatalok megismerhették egymást, sőt még egy „vegyes pár” házasságkötésére is sor került.

A Bajor Evangélikus Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház között az elmúlt két évtizedben egyre szorosabbá vált a kötelék az iskolai, a gyülekezeti testvérkapcsolatoknak köszönhetően, óvodáink és egyéb intézményeink meglátogatásával. Hálásak lehetünk mindezekért, hálásak azért, hogy húsz esztendeje együtt lehetünk az úton.

Ezért gyűltünk egybe ünnepi találkozónkra: hogy elsősorban annak az Úristennek köszönjük meg az elmúlt két évtized áldásait, aki egymás felé terelt bennünket.

A zsoltáros felhívását magunkra vonatkoztatva – *„Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete”* – bizony van okunk a hálaadásra!

Az elmúlt vasárnapon országaink templomaiban aratási hálaadó ünnepet tartottunk. Most azonban bővül azoknak a dolgoknak a sora, amelyekért köszönetet mondhatunk Istennek. Nem csupán a föld terméséért, a talentumainkért lehetünk hálásak az Úrnak, hanem azért is, mert ő határokat átívelő Isten, aki az emberi előítéletek korlátait ledöntve egymáshoz vezet bennünket, közös útra terel, és mellénk szegődve elkísér.

Egészen konkrét dolgokért ébredhet hála a szívünkben: a szeretetre méltó emberekért, akik velünk élnek, a jó kilátásokért a munkahelyen vagy éppen az iskolai tanulmányok tekintetében. Hálásak lehetünk a tiszta levegőért, a források frissítő vizéért, a csodálatos természetért, amely körülvesz minket – és folytathatnám a sort tovább.

Aki már járt a világnak olyan táján, ahol mindezek a dolgok nem olyan magától értetődő, természetes adottságok, aki már látta, milyen nyomorúságban élnek embermilliók a földön, védőoltások nélkül, kiszolgáltatva mindenféle fertőzésnek, élelem és tiszta ivóvíz nélkül – az minden problémája és nehézsége ellenére is megtanul hálásnak lenni.

Amit hálával tudunk fogadni, azt nem is vesszük olyan magától értetődőnek. A hálás szívű ember sohasem veszíti szem elől embertársát, sem a teremtett világot. A hálás ember, gondolva a jövő generációjára, a holnappal munkálkodik együtt, védve földi létünk értékeit: a teremtett világot és az emberi együttéléshez elengedhetetlen igazságosságot.

Így a mi hálánk is kétirányú kell, hogy legyen: egyrészt arra tekint vissza, amit a múltban kaptunk, amit elérhettünk, másrészt viszont előre is néz, abba a jövőbe, amelynek megteremtése a feladatunk.

Így tekinthetünk hálával – személyes életünk megtapasztalásán túl – arra a gazdasági fejlődésre, amelyet Európában átélhettünk, amely révén nagyon sok lehetőség nyílt meg előttünk. Hálatelt szívvel gondolhatunk arra, hogy évtizedek óta békében élhetünk, és hogy a népek között eddig még sohasem tapasztalt kiengesztelődési folyamat indult el kontinensünkön.

S így tekinthetünk vissza hálatelt szívvel a magyar–bajor evangélikus egyházi testvérkapcsolatra: a kezdetre, amikor épp csak megtörtént a rendszerváltás Magyarországon, a különböző látogatásokra, gyülekezeti csoportok, iskolák, intézményvezetők találkozóira. A partnerség keretében megismerkedhettek egymással fiatalok és idősek, szakemberek és a munkaágak iránt érdeklődő hívek.

Emellett mennyit tanulhattunk egymástól! Mi, bajorok azt, hogy mennyire jó, ha egybefonódik egy gyülekezet és az általa támogatott diakóniai intézmény szolgálata. Az is tudatosult bennünk, hogy az evangélium továbbadásának vissza nem térő alkalmai azok az évek, amíg a diákok egyházi iskoláinkban tanulnak. A Magyarországon oly sokszor megtapasztalt, felejthetetlen vendégszeretet is hálára késztet.

Reménységünk, hogy magyar testvéreink is átvehettek tőlünk néhány hasznos gyakorlatot. Diakóniai munkánk (Diakonisches Werk), iskolai ügyintézésünk (Schulstiftung) jó szervezettsége bizonyára jó például szolgálhat.

A hálás ember azonban nemcsak hátra tekint, hanem mindig előre, a jövő lehetőségeire is. Nagy öröm, hogy a jubileumi ünnepségre sok diák érkezett, mert éppen ők, a fiatalok a jövő letéteményesei.

Az egyesült Európa számtalan lehetőséget nyújt. Uniós pályázatok révén közös látogatásokra, együttes projektek megvalósítására nyílik alkalom. Mindezeken keresztül pedig mód nyílik arra, hogy az új generáció megismerkedhessen az egymástól eltérő tradíciókkal, megtapasztalja a kulturális különbözőségeket. Ráébredhetnek, hogy még a keresztény hitet is más-más kegyességben gyakoroljuk. Ugyanakkor különbözőségeink ellenére ugyanannak a Krisztus-testnek vagyunk a tagjai.

De éppen e látásunk miatt vagyunk alkalmasak arra, hogy egymás között hidakat építsünk: országainkat és egyházi közösségeinket összekötőket, a megértés és a megbékélés hídjait, olyanokat, amelyek hozzásegítenek, hogy a következő generációk is közel kerülhessenek egymáshoz és a holnap Európájához.

Hát hogyne ébresztene a szívünkben hálát ennek a bizonyossága?! *„Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!”*

Fordította: B. Pintér Márta

A szerző evangélikus lelkész, a Bajor Evangélikus Egyház főtanácsosa

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy ma is új napra ébredtünk, és igéd hallgatására összegyülekezhettünk. Atyánk, te kegyelmesen felhozod napodat, szereteteddel és fényeddel veszel körül mindannyiunkat, kicsiket és nagyokat, gyengéket és erőseket, ifjakat és véneket. Köszönjük neked a közösséget, amelyben együtt örvendezhetünk annak, hogy atyai jóságoddal vezettél az elmúlt hét minden napján, most pedig evangéliumod hirdetését, a bűnbocsánat és az új élet ajándékát nyújtod felénk szent házadban. Köszönjük, hogy szélesre tártad ezt a hajlékot, hogy testvéreket adtál mellénk, akikkel együtt dicsérhetünk téged, és szolgálhatunk neked a világban.

Könyörgünk hozzád az egész teremtett világért, hogy mindenki lelki otthonra és szerető testvéri szívekre találjon, és kegyelmedből élve minden napját ajándékként vegye kezedből.

Könyörgünk hazánkért, hogy békében és harmóniában élhessünk országunkban, gondoskodjunk a ránk bízottakról, építsük a jövőt. Őrizz meg minket a széthúzástól, az ellenségeskedéstől, tiszta szívet és erős lelket adj, hogy egy szívvel és egy lélekkel ünnepeljük nemzeti ünnepünk napját. Add, hogy méltóképpen emlékezzünk meg történelmünk nagy napjáról, kegyelettel őrizzük hőseinket, és egy nemzet fiaiként, egymás iránt érzett szeretettel és felelősséggel értékeljük közös múltunkat, éljük meg jelenünket, és munkálkodjunk jövőnkön.

Add, hogy tudjunk bocsánatot kérni és megbocsátani! Add, hogy ne bűneink sokasága és a mások bűneinek keresgélése borítsa be életünket, hanem a te irgalmad, kegyelmed, amellyel ma is újat kezdhetünk!

Emeld fel tekintetünket, hogy ne a magunk kicsinyes, gyarló, sokszor megtévedő lépteivel járjunk utainkon, hanem tőled nyert bölcsességgel, belőled fakadó tisztasággal, igaz szóval és cselekedetekkel éljük ünnepeinket és hétköznapjainkat.

Kérünk, légy ma különösen is a magányosokkal, a betegekkel, a gyászolókkal. Deríts fényt a sötétségben lévőkre, a bánatosakra, a kicsikre, a gyengékre. Adj vigasztalást számunkra, mutasd meg könyörületes jóságodat rajtunk, akik sokszor nem értjük, mi végre történnek velünk életünk nehéz órái, napjai.

Kérünk a nélkülözőkért – vedd el a terheket a súlyos nehézségekben vergődőkről, és könnyítsd a szenvedők keserves küzdelmeit. Adj nekünk nyitott szemet és fület, hogy észrevegyük egymás nyomorúságát is, ne csak a magunkét, és tégy késszé minket enyhíteni testvéreink szenvedését és nélkülözését.

A jólétben és a bőségben lévőkért is kérünk – add, hogy mindannyian felismerjük, tőled árad minden jó és minden szépség, tiéd minden gazdagság. Add, hogy hálás szívvel vegyük kezedből mindazt a sok jót, amellyel naponként elhalmozol.

Add Szentlelkedet, hogy ne a félelem, hanem a bizalom és a rád hagyatkozó hit töltse be mindennapjainkat. Adj ajkunkra bizonyságtevő szót, hogy vigyük az örömhírt oda, ahová rendelsz minket.

Kérünk, hallgasd meg imádságunkat az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 20. VASÁRNAP – ÉZS 5,1–7

A dal jajjá lett!

Vannak filmek, amelyek nagyon idilli képekkel indulnak. Kiegyensúlyozott család, boldog szülők és gyermekek, játék, nevetés, boldogság minden képkockán. A barátokkal is minden rendben, süt a nap, árad a jókedv, egészséges emberek láthatók mindenfelé. De a gyakorlott filmnéző sejti, hogy ez nem marad sokáig így. Beköszönt valamilyen nagy baj, betegség, baleset, halál.

Az ézsaiási ige is idilli képpel indul: egy ember – aki példázatunkban maga az Isten – szőlőt ültet. De nem akárhogyan, hanem a legnagyobb körültekintéssel, igazi szakmai hozzáértéssel, óriási lelkesedéssel és szeretettel. Nem spórol a munkával és a fáradsággal. Amikor meglátja munkája eredményét – csak vadszőlő termett –, először nem hisz a szemének. „Ez lehetetlen, hiszen mindent megtettem – gondolja. – Akik ezt kívülről nézitek, nektek mi a véleményetek erről? Ti mit tennétek a helyemben ezzel a szőlővel?”

A gazda csalódottsága ismerős. Hányszor látunk magunk körül olyanokat, akik hasonló módon csalódtak, botránkoztak meg vagy ábrándultak ki. Szerettem volna, de nem ilyet. Sokat dolgoztam vele, és nem gondoltam volna, hogy ez lesz belőle. A befektetett hűséges munkám és szeretetem messze nem áll arányban azzal az eredménnyel, amelyet elértem. Ilyeneket szoktunk mondani vagy gondolni, ha csalódunk valamiben, vagy a dolgok nem úgy alakulnak, ahogyan vártuk volna.

Sírva tartja kezében a kisgyerek a szétesett kisautót, amellyel pedig még csak kétszer játszott. Keserűség szorítja össze a gimnazista szívét, amikor kiderül, hogy a legjobb barátja a háta mögött rosszmájú megjegyzést tett rá. Könnyeivel küszködik a fiatalasszony, aki néhány éves házasság után szembesíti egykori álmait a valósággal. Álmatlanul forgolódik az apa, aki mindent megtett a gyermekéért, aki most, tizennyolc évesen kábítószeresek közé került.

Egyre hidegebb és egyre értetlenebb szívvel figyeli az ember a távolodó barátokat, munkatársakat, családtagokat. És folytatja a panaszkodást megállíthatatlanul: én nem ilyen iskolát, nem ilyen munkahelyet, nem ilyen főnököt akartam, nem ilyen menyet, vőt, én nem ilyen orvost, nem ilyen papot, nem ilyen miniszterelnököt akartam. Nem ilyen rendszerváltást akartam. Én nem ilyet akartam! Én nem ilyen életet akartam!

Isten is szomorúan, keserűen nézi választott népét: „Volt népem életében szabadítás, volt az egyiptomiakra tíz csapás, volt a tenger kettéválása, vízfakasztás, fürjek, manna, füst és tűzoszlop. Idevezettem őket Kánaán földjére, a közelembe, és most, amikor már minden ajándékomat átadtam, és várnám a termést, a nagyszerűt, az édeset, csak vadszőlő mindenütt, tövis és gaz.”

Lehet-e még valamit tenni ezzel a néppel, hogy megváltozzon, hogy megtérjen, vagy reménytelen eset? Érdemes-e még egyáltalán energiát, jóságot, szeretetet befektetni ebbe a népbe, vagy fölösleges? Kutyából, tudjuk, nem lesz szalonna. Isten dilemmája ez. „Megbántam, hogy embert teremtettem…” – mondja az özönvíz előtt, és végrehajtja az ítéletet. Bizony, jogos a kiáradó víz mint Isten haragjának kiáradása.

Csak Nóé menekül meg. A hite, a ráhagyatkozása mentette meg. Kiskaput hagy Isten ezzel az emberiség megmaradására. És most újra itt a kérdés: mit tegyen Isten a hűtlen néppel, a hűtlen emberrel?

Jöjjön tehát Isten jogos ítéletének terve három lépésben.

„Első lépésben megtehetném, hogy a védőfalat lerombolom, és kiteszem az embert mindenféle hatásnak, ami csak érheti a világ részéről. Kiteszem az ember szívét a korszellemnek, a mindenből gúnyt űzőknek, a kereskedelmi csatornák szennyáradatának.”

„Második lépésben hagyom, hogy igémet túlnője az emberben belülről fakadó gaz: az élet gondjai, a gazdagság csábítása és az élet élvezetei. Ezek is megteszik a maguk hatását. Megfojtják még azt a kevés jót is, amit idáig igém fakasztott. Hadd uralkodjanak az elemi ösztönök és az önzés.”

„Harmadik lépésben elveszem tőle az éltető esőt: igémet. Nem beszélek többet az emberrel.”

Sokáig nem igényelte az ember, megvolt nélküle. De egyszer eljön a pillanat, amikor már nem tud nélküle élni. Az emberi ideológiák becsapták, és most kapkodna Isten igéje után. Föltekint, de csak üres eget lát. Keresné az Istent, de már nincs sehol. Elrejtőzött, elérhetetlenné vált. Hallgat a menny.

Van-e keményebb ítélete az Istennek itt, a földön (nem a túlvilágon), mint hogy az embert a saját kívánsága, útja, értékrendje következményeinek szolgáltatja ki? Ki mit főzött, egye is meg! – szoktuk mondani. Hányan csodálkoznak a világ romlásán, pedig az természetes következménye az istennélküliségnek. Isten nélkül csak ide juthat az ember.

A VASÁRNAP IGÉJE

Vannak emberek, akik azzal fejezik ki haragjukat, közömbösségüket a másik iránt, hogy nem szólnak hozzá. Nem szólnak órákig, napokig, hetekig, évekig. Ezzel fejezik ki, hogy számukra a másik megszűnt létezni. Mintha nem is élne: nulla, levegő. Ez is gyilkosság, nem késsel, nem méreggel, hanem a másik lenullázásával, a vele való mindenféle közösség megszüntetésével. Ha így viszonyul az ember a Teremtőjéhez, mit várhat tőle? Bizony, jogos, hogy ugyanazt.

Isten azonban megtett egy negyedik lépést is. Fölvett a szőlőbe egy vincellért, egy olyan szolgát, aki ebben a reménytelen helyzetben is ad még egy esélyt a gyümölcstermésre. „Kérdezed: ki az? Jézus Krisztus az.” Jézus folytatja az ézsaiási példázatot a termékettlen fügefáról szóló példázattal. Jézus az egyetlen, aki az Isten teljesen jogos ítéletét meg tudja állítani. Vérével áztatja a földet, és közben kéri az Atyát: „Adjunk neki még haladékot! Hátha megtér! Hátha terem!”

■ Mekis Ádám

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Könyörülj, és ne szolgáltass ki bűneink következményeinek! Bár sokszor semmibe vettünk, és nagy csalódást okoztunk neked, most mégis kérünk, ne hagyj minket igéd nélkül, bocsánatod nélkül, szereteted nélkül. Könyörülj, és adj még egy esélyt. Már nem abban bízunk, hogy saját erőnkből meg tudunk változni, hanem abban, hogy fölnézhetünk a keresztre, mert számunkra már csak onnan jöhet a remény. Ámen.

„…akiknek hitét egyedül te ismered”

„Emlékezzél meg…” – kérjük az Atyát abban az imádságban, amelyet a szerzési igék elhangzása után mondunk. Gyakran fohászkodtak így a zsoltárosok is (bár új fordítású Bibliánkban a *gondolj* szó szerepel – Zsolt 25,6; 74,2; 89,51; 106,4), ám Jézus feltámadása nyomán kérésünk sokkal több annál, mint hogy arra kérnénk Istent, ne feledkezzék el valami elmúlt eseményről.

Az örök Istenben eggyé válik a múlt, jelen és jövő. Amikor Jézus jelenlétét ünnepeljük az úrvacsorában, valamiképpen mi is részesei leszünk ennek az egységnek: az előttünk járt szentekkel együtt a halált legyőző, megdicsőült Krisztus közösségét kapjuk ajándékba. Ezért ennek az imádságnak leginkább drámai mondatai azok, amelyek azt kérik, hogy ennek a nagy csodának, a jelen-múlt-jövő egységének mi is részesei lehessünk.

A megemlékezést kérő – anamnézis – imádság az egyház egységének ígéretéből fakad. Jézus is azt kérte nagy, főpapi imádságában. Amikor pedig arról beszélt, hogy ő a jó pásztor, akkor meg is ígérte, hogy *„lesz egy nyáj, egy pásztor”.* Ebben az ígéretben bízva könyörgünk az egyház egységéért, mielőtt az Úr Jézus terített asztalához járulnánk.

Hogyne könyörögnénk az egyház egységéért, hiszen mikor úrvacsorához járulunk, egyben a Bárány menyegzőjének asztalához is járulunk, az üdvösség örömünnepének asztalához, amelyhez nem méltó semmi szakadozottság, elválasztódás vagy kirekesztés! Hogyne könyörögnénk egységért akkor, amikor most olyan kevesen vagyunk, akik odamegyünk! Akkor is kevesen vagyunk, ha éppen hosszan várakozunk, míg az oltárhoz érünk, sőt éppen ebben a látható, átlátható helyzetben tapasztaljuk az egyház, sőt gyülekezetünk töredezettségét. Imádkozunk hát az egyház egységéért.

Imádkozunk azokért, akiket talán már a közösség fölöttinek tartunk, mert rájuk különleges szolgálatot bízott Isten – a püspökökért, lelkészekért, egyházi szolgálókért. Imádkozunk azokért, akiket azért felejtünk ki az egyház egységéből, mert már nincsenek közöttünk. Végül könyörgünk önmagunkért, hogy a szentek közösségének, a Krisztusban hívők egységének mi is részesei lehessünk.

Most ebből a nagy imádságból annál a mondatnál időzzünk el, amelyben az előrementekért könyörgünk! Először azokról emlékezünk meg Isten színe előtt, akiknek hitét ismerhettük, akik szóval és életükkel bizonyságot tettek arról, hogy az Atya kezébe tették le életüket. Őket azzal a békességgel engedtük el, amelyet Krisztus ígért: *„…aki hisz énbennem, ha meghal is, él.”* Aztán megemlékezünk azokról, akiknek hitét mi nem ismerhettük fel, akiknek hitét egyedül csak az Atya ismeri. Ők is beletartoznak abba a közösségbe, amelynek tagjai Jézus asztalánál, a Bárány menyegzőjének asztalánál ülhetnek majd.

„…akiknek hitét egyedül te ismered.” – Megállok ennél a mondatnál. Megállok, mert sorban jutnak eszembe azok, akiknek hitét nem ismertem. Nevek és arcok jutnak eszembe. Tudom róluk, hogy sokat dolgoztak, tisztességesen éltek, becsülettel nevelték gyermekeiket. De nem ismertem hitüket. Úgy tűnik, valami visszatart bennünket attól, hogy egymás hitéről kérdezzünk, hogy saját hitünkről bizonyságot tegyünk. Tudjuk a másikról legapróbb szokását, ismerjük ízlését, politikai véleményét – de alig ismerjük egymás hitét. Ezért mondjuk az imádságban: „…akiknek hitét egyedül te ismered.”

Megállok ennél a mondatnál azért is, mert elszégyellem magam. Ez a mondat helyreigazít. Még a gondolatát sem engedi annak, hogy én döntenék mások üdvösségéről, vagy én tudnám megállapítani, ki hisz, ki nem hisz. „…akiknek hitét egyedül te ismered” – az ítélet egyedül az Atya kezében van.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Megállok ennél a mondatnál, mert egészen világosan mutatja, hogy az üdvösség hit által adatik. Nem templomba járásra vagy adakozásra, nem szeretetszolgálatra vagy az igazság megmondására emlékeztet ez az imádság, hanem a hitre. A hitre, mely legtöbb esetben láthatóvá válik az önfeláldozó szeretet tetteiben, de amely mégis láthatatlan marad. A hitre emlékeztet az imádság. Mert valóban nincs semmink, amivel az ítélőszék elé léphetnénk, csak az a bizalom, hogy Jézusért és Jézussal együtt örök életünk van.

Ebben a hitben egy az egyház: mindannyian és egyformán Jézusra vagyunk utalva. Arra a kegyelemre, amelyben terített asztala részeltet, hogy teste értünk megtöretett, vére értünk kiontatott.

„Emlékezzél meg azokról, akiknek hitét egyedül te ismered.” Kicsit elidőztünk ennél a kérésnél. Talán csendesebben, alázatosabban, ám mindenképpen nagyobb reménységgel kötjük hozzá a másik kérést: „Őrizz meg minket is a szentek közösségében.”

■ Bencze András

SEMPER REFORMANDA

„Zsolt 51,5: »*Mert tudom, hogy hűtlen voltam, és vétkem mindig előttem van.*« Ez különbözteti meg a valódi szenteket az álszentektől, hogy látják nyomorúságukat, hogy nem azok, amik lenni szeretnének, illetve aminek lenniük kellene. Ezért ítélik el magukat, s nem törődnek mások véleményével. A többiek ezzel szemben nem ismerik fel nyomorúságukat, úgy vélik, hogy már olyanok, mint amilyennek lenniük kell, folyton szem elől tévesztik magukat, és a többiek gonoszságát bírálják. Így ferdítik el e zsoltárvers értelmét: »Tudom mások hűtlenségét, és vétkük mindig előttem van«, s mindez azért van így, mivel saját vétküket hátukon hordozzák, s szemükben gerenda van (Mt 7,3). Így aztán visszájára fordítják ezt a kis mondatot: Bűnöm mindig előttem látom. Az »előttem«, mint ahogyan azt németre fordítottuk, azt jelenti: »szemem előtt« vagy »szemben«, a szemközt látható tárgy.”

Luther Márton: A negyedik bűnbánati zsoltár (Zsolt 51) *(Weltler Ödön fordítása)*

Hogy vagyunk otthon?

Folytatás az 1. oldalról

A záró úrvacsorás istentiszteleten *Ittzés István* lelkész Lk 15,22–24 alapján mintegy folytatta a hívő kutató „igehirdetését”. Kiemelte, hogy a ma emberén azért hatalmasodik el az utazási őrület, mert szenved az otthontalanságtól, békétlenségtől. Egyetlen kiút lehetséges: a hazatérés oda, ahol a legjobban szeretnek, azaz meg kell térnünk ahhoz az Istenhez, aki Fiát adta értünk, és egész nap kitárt karral várja haza a tékozló fiakat és leányokat. A bűnbocsánat nem jár alanyi jogon – mondta az igehirdető –, aki ugyanis Jézust nem fogadja el, magát rekeszti ki az üdvösségből. A hazatérés, otthonlét tehát csak Jézussal lehetséges!

A hazafelé úton a kocsiban természetesen szóba kerültek a személyes reflexiók. Ott hangzott el a következő gondolat egyik gyülekezeti tagunk szájából: „Olyannak éreztem a napot, mint fiatalkoromban azokat az evangélizációkat, amelyeket az ébredés idején hallottam, és amelyeknek volt megszólító erejük. Adja Isten, hogy a mai evangélizációnak is legyen folytatása!”

■ Hulej Enikő

A hangfelvételek elérhetők a misszio.lutheran.hu oldalon

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Avi Snyder, a Zsidók Jézusért mozgalom európai és magyarországi vezetője

Szekcióról szekcióra – lépésről lépésre a hazatérés útján

A *Hazatérés* című országos evangélizációs napon, október 13-án *Orbán Attila* sokszor derűt kiváltó, anekdotázós – mintha egy Tamási-regényből lépett volna ki a prédikátor –, ugyanakkor határozottan „hazahívó” igehirdetése után a szekcióülések következtek. „Szép magyar szóval” – ahogyan erre *Badin Ádám* felvidéki mesemondó, előadóművész rávilágított.

Badin Ádám *(képünkön),* a színházban, mesemondásban, „világban” jártas előadó versek útján vitte el más tájakra hallgatóságát. Újonnan megjelent, *„Ne félj, csak higgy!”* című CD-jének anyaga – amely egyébként *Szeverényi Jánosnak,* egyházunk országos missziói lelkészének kezdeményezésére született – Orosházán állt össze a művész kedvenc istenes költeményeiből.

Az Evangélikus Missziói Központ által kiadott lemez már a nyári piliscsabai konferencián debütált, mégis inkább az evangélizációs alkalmat tekintik a CD bemutatójának.

A versek alatt *Burovincz Laura (képünkön)* csellójátéka szólt, amely játék – ahogy a csellós hölgy neve: *l'aura* – lágy és visszafogott volt, mégis valami titokzatos, ünnepi alaptónust adott.

* * *

A „virslis” szünetben egy verskedvelőt kérdeztem, hogyan értékeli az előadást.

– Minden előadás egyszeri, személyes és életközeli – kezdte az inkognitóját megőrző hölgy, aki már évek óta az evangelizációs nap látogatója. – A pillanatnyi esetlegességek, döccenések, a mobiltelefon-csörgés csak még hitelesebbé tesznek egy előadást. Igazság szerint elfogultan kezdtem neki a hallgatásnak – árulta el –, hisz Badin Ádám arról a vidékről való, nevezetesen Sajógömörről, ahonnan apai nagyszüleim is származnak, s ahol magam is sok-sok nyarat töltöttem gyerekként…

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Az előadás esztétikai értékeiről kérdeztem. „Nem a színművészeti mércéjével kell mérnünk egy ilyen alkalmon – állította. – Azt kell látnunk, illetve éreznünk, hogy egy másik, hozzánk hasonló földi halandó mondja a verseket, szívből szívbe.”

* * *

Az egyház megtérésének kérdéseivel foglalkozott *dr. Garádi Péter,* a budaörsi evangélikus gyülekezet felügyelője. Ehhez elsőként a megtérés fogalmát kellett „definiálnia”. Az egyház megtérése a gyülekezetek megtérését jelenti, a gyülekezetek megtérésének feltétele pedig tagjainak megtérése – mondta.

Felhívta a hallgatóság figyelmét – példaként neves misszionáriusok mondatait idézve – az „ébredés” kifejezés problematikus voltára, a téma érzékenységére. Izgalmas történelmi példák kerültek elő, így a dél-afrikai és a kínai „ébredés” és persze az „örök emberi” önteltség, ellenállás, képmutatás, valamint a sátán munkája mint olyan tényezők, amelyek mindig a megtérés ellenében munkálkodnak.

Vajon milyen az az egyház, amelyik állandóan az Úrra figyel? Ezt a kérdést próbálta körüljárni *Endreffy Géza* budaörsi lelkész Lk 6,6–13, a sorvadt kezű ember példáját alapul véve. Egy gyülekezet egyénekből áll, akiknek – jó esetben – mind személyes kapcsolatuk van Istennel. Ezek együtteséből a Szentlélek segítségével lesz élő gyülekezet.

A *Bibliakör* önvizsgálatra hívta az érdeklődőket, azt középpontba állítva, vajon hol áll a mi gyülekezetünk, mennyiben tudjuk összehangolni nézőpontjainkat, s mennyiben tudunk egyfelé, az Isten útján haladni.

* * *

A gyülekezetből bensőbb körbe lépett a család megtérésének kérdését boncolgató *dr. Sallai János* pszichológus, családterapeuta. A sokgyermekes családok női tagjai általában ezt a szekciót választották.

Az előadó itt is a megtérés mibenlétének taglalásával kezdte mondandóját. A hitetlenségből hitre térés Isten kegyelméből fakad, ezt nem szabad elfelejtenünk – hangsúlyozta.

Folytatás az 5. oldalon

A Biblia alapján irányt mutatni a társadalomnak

Aki válaszol: Heinrich Bedford-Strohm, a Bajor Evangélikus Egyház püspöke

ÉGTÁJOLÓ

20 Jahre gemeinsam in BeWEGung éve együtt az úton

***Heinrich Bedford-Strohm,* a Bajor Evangélikus Egyház püspöke a nürnbergi bajor–magyar partnerkapcsolati találkozó szombati napján, a hivatalos ünnepségen szólalt meg a Wilhelm Löhe Iskola színpadán, majd *Gáncs Péter* elnök-püspökkel együtt csapra vert egy hordó sört. Ezzel elkezdődött a bajor–magyar *Oktoberfest.* Vasárnap pedig ő prédikált az istentiszteleten. Az ünnepi rendezvénysorozat apropóján – tekintettel az intézményes bajor–magyar evangélikus együttműködés két évtizedének jelentőségére – *Égtájoló* rovatunkban ezúttal kivételesen a bajor testvéregyház püspökét szólaltatjuk meg.**

– Püspök úr, Önt tavaly április 4-én választották meg Johannes Friedrich *tartományi püspök utódjául, és a reformáció ünnepe előtt egy nappal iktatták be hivatalába. Az eltelt egy év alatt sikerült-e betekintést nyernie a bajor–magyar partnerkapcsolatokba?*

– Bajor egyházunk zsinati tagjaként már püspöki tisztem elfoglalása előtt kapcsolatba kerültem a magyarokkal, többek között részt vettem egy ünnepi fogadáson, amelyet a partnerkapcsolati viszony megújításakor adtak.

Egy évvel ezelőtt, beiktatásomkor a nürnbergi Lorenz-templomba Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök vezetésével érkezett magyar delegáció. Csodás tapasztalat volt az ünnepi istentisztelet, hiszen az egész világról jöttek partnereink, hogy jelen legyenek egyházunk ünnepi alkalmán. Biztató kezdete volt ez püspöki szolgálatomnak: sokan ünnepeltünk együtt, testvérekként, Jézus Krisztusban.

– Idén decemberben Magyarországra látogat. Milyen programokat tervez?

– Egyszerűen szeretném megismerni a Magyarországi Evangélikus Egyházat. Szeretnék odafigyelni rá, és örülnék, ha megmutatnák nekem, hogyan élnek Magyarországon az evangélikusok, hogyan ünneplik istentiszteleteiket, egyházként milyen szerepet vállalnak. Különösen érdekel az, hogy a társadalmi kérdésekkel kapcsolatban az evangélikus egyház hogyan képviselheti az álláspontját.

Számomra mindig fontos volt a nyílt teológia. Keresztény küldetésünket, értékeinket gyümölcsözővé kell tennünk a társadalom egésze, nem csupán egyházunk tagjai számára.

– Sajnos az utóbbi időben Magyarország a német médiumokban számos esetben kedvezőtlen színben tűnt fel. A Magyarországi Evangélikus Egyháznak más volt a véleménye bizonyos kérdésekben – például a médiatörvénnyel, az egyházi törvényel kapcsolatban –, mint a nemzetközi megítélés, viszont a magyarországi politikával sem értettünk egyet mindenben. Említette a nyílt teológiát – ezt szorgalmazzuk mi is. Hogyan tud ebben a bajor evangélikus partneregyház nekünk segíteni?

– Azt hiszem, egy ilyen szituáció tényszerűen is bizonyítja, mennyire fontos a két egyház partnerkapcsolata, hiszen az emberek között kialakult kölcsönös bizalom jegyében odafigyelünk a másikra. Meghalljuk magyar testvéreink politikai kérdésekben kinyilvánított véleményét is. Ez számunkra fontos kiegészítést jelent mindazon információk mellé, amelyek az újságokon, tévén-rádión keresztül jutnak el hozzánk.

Az emberekkel való közvetlen kapcsolat nagyon fontos. Mi ebben a krisztusi közösségben testvérekként számíthatunk a másikra. Így az általános véleményen túl más perspektívákat tehetünk sajátunkká, és ezeket társadalmunk számára is közvetíthetjük. Úgy lehet az egyház a föld sója, a világ világossága, ha az evangéliumból adódóan a közéleti kérdésekkel is foglalkozik.

– Mely területen mélyülhet még a két egyház közötti partneri viszony, mit tudna tanácsolni?

– Már említettem a nyilvános teológiát. Azt hiszem, fontos, hogy az egyház és a teológia kifejlesszen egy olyan szociáletikai gyakorlatot, amely lehetővé teszi, hogy a Bibliában adott keresztény hit alapvetéseiből kiindulva irányt tudjunk adni a politika és a társadalom számára is.

Példaként említem a szociális igazságosságot, a gazdaság ökológiai átalakítását, a teremtett világ védelmét. Mi, keresztények Istenről mint Teremtőről beszélünk, a természetet Isten alkotásának tekintjük, és hangsúlyozzuk, hogy nem lehet a természetet vég nélkül kizsákmányolni. Ezekben a kérdésekben keresztényként állást foglalhatunk, és követelhetjük, hogy az ipar, a gazdaság változzon meg. Nem hagyhatjuk, hogy környezetünket továbbra is annyira szennyezzék, mint ahogyan korábban tették, és sajnos ma is teszik.

Naponta huszonötezer ember hal meg a világon azért, mert nincsen elég ennivalója, és nem részesül megfelelő egészségügyi ellátásban. Nekünk, európaiaknak el kell gondolkodnunk, mit tegyünk azért, hogy ez a világviszonylatban elviselhetetlenné vált igazságtalanság megszűnjön, hogy olyan világ vegyen körül bennünket, ahol minden ember méltósággal élhet.

– Szombaton délelőtt az egyik műhelymunkán egy felszólaló párhuzamba állította a magyarországi cigánykérdést és a németországi muszlimok kérdését. Egyházi vezetőink, Fabiny Tamás *és* Prőhle Gergely *válaszukban hangsúlyozták, hogy a kettő nem ugyanaz, bár bizonyos megközelítésben egyházként a kisebbségekkel való viszony tekintetében lehetnek párhuzamok. Mi az Ön véleménye, mit tanulhatunk egymástól e téren?*

– Fontos leszögeznünk, hogy oda kell figyelnünk a másikra. Mi a muszlimokkal folytatott párbeszédben az értékekhez való viszonyunkat mélyíthetjük el. Ezért fontos, hogy mi németekként jól együtt tudjunk élni a muszlimokkal, és tudjuk értékelni őket.

A vallások különbözők. Ha mi például a Szentháromságról vagy a keresztre feszített Krisztusról beszélünk, olyan teológiai dolgokról szólunk, amelyek megkülönböztetnek bennünket a muszlimoktól. De ennek nem szabad odáig vezetnie, hogy egymás ellen harcoljunk, vagy támogassuk az erőszakot.

Ezért én a vallások békés egymás mellett élése mellett teszem le a voksomat, de azt is hangsúlyozom, hogy a különbségeket nem szabad összemosnunk, hanem folyamatos párbeszédben kell állnunk. Meg kell ismernünk egymás kultúráját, oda kell figyelnünk a másikra, és tanulnunk kell egymástól. A másikban meg kell látnunk az embert, meg kell adnunk a jogot arra, hogy a vallását gyakorolhassa. A vallásszabadságnak azonban nemcsak a saját országunkban kell érvényesülnie, hanem a muszlim országokban is.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna

Heinrich Bedford-Strohm, a Bajor Evangélikus Egyház püspöke

Szlovák lelkész magyar irodalomról latinul…

Wallaszky Pál születésének 270. évfordulója

▶ Hazánk történelmének sajátossága a nemzetiségek egymás mellett élése. Ennek jó példái ma is a többnyelvű községek, gyülekezetek. Evangélikus közegben jellemzően a német és szlovák ajkú közösségek őrzik ezt a múltat. Bár a legtöbb helyen már megszűntek a nemzetiségi nyelvű istentiszteletek, olykor-olykor alkalom nyílik a hagyományok felélesztésére, a régi értékek felszínre hozására.

Wallaszky Pál születésének évfordulója alkalmából szeptember utolsó hétvégéjén mindhárom szolgálati helyén megemlékeztek az evangélikus gyülekezetek tudós lelkészükről. *Jolsván (Jelševán)* – ahol negyven évig élt és működött – kezdődött az ünnepségsorozat. Ezt követte *Tótkomlós,* ahol elkezdte lelkészi szolgálatát, majd a *cinkotai gyülekezet* ünnepségére került sor, amelyre hivatalosak voltak a tótkomlósi testvérek, valamint a szomszédos szlovák származású gyülekezetek tagjai is.

A rendezvényt megtisztelték az országos és a XVI. kerületi szlovák önkormányzat képviselői, Tótkomlós és Cinkota elöljárói, intézményeinek vezetői. Különleges színt adott az együttlétnek a népviseletbe öltözött asszonyok kórusa, amely szlovák dalokkal köszöntötte a vendégeket a Cinkotai Tájház udvarán. *Melegh Judit* rendezvényszervező mutatta be a tájházat a résztvevőknek.

Az ősi evangélikus templomba vonulva a kétnyelvű istentiszteleten *Szpisák Attila* tótkomlósi lelkész szolgált, Isten igéjét a házigazda – e sorok írója – hirdette. *Szincsok György* helytörténész mutatta be *Wallaszky Pál* irodalomtörténeti munkásságát, majd *Juraj Dolnozemský* olvasta fel ez alkalomra írt versét szlovákul. A vendégek számára Cinkota történetét a helyi egyházközség másodfelügyelője, *Szász József* önkormányzati képviselő foglalta össze. Az *Otčenáš (Miatyánk)* és az áldások után *Németh Csaba* orgonaművész jóvoltából felejthetetlen zenei élményben lehetett részük a jelenlévőknek.

Az istentiszteletet követő fogadáson további köszöntések hangzottak el, és testvéri beszélgetés kezdődött a gazdagon terített asztalok mellett. A régóta áhított, újra megszólaló szlovák szavak sokakban elevenítettek fel régi gyülekezeti és családi emlékeket, és reményt adtak a nemzetiségi hagyományokat őrző közösségek további kapcsolatának fenntartására.

■ Vető István

Wallaszky Pál 1742-ben született a Hont vármegyei Bagyánban. 1753-tól a selmecbányai gimnáziumban, 1756-tól Rimaszombatban tanult. 1757-ben Pozsonyban szónoki tanulmányokat folytatott, és két évig a bölcselet-teológiai tanfolyamot hallgatta. Már tanuló korában beszélt latinul, magyarul, németül és tótul; értett görögül és zsidóul. 1767-től Lipcsében teológiát, bölcseletet, régi nyelveket és történelmet tanult.

1769-ben a tótkomlósi evangélikus gyülekezet hívta meg papjának. Betegeskedése miatt 1780 tavaszán Cinkotára költözött; így könnyebben érintkezhetett az irodalmi körökkel. Azonban egészsége itt sem volt kielégítő, pár év múlva ezért lemondott állásáról, és a Gömör megyei Jolsvára, utolsó lelkészi szolgálati helyére költözött. 1824-ben halt meg Jolsván.

Wallaszky írta Magyarország első folyamatos előadású irodalomtörténetét. Nagy irodalomtörténeti rendszerezése, a *Conspectus reipublicae litterariae in Hungaria* (Magyarország irodalmának áttekintése) először 1785-ben (Pozsony–Lipcse), másodszor – erősen megbővítve – 1808-ban (Buda) látott napvilágot. Könyvének tagolásával a hagyományossá váló irodalomtörténeti periodizáció alapját vetette meg: a mohácsi vészig terjedő első fő rész első szakasza az őskort, vagyis a hun–szkíta rovásírás kérdését tárgyalja, a második a középkort, a 11–15. századot; az „irodalom újjászületésével", a reformációval kezdődő másik nagy periódust pedig 1776 osztja két korszakra.

Forrás: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái (1891–1914); A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig (főszerk. Sőtér István; Akadémiai Kiadó, 1964).

1956 az Alpok fővárosában

▶ Az 1956-os forradalom és szabadságharc következményeként mintegy kétszázezer menekült hagyta el Magyarországot. Közülük körülbelül száznyolcvanezer az osztrák határon át távozott nyugatra. A menekültek jó része diák volt, akiknek elhelyezését, ellátását és továbbtanulását meg kellett oldani. Mindebből jócskán kivette a részét Innsbruck városa. A gyerekek, fiatalok elhelyezésében kiemelkedő szerepet vállalt egy fiatal jezsuita szerzetes, *Szentkereszty György*.

Kevesen tudják, hogy Innsbruck városa milyen fontos szerepet töltött be a kommunizmus elől menekülő honfitársaink befogadásában. Három hullámban érkeztek a menekültek: 1945-ben, 1949-ben és 1956-ban. Az első következményeként alakult meg a Magyar Reálgimnázium (Ungarisches Realgymnasium Innsbruck).

Több a család, mint a gyerek

1956 őszén rengeteg fiatal hagyta el Magyarországot, és érkezett szülők nélkül Ausztriába. Többségük egyáltalán nem beszélt németül, így nem nyerhetett felvételt az osztrák középfokú oktatásba. Magyar nyelvű középfokú oktatási intézmény ekkor csak Innsbruckban volt. A Mária Kongregáció katolikus ifjúsági szervezet kezdeményezésére a fiatalokat továbbküldték a nyugat-ausztriai városba. Az első gyerekek 1956 októberében érkeztek.

A jezsuita szerzetes ekkor itt, a szervezetnél dolgozott, és mint tolmács került az események középpontjába. A kongregáció körlevelet küldött a helyi családoknak azzal a kéréssel, hogy egy időre fogadjanak magukhoz menekült gyermekeket.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A felhívás olyan sikeres volt, hogy összesen száztíz család jelentkezett.

Ekkor újabb probléma adódott: kevesebb gyereket kellett elhelyezni, mint ahány család szívesen látta volna őket. A szervezet ezért úgy döntött, hogy az akciót már a határon meg kell ismertetni, és sorra hozták autóval Innsbruckba a gyerekeket. Ellátásuk eleinte nagy gondot jelentett, Szentkereszty Györgynek napról napra kellett előteremtenie a pénzt. Mégis mindig kapott elegendő támogatást helyi polgároktól, papoktól, a városvezetéstől vagy éppen az iparkamarától.

A magyar forradalmat, mint tudjuk, világszerte rendkívüli együttérzés kísérte. Szentkereszty szerint a tiroliak különösen nagy segítőkészsége több tényezőre vezethető vissza: szerepet játszott benne a felkelést övező együttérzés mellett a négyszáz éves közös osztrák–magyar történelem, az ebből adódó rokonsági kapcsolatok és a világháborúk során átélt nélkülözés. Ne felejtsük el, hogy az ötvenes években még Ausztriában is nagy szegénység volt!

„A hárommillió éjszakája"

A tiroli menekültek száma 1956 decemberében érte el csúcspontját, ekkor ötezer-hatszáz fő volt, ezt követően folyamatosan csökkent. Az itteni menekültáradat híre Európaszerte elterjedt. Ezt bizonyítja a mesébe illő „hárommillió éjszakája".

Szentkereszty György egy éjszaka három egymástól független telefonhívást kapott nemzetközi segélyszervezetektől Hollandiából, Norvégiából és Svédországból. A szervezetek képviselői egymástól függetlenül egy-egy millió osztrák schillinget ajánlottak fel egy olyan ingatlan vásárlására, amely magyar diákotthonként működhet.

A fiatal szerzetesnek addig nem volt dolga sok pénzzel, össze is zavarodott a rendkívüli ajánlat hallatán. Barátja, *Werkner Zsigmond* volt banktisztviselő segítségével felfedezte, hogy az innsbrucki *Buchroithner* család villája eladó. *Hanns Inama-Sternegg* tartományi udvari tanácsos kezdeményezésére két egyesületet alapítottak, amelyek a támogatások útját ellenőrizték. Az egyesületek közreműködésével megvették az Innsbruck legelegánsabb lakónegyedében álló villát, ahol eleinte százhúsz diákot helyeztek el. Ezenkívül még négy másik iskolát és öt internátust is létrehoztak.

A Buchroithner-villa ma az Innsbrucki Magyar Diákotthon és Kultúrcentrum Egyesület tulajdonában van. Részben diákotthonként, részben találkozóhelyként szolgál a helyi magyarság számára, és számos előadásnak ad otthont. Az egyesület elnöke *Meleghy Tamás* szociológiaprofesszor.

Egy 1956-os menekült története

A tiroliak segítőkészségéről tanúskodik *Hammerle-Tuczay Edit* története is. Tizenkét éves kislányként családjával együtt hagyta el Magyarországot. Édesapjának több okból kellett menekülnie: peresznyei iskolaigazgatói állását elvesztette, kitelepítés fenyegette, sőt 1956 októberében még beszédet is tartott a falubeliek kérésére.

Az osztrák határszélen élő család először a felsőpulyai (Oberpullendorf) rokonokhoz, majd a burgenlandi oktatási felügyelő javaslatára Innsbruckba került. Editet nővérével együtt egy hatgyermekes család fogadta be. Amikor Innsbruckba kerültek – mint meséli –, mindent újra kellett kezdeniük, nagy szegénységben éltek. Az innsbruckiak nagyon kedvesen fogadták a menekülteket, eleinte ingyen utazhattak a villamoson; ha ruházatuk alapján felismerték a magyar gyerekeket, gyakran pénzt nyomtak a kezükbe az utcán.

Hammerle-Tuczay Edit 1963-ban érettségizett a magyar gimnázium utolsó évfolyamán. Nyugdíjba vonulásáig laboránsként dolgozott az innsbrucki kórházban. Menekült társaihoz hasonlóan ő is végzettséget szerezhetett, és megállta a helyét az új környezetben is.

Az innsbrucki magyar közösség tagjai ma is összetartanak, örömmel fogadják be és segítik a napjainkban ott tanuló diákokat – köztük e sorok íróját is.

■ Szentpétery Miklós

Milánói és wittenbergi katolikusok

▶ Szeptember 3-án volt a milánói dómban a város és a Milánói Egyházmegye hosszú ideig szolgáló bíboros érsekének, *Carlo Maria Martininak* a temetése. Az ismert teológust, a bibliai kéziratok tudós kutatóját, a város kedvelt lelkipásztorát több mint kétszázezer híve búcsúztatta. Hadd emlékezzem az ökumenikus elkötelezettségéről ismert egyházvezetőre egy személyes történettel.

A Milánóhoz közeli Bose-Magnano szerzetesi közösség látta vendégül 2000. szeptember 5–12. között a római katolikus–lutheránus teológiai párbeszéd bizottságának szokásos éves konferenciáját. 1995–2006 között a két egyház által kiküldött nemzetközi bizottság húsz-huszonkét résztvevője a keresztény egyházak bibliai-apostoli közös gyökereinek kérdéseiről folytatott évről évre tárgyalásokat. A bizottságba mind az öt földrész egyházaiból érkeztek mind katolikus, mind evangélikus képviselők.

A tanácskozás az előzőleg gondosan összeállított program szerint, angol és német nyelven folyt, és a vendéglátó egyházak helyi sajátosságait is megismerhettük. Részt vettünk istentiszteleteken, ünnepeken, meglátogattuk a helyi egyházak iskoláit-egyetemeit és intézményeit-kórházait.

Milánóba megérkezve Martini bíboros fogadott minket, és üdvözlésül a következőket mondta: „Kedves vendégeink, azt kérem mindnyájuktól, hogy itt, Milánóban nagyon alaposan nézzenek körül, mert itt mi nem a »római katolikus«, hanem a »milánói katolikus egyház« vagyunk, *Ambrosius* püspökre visszavezethető, külön liturgiával, egyházi berendezkedéssel, tradíciókkal, amelyeket nem akarunk feladni, hanem hűségesen őrizzük őket."

Örültem, amikor a párbeszédbizottság megbízott evangélikus elnökeként azt válaszolhattam: „Bíboros úr, nagyon köszönjük a »milánói katolikus egyház« meghívását, és hadd válaszoljuk: mi pedig evangélikus oldalon a »wittenbergi katolikus egyház« vagyunk."

Martini bíboros jól ismerte Genf városát, és ismerte az ökumenikus központban a Lutheránus Világszövetséget is, mert évekig tanulmányozta a genfi Bodmer-múzeumban őrzött bibliai kéziratokat. Amikor milánói szolgálati évei után nyugalomba vonult, akkor a Szentföldre költözött, hogy folytathassa a bibliai papiruszok kutatását.

Tisztelettel és szeretettel emlékezünk rá, az ökumenikus nyitottságú, tudós egyházvezetőre.

■ D. dr. Harmati Béla
nyugalmazott evangélikus püspök

Hogy vagyunk otthon?

Szekcióról szekcióra – lépésről lépésre a hazatérés útján

Folytatás a 3. oldalról

Elsősorban a gyermek lelki fejlődését, megtérésének feltételeit kereste előadásában. Ideális esetben a család mindkét szülője gyakorolja vallását, ez sem garantálja azonban, hogy a gyermek Isten útjára lép majd – szögezte le. De jó példát mutathatnak a szülők. A legfontosabb, hogy szeressék egymást, ennek a leghétköznapibb megnyilvánulásai – legyen az egy ölelés vagy egy kézfogás – nagyon fontosak a gyermek fejlődése szempontjából.

Hasonlóképp fontos lehet, hogy milyen a szülő istenképe, nem mindegy ugyanis, hogy egy szigorú-büntető vagy egy szerető-türelmes Istent képzelnek el a gyerekek. Az is kulcsfontosságú, hogy el tudják fogadni egymást a családtagok, ahogyan Isten is elfogad bennünket tökéletlen valónkban.

Az előadás végül is rácáfolt a címére azzal, hogy a megtérést személyes, egyéni útként mutatta be.

* * *

Ezen az egyéni úton „terelgetett” *Bakay Beatrix (alsó képünkön)* a gyülekezeti kisterem lelkigondozó klubjában. A mórichidai evangélikus gyülekezet lelkésze nagy lendülettel és örömmel mesélt az alkalomról.

– Két síkon próbáltam megközelíteni a kérdést – mondta –, egyrészt azokhoz kívántam szólni, akik személyesen igényelnék a lelkigondozást, másrészt azokhoz, akik mások lelkét szeretnék ápolni.

Sokan nosztalgikus érzéssel érkeztek ebbe a szekcióba, mert egykor állandó lelki eledelük volt – az ige mellett – a lelkésznő lelkigondozói rovata, amely *EvÉlet lelki segély* címmel kéthetente jelent meg az *Evangélikus Élet* hasábjain.

A rovat olvasója volt – valamint az abban megjelent írásokból később megjelent gyűjteményes kötetet is forgatta –*Ferenczi Gézáné, Amália,* a Tótkomlósi Evangélikus Szeretetotthon dolgozója. Családjával – férjével, aki az otthon gondnoka, illetve teológushallgató lányával – érkezett az evangélizációs napra. Célzottan Bakay lelkésznő előadására készült, mert mint mondta, minél hatékonyabban és minél több szeretettel kíván foglalkozni a betegekkel.

* * *

A kis sekrestye is dugig megtelt *dr. Győri Józsefné dr. Drenyovszky Irén (felső képünkön)* előadása alatt – úgy látszik, sokan szerették volna megtudni, hogyan beszélgethetnek Istennel. Az előadó – nyugalmazott gyermekorvos – 21. századi példát hozott szemléltetésként: a mobiltelefonon való beszélgetést és a GPS irányadását.

Nem mindegy – fejtette ki –, milyen számot hívunk, és az sem, hogy ki mondja meg, merre menjünk. Mindegy, hol imádkozunk, templomban vagy hegytetőn, a lényeg, hogy a szívünkben szüntelen imádság legyen. Az „imádságmobilt” mindig bekapcsolva kell tartani.

* * *

A mobiltelefonon túl a *Facebook* is előkerült egyes előadásokon, hisz olyan hétköznapi eszközzé lett mára, amelyet talán az evangélizációban is érdemes volna felhasználni. Az egyház ehhez hasonló peremvidékeit barangolta be *Deák László (jobbra),* a pestszenlőrinci Sztehlo Gábor Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolalelkésze *Hol a föld pereme? A templomkapuban?* című interaktív előadásában, melyben a mai hatékony misszió eszközeinek nyomába eredt.

Szepesfalvyné Magassy Márta budafoki gyülekezeti tag készségesen mesélte el az *EvÉletnek* a szekció tanulságait.

KISS TAMÁS FELVÉTELEI

– A föld pereme ugyan messze van, nekünk viszont nem kell a világ végére – a föld végső határáig – mennünk ahhoz, hogy emberhalászokká lehessünk. A templomon túlra kellene tágítanunk a kört, a személyes bizonyságtételnek mindenhol, mindenkor nagy ereje van. A tanítványság nem áll meg az alapismereteknél, hanem folyamatos tanulást jelent.

Kétszer hangzott el a nap folyamán József Attila *Isten* című verse. Egyszer kisebb körben, Badin Ádám szájából, másszor *Kellermayer Miklós* sejtkutató, professor emeritus bizonyságtételében. „Hogyha golyóznak a gyerekek, / az isten köztük ott ténfereg.”

Talán ott ténfergett a Kisdeák Evangélikus Óvoda termeiben is, ahol a gyerekek „Meríts!” feliratú pólókban játszottak. Az evangélizáció alatt zajlott gyermekfoglalkozáson egyházunk országos irodája gyermek- és ifjúsági osztályának mosolygós munkatársai – *Csizmadia Nóra, Grendorf-Balogh Melinda* és *Lipták Kata* –, valamint két önkéntes – *Bartos Móni* és *Szabó Anna* – kézműves-foglalkozásokkal és az evangélizáció igéjéhez kapcsolódva a tékozló fiú történetének mesés feldolgozásával várták a gyermekeket.

■ Kinyik Anita

Lelkésziktatás a négyzeten

Kettős lelkésziktatás zajlott október első hétvégéjén az apostagi és a dunaegyházi evangélikus gyülekezetben. A két megválasztott lelkész házaspár lévén, a két alkalmat ildomos volt egy napra tenni. Ilyenformán *Selmecziné Füzéková Diana* délután kettőkor a dunaegyházi, *Selmeczi Géza Tamás* pedig négykor az apostagi oltár előtt állt. Mindkettejüket *Lupták György,* a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese indította szolgálatba.

Az első esperesi igehirdetés a Krisztusra épített alapról szólt, amelyre a múltban az ősök építkeztek, és amelyre a mai nemzedék és a gyülekezet is bátran rábízhatja magát, még ha oly korban élünk is, hogy sokaknak a celeblét a vonzó, s feladnak erkölcsöt, rendet.

Az újonnan beiktatott lelkész igehirdetésében a győzelemről beszélt, amely legyőzte a világot: ez a mi hitünk. Ez a győzelem a gyülekezet reménysége, így tagjai mind részesei, tanúi és örökösei is ennek. Selmecziné Füzéková Diana hangsúlyozta: „Az ember ösztönösen kapaszkodik az erősebb felé”, és biztatta a hallgatókat: „Menjünk hát együtt a győzelemhez!”

A díszközgyűlésen az egyházmegye lelkészi kara nevében *Halasi László* hartai lelkész szólt. *Tóth-Szőllős Mihály* nyugalmazott esperes a régi gyülekezetre emlékezett, *Tamásyné Szabó Erzsébet* pedig édesapjának – aki ebben a gyülekezetben szolgált tizenkilenc évig – két jó tanácsát elevenítette fel. Áldott szolgálatot kívánt az újonnan beiktatott lelkésznek *Dudla Erzsébet,* az egyházmegye, egyben a helyi gyülekezet felügyelője is. A helyi református lelkipásztor, *Váradi Péter* erre az alkalomra megtanult szlovák köszöntéssel állt ki, majd a gyülekezet nevében az ősök nyelvén hangzott el az üdvözlés; erre a lelkésznő szlovákul válaszolt.

Az apostagi templomnál már gyülekeztek a falubeliek – felekezetre való tekintet nélkül –, illetve a környező települések evangélikusai. A Dunaegyházáról megérkezett lelkészi kar élén a presbiterek ünnepélyes bevonulását orgonamuzsika kísérte.

Lupták György esperes igehirdetésében kiemelte, milyen nagyszerű dolog a gyülekezet életében, hogy hosszú évek után újra helyben lakó lelkésze van. Biztatta az egybegyűlteket, hogy a gyülekezeti munkát csapatmunkaként élje meg, támogatva a lelkészt az építkezésben.

A beiktatott lelkész az ordinációjakor elhangzott, szolgálatba indító igét (Lk 10,20) olvasta fel az örömről. Örömre az embernek azért van oka – mondta –, mert nevét Isten számon tartja a győztesek között. Jóleső érzés a gyülekezet sikerét, növekedését látni, jóleső érzés tölti el az embert, ha ezekben részt vehet, és ezeket szorgalmaznia is kell, az első mégis az, hogy az ember örülni tudjon annak, hogy Krisztus már mindent elvégzett a mi üdvösségünkre.

Az ünnepi közgyűlésen jó néhányan köszöntötték Selmeczi Géza Tamást, többek között az egyházmegye lelkészi kara nevében Halasi László, illetve *Hulej Enikő* kecskeméti lelkész, továbbá jókívánságait fejezte ki Dudla Erzsébet egyházmegyei felügyelő, Váradi Péter református lelkipásztor és *Zakar Zoltán* apostagi polgármester.

■ – s. g. t. –

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Könyörgés áldásért Péteriben

Rákoshegy, Nagydém, Szentendre, Lovászpatona, Kelenföld, Rákoskeresztúr, Szerecseny, Csepel, Schwarzenbruck, Százd, Ipolyszakállos és Domonkosfa (Felvidék és Muraköz). Hogy kerülnek egymás mellé a Magyarországról, a határon túlról vagy éppen Németországból és még ki tudja, honnan érkezett vendégek a péteri evangélikus templomban egy szombat délutánon?

Isten szeretetének ereje gyűjtötte össze ezt a különleges gyülekezetet október első szombatján, amikor Krámer György, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye esperese a péteri gyülekezet lelkészi hivatalába iktatta Dechertné Ferenczy Erzsébetet. A szeretet ereje és az imádság lelke hozta össze ezeket az embereket. A szeretet ereje küzdött le óriási távolságokat, súlyos betegséget, nyelvi határokat. Mert ahol Isten ügyéről van szó, mindezek nem jelenthetnek akadályt.

A cél nem csupán egy megválasztott lelkész beiktatása, hanem annál sokkal fontosabb volt: könyörgés megújulásért, Isten áldásáért egyházunk, gyülekezeteink népe számára. A péteri presbitérium meghívása könyörgő istentiszteletre szólt. Imádkozni gyűltek össze ezek az emberek. S bár a legtöbb imádság a szívek mélyén hangzott, megszólalt a templomban szlovák, szlovén és magyar nyelvű könyörgés is. Emellett együtt könyörögtek az áldásért sokan olyanok is, akik személyesen nem tudtak részt venni az istentiszteleten.

Egyházunknak, gyülekezeteinknek, Isten népének szerte a nagyvilágban semmi másra nincs olyan nagy szüksége, mint Isten áldására. Ehhez azonban meg kell újulnunk. Bocsánatért, megtisztulásért, új életért kell könyörögnünk, hogy Isten megáldhasson minket. Mert az áldást el is lehet veszíteni.

Nem áldhatja meg Isten a hamis életet, azt a gyülekezetet, azt a lelkészt, amelyik tőle elszakadt, a maga útján jár. Egy gyülekezetnek az a legnagyobb tragédiája, ha elveszíti az áldást, ha Isten elhallgat, ha mindabban, ami történik, nincs ott az élő Isten ereje, jelenléte. Ez a legsúlyosabb büntetés.

„Nem bocsátlak el, amíg meg nem áldasz engem!” – kiáltott Jákób a tusakodás közben, mert tudta, hogy nem élhet az áldás nélkül. Kiáltása ezt jelenti: nem engedlek el! Nem hagyhatsz magamra a bűnben, a nyomorúságban, a kétségbeesésben! Nem élhetek nélküled! Egyet akarok: tudni, hogy nem haragszol rám, hogy megbocsátasz! Hogy nem vonod vissza tőlem az áldást!

„Nem bocsátlak el, amíg meg nem áldasz engem!” Nekünk már nem egyedül kell megvívnunk ezt a küzdelmet. Hiszen az ígéret beteljesedett. Isten Krisztust adta nekünk, aki értünk tusakodott a Gecsemáné-kertben. A nagy küzdelmet a kereszten állotta ki, és győzött értünk. A bűneiben elveszett világért harcolt, és legyőzte Isten jogos haragját. Azóta ez minden áldás forrása: Krisztus keresztje.

Az élő Krisztus szüntelenül küzd értünk, velünk. Küzd a lelkész alkalmatlanságával, kishitűségével, gyengeségeivel. Küzd a gyülekezet csalódásaival, megfáradásával, erőtlenségével. Küzd értünk, hogy tőle el ne szakadjunk, hogy egyedül igéjének vezetése alatt éljünk, hitünkben megerősödve, hogy megáldhasson minket.

Keresztségünktől fogva életünk utolsó leheletéig kísér bennünket Isten irgalma. Amikor ő az utunkat keresztezi, megállít, belenyúl az életünkbe, akkor annak célja van. Küzdelmeinkben, a kétségbeesés, a fájdalmak és sötétség óráiban különleges áldásokat tartogathat számunkra. Ilyenkor, mikor minden veszni látszik, belekapaszkodhatunk mi is Isten ígéretébe, és megújulást, megtisztulást, gyógyulást kérve, szeretteinkért, gyülekezetünkért, egyházunkért, magunkért könyörögve kiálthatjuk: „Nem bocsátlak el, míg meg nem áldasz engem!”

■ D. F. E.

Közelkép az Úr szolgálóleányáról

Beszélgetés az Ancilla Domini – Túrmezei Erzsébet-emlékkönyv szerkesztőjével, Kőháti Dorottyával

▶ A Magyarországi Evangélikus Egyház Túrmezei Erzsébet-emlékbizottságának döntése értelmében emlékkönyv készült egyházunk nagy hatású diakonissza költőnője születésének századik évfordulója alkalmából. A kiadvány bemutatójára szeptember 25-én, a diakónia napján került sor. Az *Ancilla Domini – Túrmezei Erzsébet-emlékkönyv* szerkesztője *Kőháti Dorottya.*

– Az evangélikus médiamunka több területén is régóta dolgozol, de könyvet még nem kellett letenned az asztalra. Hogyan lettél az emlékkötet szerkesztője?

– 2012 januárjában a Túrmezei Erzsébet-emlékbizottság – amelynek rádiós szerkesztőként voltam tagja – ülésén kaptam a felkérést. Megtisztelő volt, hogy rám bízták ezt a feladatot. Hogy őszinte legyek, akkor még nem tudtam, mire is vállalkozom… Mint mindenki, aki az evangélikus egyházban nő fel, én is jól ismertem *Túrmezei Erzsébet* verseit. Otthon a könyvespolcon sorakoztak a kötetei. Teológusként gyakran idéztem igehirdetéseimben, és nagyon szerettem az énekeskönyvünkben található énekeit is. Egyik kedvencemet például a lelkésziktatásomon énekeltük; ez az ének az egyházi szolgálatba indítás költői megfogalmazása, nem tudom meghatottság nélkül hallgatni ma sem (*Örök Isten, kezed ezer áldást ad;* EÉ 315).

Erzsébet testvér életrajzi adatait vázlatosan ismertem, de az említetteket és néhány hivatalos, mindannyiunk által látott fotót leszámítva nem tudtam róla sokkal többet. Van azonban egy személyes szál, amelyet itt kell megemlítenem: *Solymár Péter* ma már nyugalmazott csömöri lelkész édesanyámnak az unokatestvére. Nála és családjánál kisgyerekkorom óta gyakran megfordultam, ismerem és szeretem Csömört, ott konfirmáltam, abban a gyülekezetben, ahol Túrmezei Erzsébet mintegy második otthonára talált. Kisgyermekkorom óta ismerem *Gubek Máriát – Manci* nénit –, akit Erzsébet testvér a lányaként szeretett, és aki éveken át a házát is megosztotta vele. Manci néni a gyülekezet felügyelőjeként mindig bejött istentisztelet előtt Péter nagybátyámhoz a lelkészi hivatalba. Túrmezei Erzsébethez tehát a számomra családilag ismert *genius loci* is segített közelebb kerülni.

– Milyen elgondolás alapján kezdtél bele az emlékkönyv szerkesztésébe?

– Amikor belefogtam a munkába, közvetlen munkatársaimmal, a kötet szerzőivel – szeretném itt név szerint említeni őket: *id. Zászkaliczky Pál, Madocsai Miklós* nyugalmazott lelkészek és *Herzog Csaba* (korábban mindhárman Fébé-lelkészként is szolgáltak), valamint *D. Keveházi László* nyugalmazott egyháztörténész – több ízben is konzultáltunk, s újra és újra feltettem a kérdést: ki volt Túrmezei Erzsébet? Diakonissza, költő, műfordító; énekszövegszerző és -fordító; több város díszpolgára; népfőiskolás leányok-asszonyok tanítója, nevelője; rendkívül művelt, olvasott, több nyelven beszélő és fordító, magyar–német szakos tanárnő; a Fébé 1990. évi újraindulása utáni első főnökasszonya. Valaki, aki egyaránt szót értett a hat elemit végzett népfőiskolás leánynövendékeivel, és méltó szellemi partnere volt Balassagyarmaton *Szabó József* püspöknek és *Hafenscher Károly* professzornak, akik teológiai diskurzusaik alkalmával gyakran kikérték Erzsébet testvér véleményét.

Szerető, meleg családi háttérből érkezett, hitét mélységesen komolyan megélő, két evangélikus lelkész bátyjával, *Sándorral* és *Jánossal* egész életén át szoros családi kapcsolatot ápoló személyiség volt. Olyan valaki, aki talentumokat kapott az Istentől, és ezeket egész életén át Isten dicsőségére és sok-sok ember hitének épülésére, lelki vigasztalására, erősítésére, a költészet által való szellemi gyönyörködtetésére kamatoztatta. S itt még hosszan folytathatnám – talán ebből is látszik, hogy Túrmezei Erzsébet szellemi-lelki kincsekben olyan páratlanul gazdag életet élt, oly sokakra hatott, hogy szinte lehetetlennek tűnt életét tematizálni, fejezetekbe rendezni. A munka közben magam is egyre jobban személyiségének a hatása alá kerültem.

– Milyen jellegű feladatokat jelentett a kötet anyagának összegyűjtése?

– Elsőként felvettem a kapcsolatot a családdal, különösen is *Túrmezei Sándorral,* Erzsébet néni unokaöccsével. Igen sokat köszönhetek neki. Fáradságot nem ismerve válaszolta meg szóban és írásban feltett kérdéseimet, begyűjtötte a családtagoknál lévő fényképeket, kézírásos dokumentumokat, leveleket, a *Belák* családra vonatkozó, számunkra fontos és érdekes iratokat, képeket. Még a legkisebb papírdarabkát is izgalommal böngésztük, ki írta, és mit árul el Erzsébet testvérről. Volt, hogy Túrmezei Sándor Budapestre utazott Karcagról, és egy egész napon át csak a családi fotókat csoportosítottuk, szkenneltük, miközben türelmesen magyarázta, ki kicsoda a képeken, segített beazonosítani a családtagokat. Több száz fotót láthattam a kis *Belák Erzsikéről* és testvéreiről, de a felmenőkről is, és sok-sok „civil" képet Erzsébet testvér életéből, utazásairól, életének számos megörökített pillanatáról.

Élmény volt elmerülni ezekben a képekben, iratokban! Magával ragadott az újságíró-szenvedély, levéltári kutatásokat is végezhettem az Evangélikus Országos Levéltár szíves segítségével. Sokat jelentett számomra, hogy a munka során közeli kapcsolatba kerültem a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesülettel. *Veperdi Zoltán* Fébé-lelkész és *Görög Hajnalka* főnökasszony szintén a kezdetektől segítőkész partnereim voltak; nem volt olyan kérés, amelyre ne mondtak volna igent. A Fébé gondozza Túrmezei Erzsébet hagyatékát, s ahányszor csak megfordultam az anyaházban, mindig kaptam értékes anyagokat, és tartalmas beszélgetéseket folytattunk. Hálás vagyok, hogy a diakonissza testvérek olyan szeretettel fogadtak, *Vilma* testvér, *Berta* testvér és a többiek közelebb vittek a diakonisszaélet és -szolgálat mélyebb megértéséhez. *Gertrud Heublein* német diakonissza-főnökasszonyt is megismertem, ő is sok segítséget nyújtott a kötet anyagának összegyűjtéséhez, és a találkozásaink is élményt jelentettek.

– Az Ancilla Domini – Túrmezei Erzsébet-emlékkönyvben *számos írás, tanulmány és családi fotók, dokumentumok mellett irodalomtörténeti érdekességek is helyet kaptak; például Túrmezei Erzsébet levelezése* Reményik Sándorral.

– Amikor elkezdtük a munkát, két dologban voltam biztos: szeretném, ha nagyon „személyes" lenne a könyv – ezt a sok szép fotóval, kézírásos levéllel, dedikált kötetekkel, a felbecsülhetetlen értékű családi anyakönyvi kivonatokkal és más okiratokkal talán sikerült megvalósítani. A másik pedig, hogy olyan írások, tanulmányok, cikkek kerüljenek bele, amelyek még soha nem láttak napvilágot, kimondottan e kötet számára készültek, illetve amelyek így együtt, ebben a szerkesztésben és elgondolásban még soha nem jelentek meg. Kiemelném *dr. Egyed Emesének,* a kolozsvári Babes–Bolyai Tudományegyetem Magyar Irodalomtudományi Tanszéke professzorának a munkáját. Ő olyan nívós tanulmányt írt Túrmezei Erzsébet költészetéről, hogy méltán nevezhetjük a kötet exkluzív, vezető írásának. Köszönet

A SZERZŐ FELVÉTELE

illeti *Essig József* operatőr-fotográfust is; Túrmezei Erzsébet kolozsvári látogatásáról készített filmjét megkaptuk DVD-n, ebből a filmből készült egy kis összeállítás a kötet DVD-mellékletéhez a Zákeus Médiacentrum által a kilencvenes években forgatott portréfilmmel együtt.

Költői barátságokat is ápolt Túrmezei Erzsébet, különösen is szép és megható a Reményik Sándorral folytatott levelezése és rövid találkozásuk. Sajnálatos, hogy Reményik korai halála miatt ez nem folytatódhatott. Ennek dokumentumai a Petőfi Irodalmi Múzeum jóvoltából kerülhettek be a kötetbe. Másik irodalmi barátságát *Anna-Maija Raittilával* ápolta Erzsébet testvér. A finn költőnő fordította finnre a verseit. Anna-Maija még élt a kötet összeállításakor, de betegsége miatt már nem volt írásban sem megszólítható, pedig egy interjú igen nagy öröm lett volna. Augusztusban érkezett a halálhíre. Gyakran látogatták egymást; Anna-Maija sűrűbben jött férjével, *Taistóval,* Balassagyarmaton meglátogatta az akkor az ottani szeretetházban szolgálatot teljesítő Erzsébet testvért, majd később Csömörön, Budapesten is felkereste.

– Hogyan foglalnád össze az Erzsébet testvér gazdag életét feldolgozó kötet üzenetét a mai olvasók számára?

– Reményik Sándor Jézus Krisztus poétájának nevezte Túrmezei Erzsébetet – de nem csak poétája volt. Nagyon nehéz őt kevés szóval jellemezni, a leginkább kifejező jelzőhöz segítségül kell hívnom a kötet címét: Túrmezei Erzsébet egész életében *ancilla Domini,* az Úr szolgálóleánya volt.

Végigélte szinte az egész 20. századot, hiszen 1912-ben született, és 2000-ben halt meg. Egy olyan korban, amely nemcsak a keresztény egyházakat, hanem az egész magyarságot különösen próbára tette – gondoljunk például a szerzetesrendek 1951-es, egyetlen tollvonással történt feloszlatására vagy az államosított egyházi intézményekre. Ő mindennek ellenére megmaradt hiteles embernek, diakonisszának – azok után is, hogy fel kellett fejtenie szürke egyenruháját. A szívében, lelkében és cselekedeteiben szolgált és írt akkor is, amikor nem volt szabad publikálnia a verseit, csak gépírással, levelekben terjesztették őket, legépelt, összetűzött „kötetek" készültek belőlük. Túrmezei Erzsébet nem keseredett meg, nem veszítette el a tartását, nem adta fel a hitét, nem lehetett megtörni.

Mi volt a titka? Az, hogy mindig „felfelé" nézett. A válaszokat a miértekre a hitéből merítette, Jézus Krisztustól kérte és kapta. És amit kapott, azt a művészet eszközével adta tovább. Fény volt, aki sugárzott, de úgy, mint aki a rá ragyogó fényt adja tovább, és ezzel világít, melegít, mert ő is kapja az Istentől. Megtalálta a békességet, a harmóniát a mindennapokban a legnehezebb időkben is – ezt a számos levélből, a fotókról ránk tekintő derűs, szelíd, máskor komoly szemekből is kiolvashatjuk.

Egy példát még hadd mondjak: megható, szívszorítóan szép az utolsó fényképe. Ezen Gertrud Heublein Bad Kreuznach-i diakonissza-főnökasszonnyal látható. A már nagyon-nagyon gyenge és beteg Erzsébet testvér megkérte Gertrud testvért, hogy öltöztesse fel az egyenruhájába. A fotón Gertrud arcán fájdalom, szomorúság látható – ő is érzi, hogy Erzsébet testvér elmenni készül. Arcán azonban nyugalom, harmónia, mi több, derű látható: ő tudja, hogy hová tart, hogy ki várja őt, és nem félelemmel, hanem a hit bizonyosságával néz előre. Néhány nap múlva hazatért…

– A kötet címében hangsúlyos az „emlékkönyv" szó, ahogyan a lapokon is jelentős részt képviselnek a visszaemlékezések. Ezeknek az írásoknak az összeállítása az anyaggyűjtést és a szerkesztést is rendhagyóvá tette.

– Felhívást tettem közzé az evangélikus médiában ezzel a szöveggel: „Túrmezei Erzsébet életének tanúit keressük! Egy készülő emlékkötethez keresünk hiteles tanúkat, akik közelről ismerték Erzsébet testvért, és életéről, szolgálatáról hasznos adalékokat osztanának meg, esetleg levelezésüket, más dokumentumaikat a szerkesztők rendelkezésére bocsátanák. Segítségüket előre is köszönjük!" Tulajdonképpen „hirdetést" adtam fel. Nem tudtam, hányan fognak válaszolni, hogy egy, tíz vagy ötven jelentkező lesz-e. Már másnap megérkeztek az első telefonok, e-mailek, majd egy héten belül az első postai küldemények a szerkesztő részére. S ez az „áradat" heteken, hónapokon át folytatódott.

Felvettem a kapcsolatot a jelentkezőkkel, el is utaztam hozzájuk, és interjút készítettem velük. Voltak időben rövid, de máig emlékezetes ismeretségek, és élethosszig tartó barátságok. Megtisztelő volt otthonaikba látogatni. Megható volt látni azt a szeretetet, amely Túrmezei Erzsébet iránt születésének századik évfordulóján is élénken él az emberek szívében. Köszönet illet minden visszaemlékezőt, aki Erzsébet testvérrel kapcsolatos, féltve őrzött tárgyi és lélekben elraktározott kincseivel hozzájárult e könyv létrejöttéhez. Túrmezei Sándor a minap felhívott, azt mondta, találtak még sok érdekes családi emléket… Nos, egy második kötetre való anyag és mondanivaló is bízvást lenne, de hiszem, ha a teljességet nem tudtuk is most megragadni, sok szép és érdekes mozaikdarabkát egymás mellé téve kirajzolódik Erzsébet testvérnek egy eddig így talán nem ismert portréja.

– A kötet elkészítése a Luther Kiadó számára is különleges feladat volt.

– Az emlékalbum az eddigi visszajelzések szerint különösen szép lett, igényes kivitele, impozáns külleme a kiadó szakembereinek hozzáértését, kreativitását dicséri. Amint a munkatársak elmondták, a kiadó korábban még sosem készített olyan illusztrált albumot, amely ilyen széles összefogással, ennyire sokféle forrásból, ennyire különböző típusú anyagokból állt volna össze. (Az egységes nyomdai előkészítés szempontjából merőben más szakmai háttérmunkát igényelnek például a digitális fotók, a beszkennelt múlt századi képek vagy éppen a megsárgult, kézírásos levelek, gépelt papírok, anyakönyvi dokumentumok.)

– A kötet végén található egy műfaji szempontból nagyon változatos „meglepetés-összeállítás" is…

– A kötet utolsó fejezetében nem csupán a nehezen besorolható írásokat, a fejezetek illusztrációiból kimaradt családi és egyéb, jellegzetes fotókat igyekeztünk összegyűjteni, hanem családjának, tanulmányainak és szolgálatának – ma már kordokumentumnak számító – hivatalos iratait is közreadtuk. Kíváncsian körbenéztünk az interneten is – ez nem várt eredménnyel járt. Fény derült rá, hogy 2012-ben Túrmezei Erzsébet művei „természetesen" a világhálón is megtalálhatók, sokszor egészen meglepő helyeken is. Számos felekezet, sok blogger közöl weboldalán Túrmezei-versösszeállítást. Talán legismertebb műfordításához, a *Lábnyomok* című vershez még a *YouTube* nevű videómegosztó portálon is felleltünk több videokompozíciót. Túrmezei Erzsébet műveiben, szellemiségében, lelki örökségében ma is köztünk van.

– Az evangélikus médiában régóta ismert a neved. A publikációidban eddig megszokotthoz képest azonban ezúttal egy új keresztnév is felbukkan a kötet borítóján. Miért Dorottya Évaként szerepelsz?

– Ezt többen is megkérdezték. Amellett, hogy ez az anyakönyvezett, hivatalos nevem, személyes oka van, hogy ebben az esetben a kötet szerkesztőjeként így használtam. Ezt a hatalmas munkát életem legnehezebb szakaszában kaptam feladatul. Édesanyám sajnos 2011 áprilisa óta nincs velem. Ő is *Éva,* s neki szerettem volna ezt a könyvet ilyen „rendhagyó" módon ajánlani.

■ Petri Gábor

HÚSZ ÉVE EGYÜTT AZ ÚTON

20 Jahre gemeinsam in BeWEGung éve együtt az úton

Partnerkapcsolati mozaik

Jubileumi találkozó Nürnbergben

A Bajor Evangélikus Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház közötti hivatalos partnerkapcsolat létrejöttének huszadik évfordulóját ünnepelték október 11. és 14. között Nürnbergben. (A szerződést *dr. Johannes Hanselmann,* illetve D. *dr. Harmati Béla* püspök 1992. november 23-án írta alá Schweinfurtban.) A jubileumi napokra hazánkból mintegy ötszáz fő látogatott el: énekkarok, ifjúsági csoportok, diakóniai és oktatási intézmények, illetve gyülekezetek küldöttei. A Magyarországi Evangélikus Egyház képviseletében jelen volt a találkozón *Gáncs Péter* elnök-püspök és *Prőhle Gergely* országos felügyelő mellett *Fabiny Tamás* külügyi kapcsolatokért felelős püspök, *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke és *Kákay István* országos irodaigazgató is.

A két moderátor a két püspököt kérdezi – balról jobbra: Gáncs Péter, Claudia Dunckern, Cselovszkyné dr. Tarr Klára és dr. Heinrich Bedford-Strohm

A szervezésben nagy szerepet vállalt *Cselovszkyné dr. Tarr Klára,* egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője, bajor oldalról pedig *Holger Manke* és *Claudia Dunckern.* Az eseményen jelen volt *Michael Martin,* a bajor tartományi egyház főtanácsosa és *dr. Heinrich Bedford-Strohm* tartományi püspök is.

A találkozó nyitórendezvényére *Magyarország – merre?* címmel került sor október 11-én, csütörtökön este. A nürnbergi városi akadémia által szervezett alkalmon Prőhle Gergely, a magyar Külügyminisztérium helyettes államtitkára tartott előadást, illetve reagált a Magyarországot ért kritikákra. Megvilágította a 2010-es választások hátterét, majd beszélt a „nemzeti hitvallás" és a médiatörvény kérdéséről is.

Előadásához *dr. Ingo Friedrich,* az Európai Parlament korábbi helyettes elnöke és *dr. Hilde Stadler,* az ARD közszolgálati televízió délkelet-európai stúdiójának újságírója szólt hozzá. Ezek után négy témával kapcsolatban alakult ki izgalmas vita: a jogállamiság, a médiatanács, az egyházügyi törvény és az alkotmány Istenre való hivatkozása került terítékre.

A beszélgetés moderátora, *Willi Stöhr* lelkész, az akadémia vezetője így összegezte az est tanulságait: „Jó, hogy nyitottan ki tudtuk tenni az asztalra az ellentétes véleményeket, és jó, hogy a keresztyén értékekről beszélhettünk és érvelhettünk."

* * *

A programban nagy hangsúlyt kapott egymás megismerése. Így a Németországba érkezett magyar csoportoknak lehetőségük nyílt arra, hogy felfedezzék Nürnberg történetét és kultúráját. Október 12-én, pénteken délelőtt szervezett idegenvezetések során megnézhették többek között a St. Lorenz- és a St. Sebald-templomot, illetve a Dürer-házat. Ellátogathattak a város dokumentációs központjába és a nürnbergi per helyszínére, valamint a helyi közlekedési múzeumba is.

Szombaton este pedig az úgynevezett „Oktoberfest" keretében nemcsak nézelődni lehetett a gyülekezetek és intézmények által felállított standoknál, hanem kóstolni is: magyar gulyást, kolbászt, pálinkát és frank sült kolbászt, sört és borokat.

* * *

A találkozó másik célja az egymástól való tanulás volt. Ezt szolgálták az október 13-án, szombaton délelőtt tartott műhelyek. Minden korosztály megtalálhatta az érdeklődésének megfelelő programot. A pódiumbeszélgetések mellett – amelyek például a testvérkapcsolat kezdeteivel vagy az európai egyházak helyzetével foglalkoztak – interaktív workshopok is folytak. A balatonszárszói *Menyegző* együttes *Végh Szabolcs* vezetésével magyar népdalokat adott elő és táncokat tanított a résztvevőknek. A *Korál-sziget* zenekar régi énekeket öltöztetett popzenei köntösbe. A klasszikus muzsika kedvelői pedig *Finta Gergely* orgonaművész segítségével élhették át a közös éneklés örömét.

* * *

A zene összekötő erejét mind a négy nap során megtapasztalhatták a jelen lévő bajorok és magyarok. A fellépők névsora a teljesség igénye nélkül: a *Gryllus* család *(képünkön), Völgyessy Szomor Fanni,* a *Szélrózsa Band,* az *Agape* együttes, a *Large Room,* a csákvári és a pyrbaumi kórus, a budahegyvidéki énekkar, valamint a fő helyszínül szolgáló *Wilhelm Löhe Iskola* musicalcsapata.

A sport sem maradt ki a közös élmények közül. A vicces „szumóbirkózás", a labdajátékok és az akadályverseny mellett a fő vonzerőt a „nagy futás" jelentette. Ebből bárki kivehette a részét az iskola sportpályáján. A cél az volt, hogy a futók – nem egyenként, hanem a fejenként megtett távot összeadva – lefussák a bajorországi Bad Füssing és Sopron közötti távolságnak megfelelő háromszáz kilométert. A vállalkozó kedvűeknek legalább egykörnyit (ötszáz métert) kellett megtenniük. A feladat teljesítésében püspökeink is jó példával jártak elöl.

* * *

A jubileumi rendezvénysorozatnak nemcsak a múlt felidézése, hanem a jövő tervezése is célja volt. A partnerkapcsolat létéért való hálaadás és a folytatás reménysége végigkísérte az áhítatokat és az előadásokat. Gáncs Péter elnök-püspök a pénteken délelőtt tartott sajtótájékoztatón elmondta: a testvérkapcsolatnak akkor lesz jövője, ha a következő generációt is sikerül meghívni a közös útra. Dr. Heinrich Bedford-Strohm bajor tartományi püspök pedig a szombat esti hivatalos ünnepségen így fogalmazott: „A partnerkapcsolat a találkozásból él. Nincs szükségünk stratégiára, elég, ha az emberek találkoznak egymással."

A „3 P" *(paprika, puszta, Piroska)* mellé, amelyekről a németek ismerik a magyarokat, mindenesetre bekerült egy negyedik is: a *perec* (Brezel), egy részben közös szó – és egyben a felsőtest előtt összefont karok, a hálaadás testtartásának emléke.

■ Adámi Mária

A SZERZŐ FELVÉTELEI

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákjai palotást járnak

Mikor is kezdődött, hogy is kezdődött?

Sokan tudni vélik – sokféleképpen emlékezve a kezdetekre… És valószínűleg mindenkinek részben igaza is van. Van, aki azt mondja, a húsz évvel ezelőtti esemény volt az indulás, amikor *dr. Harmati Béla,* illetve *dr. Johannes Hanselmann* püspök aláírta a testvéregyházi kapcsolatról szóló szerződést.

Van, aki állítja, hogy már korábban – *Jürgen Roepke* egyházfőtanácsos fejében és szívében (egy kávéház teraszán) – megszületett a gondolat. Ismét mások korábbi gyülekezeti és személyes kapcsolatokra emlékeznek, szerintük *dr. Nagy Gyula* püspök és *Szebik Imre* (akkor még esperes) nürnbergi szolgálata nyomán indult a történet. Sokan úgy gondolják, hogy az 1983-as „Silbermöve" (ezüstsirály) akció volt az első mérföldkő, amikor egy bajor minisztériumi ember személyes, családi indíttatástól vezérelve háromezer magyart meghívott Münchenbe.

Van, aki még emlékszik *Reitinger Henrikre,* erre a drága emberre, aki somogyi származású müncheni diakónusként a bajor diakónia teljes eszköztárát felhasználta, hogy segítsen a magyarokon: először a Magyarországon megmaradt maroknyi németségen, de hamar kiterjedt ez a segítség a magyar ajkúakra is. Sok templom, sok paplak újult meg, sok szórványba került szolgálatot lehetővé tevő gépkocsi, sok család anyagi krízise oldódott meg, mert idejében hozta a megfelelő segítséget. Munkája kezdetén *dr. Karner Ágoston* főtitkárral és *Szemerei Zoltánnal* együtt intézték közös ügyeinket.

Akár így, akár úgy, minden vélemény megfogalmazójának egy kicsit igaza van, és ezen látások együttese teszi ki az egészet.

A végeredmény a fontos: csírázni kezdett a mustármag, szárba szökkent, fává cseperedett, lombot növesztett – a folyamat ma is tart, s újra meg újra meghozza a maga édes-élvezetes gyümölcsét.

A fentebb említettek mindegyike végigkísérte és segítette a munkát aktív szolgálati ideje alatt. De kivette a részét a bajor–magyar projektből *Ittzés János* püspök, valamint igen aktívan az egykori és a mai országos felügyelő, *Frenkl Róbert,* majd *Prőhle Gergely* is. Külön megemlítendő *dr. Jutta Hausmann* professzor asszony szerepe, aki igazi hídverő volt a két nemzet és a két egyház között. A háttérben ott volt az országos iroda külügyi osztályának munkája *Szirmai Zoltánné* vezetésével és *Schulek Edit* segítségével, valamint jelen sorok írójának ügyködése. (Méltó utód és a mára hatalmassá vált munka összefogója lett *Cselovszkyné dr. Tarr Klára* a csapatával.)

Velü(n)k együtt végezték a kevésbé látványos, de annál fontosabb szolgálatukat gyülekezeti lelkészek és tagok, intézményvezetők, egyházi munkatársak és sok olyan testvér, akinek nevét felsorolni sem tudnánk. S mindez még csak a magyar oldal…

Ha azt mondjuk: a bajor–magyar kapcsolat lényege a találkozás, akkor ennek egyik vonatkozása az, hogy ebben a fontos ügyben volt és van összefogás egyházunkban. Hisszük, valljuk, átéljük, hogy a találkozásokban Isten is jelen van, ő köt össze, vezet egymáshoz embereket – sokszor elválasztófalakat is lebontva.

Négy nagy területen zajlott az indulástól kezdve a bajor–magyar partnerkapcsolat: az első (és kiinduló) a diakónia és a segítő munka volt. A második – a leghangsúlyosabb – a gyülekezetek közötti kapcsolatok kiépülése, működése. A harmadik terület az iskolai és a kulturális kapcsolatok sokasága volt. Végül, de nem utolsósorban a közös teológiai, lelki, hitéleti munka.

Mára a kis mustármag hatalmas fává nőtt – ahogy azt Nürnbergben, a huszadik évfordulón láthattuk. A bajor–magyar kapcsolat él, nem csupán vágy vagy álom. A nürnbergi találkozó egyik munkacsoportjában részletekben is számba vettük a múltat. No nem nosztalgiázásként, hanem azért, hogy meglátva Isten nagy tetteit élvezzük a jelent, és építsük a jövőt. Tettük s tesszük ezt az Isten dicsőségére az egyház egységéért és Európa, benne hazánk jövőjéért.

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Az „Oktoberfest" megnyitója – a püspökök csapra verik a hordót

HÚSZ ÉVE EGYÜ

Csak puszta, paprika és Piroska?

Országos felügyelőnk előadása

Nürnberg középkori fallal övezett óvárosában, de a modernebb külső kerületekben is nagyrészt ugyanazok a plakátok köszönnek a járókelőre, mint itthon, jelezve: itt is, ott is ugyanazok a globális piaci szereplők vannak jelen.

Ám a helyi jellegű plakátok között sokszor találkozhattunk a múlt héten egyházi felhívással is. Ez nem másra figyelmeztetett, mint a hónap közepe táján (e lapszámunk megjelenésekor) esedékes presbiterválasztásra, mégpedig többféle formában: a gyülekezeti törzstagoknak címezve a templomok hirdetőtábláin, az egyház peremén élőket pedig a villamosmegállókban megszólítva.

Ilyen, számunkra teljesen szokatlan, egyházpolitikai vagy egyházközéleti aktivitásra felhívó közegben kerülhetett sor a bajor–magyar partnerkapcsolati találkozó első alkalmaként arra a beszélgetésre, amely a magyarországi belpolitikai helyzet, illetve az ország külföldi megítélése körül forgott. A kezdeményezés a bajor egyházi vezetőktől érkezett, mivel az utóbbi időben a német sajtó igen gyakran írt negatív hangnemben hazánkról, elsősorban az új alkotmány elfogadása és a médiatörvény kapcsán, így várható volt, hogy a téma a jubileumi találkozó vendégeinek körében is érdeklődésre tart számot.

A helyszín, a nagy népszerűségnek és tekintélynek örvendő Evangélikus Városi Akadémia mint az egyházi értelmiségi munka műhelye sok évtizedes múltra tekint vissza. A szervezésen ez meg is látszott: mivel a jelentkezők száma meghaladta az előzetes várakozásokat, a rendezők az eredetileg tervezettnél nagyobb befogadóképességű helyszínt választottak az eszmecserének: a lebombázott Szentlélek-templom helyén épített termet.

A helyszínváltozás miatt pár perc késessel indult a beszélgetés. Házigazdaként *Willi Stöhr* lelkész, az akadémia igazgatója nyitotta meg a rendezvényt, kiemelve, hogy az e helyen állt templomban őrizték egykor négyszáz esztendőn át a német államiság jelképeinek (koronázási ékszerek, ruhák és ereklyék) túlnyomó többségét – a maradékot Aachenben –, tehát itt hagyományosan egybeér állam és egyház felelőssége. Mint az igazgató elmondta, a rendezvénnyel egymás jobb megértését és megismerését igyekeznek elősegíteni.

Prőhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője a magyar Külügyminisztérium helyettes államtitkáraként kapott felkérést a vitaindító előadásra.

Szólt az átmeneti idők alkotmányozási feladatairól, az 1990-es fordulat utáni, elvetélt alkotmányozási kísérletekről, amelyek esetében a politikai szándék és a szükséges parlamenti többség közül legalább az egyik hiányzott. Rámutatott továbbá, hogy a gazdasági helyzet romlása egybeesett az integráció olyan markáns elemeivel, mint hazánk NATO- vagy EU-csatlakozása.

Az eltérő történelmi fejlődés okozta hangsúlykülönbségekkel kapcsolatban elhangzott: a második világháború után a nyugatnémet politikai gyakorlat a náci korszakkal való teljes szakítás jegyében nemcsak – vitathatatlanul helyesen – a nemzetiszocialista eszméktől, de a jó értelemben vett nemzeti, patrióta értékektől is elhatárolódott. Talán ezzel magyarázható, hogy a német fül számára oly idegenül csengenek a magyar szövegek fordításai.

A helyettes államtitkár szólt a Magyarországon az '56-os forradalom, a „konszolidáció," de még a rendszerváltás alatt és után is a szőnyeg alá söpört, ki nem beszélt és meg nem oldott problémákról (nemzetiségi kérdések, elszámoltatás, nagy ellátórendszerek – oktatás, egészségügy, szociális háló – finanszírozási reformjának elodázása vagy éppen a romakérdés).

Prőhle Gergely előadásában megemlítette az új törvények alkotásában tapasztalható egyenetlenségeket is, szólt például az egyházi törvény elfogadása körüli ellentmondásokról, ugyanakkor a demokratikus működést kétségbe vonók figyelmét felhívta arra, hogy az Alkotmánybíróság ebben az esetben (is) megkerülhetetlen szerepet játszott. Elismerte, hogy némely törvény időzítése nem volt szerencsés.

Az előadásban elhangzottakkal kapcsolatban a szervezők előzetesen két személyt kértek fel hozzászólásra: *dr. Ingo Friedrichet,* illetve *dr. Hilde Stadlert.* Az előbbi a bajor Keresztényszociális Unió (CSU) napi közélettől már visszavonult politikusa, aki három évtizeden át volt az Európai Parlament tagja, illetve három ciklusban helyettes elnöke, egyszersmind a Páneurópai Unió korszakot meghatározó személyisége; Stadler asszony pedig az ARD német közszolgálati televízió délkelet-európai stúdiójának vezetője Bécsben.

Friedrich csak jóindulatú kritikát fogalmazott meg, mondván, a kétharmados többség igen könnyen elolvadhat, ha a döntéshozók egy kicsit sem törekednek a konszenzusra. A korrupció elleni harc eredményeinek elismerése mellett annak folytatására szólított fel.

Stadler gyakran vesz részt ilyen jellegű vitaesteken, s keményebb vitapartnernek is bizonyult. Mint mondta, gyermekkora óta ismeri hazánkat, most is számos barátja él itt. Kifejtette: mindig arra törekedett, hogy hazánkat ne a „3 P", vagyis a *puszta, paprika, Piroska* sémában láttassa.

A magyarországi politikai helyzettel kapcsolatban a túlzott polarizáltságot jelölte meg az egyik fő problémának, majd hosszan sorolta a magyarországi törvényalkotásról a baloldali kritikusok által oly gyakran hangoztatott kifogásokat. A sajtó és média terén említett néhány konkrét esetet is, amelyek megítélésében nem jutott egységre az előadóval, tekintettel arra, hogy Prőhle Gergely – noha elismerte, hogy bizonyos területeken túl szigorú a törvény – a gyakorlat ismeretében tagadta, hogy a sajtószabadság veszélyben lenne Magyarországon.

Az országos felügyelő azt kérte vitapartnerétől – és minden hazánkról tudósító újságírótól –, hogy kerüljék a túlzásokat, s egyes, valóban aggasztó szélsőséges jelenségek alapján ne általánosítsanak, ne keltsék alaptalanul rossz hírünket. Végül, kicsit sajnálkozva azon, hogy mindeddig nem találkozott az újságírónővel, javasolta – nagy derültséget keltve a közönség körében –, hogy magyarországi forrásainak kiegyensúlyozása érdekében a „3 P" mellé tegye oda a negyedik P-t, úgy is, mint „Prőhle".

Hilde Stadler köszönettel fogadta a meghívást, mi pedig kíváncsian várhatjuk, hogy az országos felügyelő józan érvelésének milyen hatása lesz a tudósításokra. Az azonban bizonyos, hogy a háromnapos találkozó hangulati megalapozása szempontjából sikeres volt.

■ Dr. Lackner Pál

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Balról jobbra: Willi Stöhr, dr. Hilde Stadler, Prőhle Gergely és dr. Ingo Friedrich

Tézi

I

▶ Másfél évnyi előkészítő munka előzte meg a találkozót. A résztvevők száma minden eddigi évfordulós rendezvényét felülmúlta: magyar részről több mint ötszáz, bajor részről közel kétszáz érdeklődő érkezett Nürnbergbe, a *Wilhelm Löhe Iskolába.* A rendezvényt előkészítő csoport bajor és magyar tagjait arról kérdeztük a helyszínen, milyen volt együtt menni az úton a jubileumi találkozó felé.

Elsőként *Cselovszkyné dr. Tarr Klárával* beszélgettünk.

– Az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának vezetőjeként mi volt a feladata a szervezésben?

– A bajor–magyar előkészítő bizottság tagjaként a magyar fél koordinátora voltam. Az összefogó munkálatokon kívül egyéb feladatok is rám találtak, különféle listák elkészítése, kapcsolattartás, és így tovább…

– Ki állította össze a programokat, ki határozta meg a programstruktúrát?

– Közös ötletelés gyümölcse volt. A korábbi jubileumi találkozók tapasztalataiból is sokat merítettünk, például a 2007-es balatonföldvárióból. Természetesen több programot találtunk ki, mint amennyi végül megvalósult. Különös figyelmet fordítottunk az ifjúságra, hiszen ők a magyar résztvevők több mint egyharmadát tették ki. Közel kétszáz diák érkezett középiskoláinkból. Örömteli ez számunkra, hiszen ők jelentik a jövőt, a reményteljes folytatást a testvérkapcsolatokat illetően.

– Az együttműködés egyik pillérét a gyülekezeti kapcsolatok, másik pillérét pedig az intézményiek adják. A gyülekezetekből is szép számmal érkeztek a testvérek…

– Alapvetően a testvérkapcsolattal bíró gyülekezeteket szólítottuk meg. Van olyan közösség, ahonnan hatan, és van olyan, ahonnan majdnem hatvanan jöttek. Így történhetett, hogy több mint ötszáz magyar résztvevővel zajlott a rendezvény. A bajor testvérgyülekezetekből is jöttek. Schrobenhausennek Budahegyvidékkel, a nürnbergi Sankt Sebald gyülekezetnek Budavárral, Ebernnek a Deák térrel, Hammelburgnak pedig Veszprémmel van kapcsolata, és persze a felsorolás nem teljes.

Az információs standos programon, amelynek pont az a lényege, hogy megjelenítse a testvérkapcsolatokat, a gyülekezetek közösen mutatják majd be partneri együttműködésüket. Szombat este az egyházvezetők köszöntik a jelenlevőket, úgy gondolom, ez megfelelő méltatása a húszévi együttes munkának.

Öröm számunkra az is, hogy a szombati és vasárnapi eseményeken a bajor tartományi püspök, *dr. Heinrich Bedford-Strohm* is részt vesz, a záró istentiszteletet ő tartja. Ritkán láthatjuk együtt mindhárom püspökünket; erre az ünnepre *Gáncs Péter, Fabiny Tamás* és *Szemerei János* is eljött.

– Önnek személy szerint mi a legfontosabb a partnerkapcsolatban vagy éppen a mostani jubileumi találkozón?

– Az emberek találkozása a legjelentősebb számomra ezen a szép ünnepélyen is. Mikor húsz évvel ezelőtt elkezdődött a partnerség, akkor még csak egyházvezetői „talpazaton" állt a viszony. Mára azonban a gyülekezetek, közösségek tagjai jelentik a bázist, akik központi és önszerveződő módon is kapcsolatban vannak egymással. Nagyon jó érzés volt megélni azt, hogy a januárban kiküldött meghívó-

Részt

A közel kétszáz magyar középiskolás „főhadiszállása" négy tornacsarnok volt. E sorok írója – aki az *Evangélikus Élet* stábjának képviseletében volt jelen a rendezvénysorozaton – ottjártakor megtapasztalhatta, mekkora kreativitással vették birtokba a teret és a tornafelszereléseket.

A jubileumi találkozó ideje alatt lépten-nyomon találkozni lehetett piros egyenpólót viselő diákokkal, akik önkénteseként segítették a szervezőket. A soproni és Deák téri fiatalokat arról kérdeztem, hogy érezték magukat, és mit jelentett számukra az ünnepség.

– A gazdag programválaszték lehetővé tette, hogy minden korosztály megtalálhassa a hozzá közel állókat. A *Korál-sziget* és a *Menyegző* együttes remek workshopján vettem részt – mondta *Gilányi Fanni,* a Deák Téri Evangélikus Gimnázium 10/a osztályos diákja.

– Nekem is tetszett ez a két műhelymunka, és jó volt a bajor–magyar *Oktoberfesten* palotást táncolni. Erfurti testvériskolánkból is érkeztek páran a találkozóra – csatlakozott a beszélgetéshez iskolatársa, *Illyés Borbála.*

– Nekem a *Gryllus* család workshopja jelentett sokat – tette hozzá *Balás Dóra* szintén a 10/a-ból.

– Mi a *Miért esik olyan nehezünkre más kultúrákat megérteni?* című játékos, interaktív műhelymunkán voltunk, igazi „kultúrsokkot" kaptunk. Tanulságos volt megtapasztalni, milyen nehézségekkel jár egy idegen kultúrába belecsöppenni és megtanulni a sajátos szabályokat – fogalmazott a soproni *Kovács Petra* és *Horváth Lili.*

– Mindannyiunk számára fontos, hogy megismerkedjünk más országokkal és kultúrákkal, így Németországgal és a német fiatalokkal is. Sajnos ez utóbbi nem túl nagy szerepet kapott, mert elég kevesen jöttek el a találkozóra – állapították meg a középiskolások.

* * *

A szombati záróünnepség után ismerkedtem meg a mezőberényi gyülekezet vidám kis csapatával. A berényiek az óvodapedagógiai szakmai munka területén kötődnek a bajor egyházhoz.

– Gyülekezetünk német gyökerekkel bír, huszonhatan jöttünk el a testvértalálkozóra. Közösségünk rézfúvós zenekarának a mössingeni rézfúvósokkal van testvérkapcsolata. Az ünnepi találkozót jó lehetőségnek látom az ismerkedésre, érdekes és szép Németország – osztotta meg velem gondolatait *Dévényi Beáta.*

– Jó volt együtt futni, részt venni a mesterségek játékán, és vicces volt a szumóbirkózók küzdelme is – sorolta az ifjabb generáció, *Frey Panna, Mikula Fanni, Lázár Levente* és *Lázár Kata Boglárka.*

* * *

Az áhítatok alkalmával és a nyitó-, illetve a záróünnepségen is hallhattuk

TT AZ ÚTON

20 Jahre gemeinsam in BeWEGung éve együtt az úton

is, tézis, szintézis

Beszélgetés a szervezőkkel

ra – tehát egyetlen hívásra – négy hónap alatt négyszáz jelentkezés érkezett. A Krisztusban együttesen megélt hit, a szeretet pedig nagyon fontos hozadéka a partnerkapcsolatnak.

* * *

HUNYA SZILVIA FELVÉTELE

A Bajor Evangélikus Egyház munkatársa, a teológus végzettségű *Claudia Dunckern (képünkön)* volt bajor oldalon az előkészítő bizottság koordinátora. *Ulrich Zenkertől* márciusban vette át – egy sajnálatos megbetegedés miatt – a stafétabotot. Dunckern neve a magyarok számára a *Békehullámok a Dunán* projektből lehet ismerős, amelynek szervezésében szintén közreműködött.

– Hogyan sikerült beilleszkedni, megtalálni a közös hangot és vezető szerepet vinni egy már összeszokott csapatban?

– Egy kis hátránnyal indultam, márciusban éppen itt, a Wilhelm Löhe Iskolában vettem részt először az előkészítő bizottság ülésén. Mind magyar, mind bajor részről elkötelezett szervezőkkel találkoztam. Könnyű volt a helyzetem, mert motiválni egyáltalán nem kellett őket, olyan mérvű volt az elköteleződésük. Így örömmel tudtam csatlakozni a megkezdett szervezőmunkához.

– Milyen tapasztalatokat eredményezett a közös munka?

– Nagyon sok életörömöt és spontaneitást tanultam a magyaroktól. Az a típusú ember vagyok, aki mindent pontosan megtervez.

– Akkor nem lehetett könnyű a tervezésben és a pontosságban kevésbé jeleskedő magyarokkal…

– Kitűnően kiegészítettük egymást.

– Mi volt a koncepció a meghívottak körének kialakítását illetően?

– Megkerestük a gyülekezeteket, de elsősorban azokat vártuk, amelyek partnerkapcsolatot ápolnak magyar evangélikusokkal. Minden gyülekezetnek küldtünk meghívót, mert ki akartuk fejezni, hogy fontos és jó testvérkapcsolatban lenni. Ösztönözni akartuk őket a kapcsolatfelvételre. Abban nem vagyok biztos, hogy az ösztönzés hatását megtapasztaljuk az ünnepi alkalmon…

A magyarok nagy számban vannak jelen az egész találkozón, a németek viszont jellemzően csak egy-egy napra – szombatra, vasárnapra – látogatnak el. Úgy gondolom, hogy részt fognak venni testvérkapcsolatot nem ápoló közösségek is az ünnepen. Számukra biztatást jelenthetnek a sikeresen működő partnerkapcsolatok, illetve az öröm, amelyet itt az egymással találkozó testvérgyülekezeti tagok átélnek.

– Hány gyülekezetet, diakóniai és oktatási intézményt ölel fel a partnerség?

– Pontos számokat nem tudok mondani, mindenesetre széles a kör. Igazán remélem, hogy az idelátogató, de magyar kapcsolattal nem bíró gyülekezetek kedvet kapnak az együttműködéshez, hiszen sok bajor gyülekezetnek nincs még magyar „testvére”.

* * *

Holger Manke lelkész hol német, hol magyar oldalon szervezi ötévente az évfordulós találkozókat. Családi vonalon is megtapasztalta a kapcsolatépítést: felesége magyar, *Manke-Lackner Eszter* lelkész. Kisfiukkal jelenleg Németországban élnek.

– Hogyan került kapcsolatba Magyarországgal?

– Az ajtó Magyarország felé számomra a nürnbergi Sebald gyülekezeten keresztül nyílt ki, amely a budavári gyülekezettel létesített testvérkapcsolatot. A német ajkú budavári gyülekezetben szolgáltam gyakornokként. A két testvérgyülekezet jövőre ünnepli a kapcsolatfelvétel harmincadik évfordulóját. Fiatalként megtapasztaltam, milyen kitűnő lehetőség nem turistaként felkeresni egy idegen országot, hanem családoknál lakva megismerni az ismeretlent.

– Mit kapott a testvérkapcsolattól?

– Nagyon sokat. Barátságokat. Megismertem és megszerettem a magyar mentalitást. A különbözőség által önmagamat is jobban megismertem, növekedést jelentett a számomra. Feleségem, aki nagy ajándék számomra, szép gyümölcse a testvérkapcsolatnak.

– A találkozó programjai közül melyik áll különösen közel a szívéhez?

– Nem szeretnék egyet sem kiemelni közülük, hiszen mindegyik fontos. Tetszik a sokszínű programválaszték. Számomra öröm, hogy megtapasztalhatom a jubileumi hangulatot, jó érzés barátokként beszélgetni egymással, együtt részt venni az istentiszteleteken és áhítatokon, melyek hidat képeznek a másik felé.

■ – Balla –

Auf Augenhöhe

A bajor–magyar evangélikus egyházi kapcsolatokban az utóbbi években gyakran használjuk a kissé körülményesen lefordítható auf Augenhöhe kifejezést. Szó szerint azt jelenti: szemmagasságban, és arra utal, hogy a két fél közül egyik sincs a másik fölött. Szépen hangzik ez a kölcsönösség, de tudjuk, hogy a bajor–magyar politikai és gazdasági kapcsolatokra nem éppen ez a jellemző. Amíg az Audi terjeszkedik Győrben, a Mercedes nyit új gyárat Kecskeméten, és nem a müncheniek tüsténkednek sok százezer Csepel kerékpár összeszerelésében, addig szükségszerűen némi aszimmetria jellemzi a kapcsolatoknak ezt a területét.

A húsz évvel ezelőtt szervezeti keretet kapott evangélikus együttműködés kezdeti szakaszában is egyértelmű volt, hogy az egyik fél inkább ad, a másik pedig elfogad. Annak idején a szerződést egyházunk részéről aláíró dr. Harmati Béla püspök úr jó dramaturgiai érzékkel ecsetelte, hogy miért az addig nálunk leginkább használatos Trabant a leglutheránusabb autó. A válasz így szólt: mert gyakran mondja, hogy „itt állok, másként nem tehetek”.

A jóízű nevetést azután tett követte, és az évek alatt vagy száz Opel Corsa érkezett egyházunkba bajor támogatással. Ez természetesen óriási segítség volt, ám korántsem az auf Augenhöhe jegyében. Ugyanígy mi, kisebbek szorultunk rá a – jó értelemben vett – „nagy testvér” támogatására ösztöndíjak, könyvtámogatások vagy a lelkészek fizetését kiegészítő, úgynevezett Patnerhilfe terén.

Idővel aztán valóban arra kell törekednünk, hogy az alá-fölé rendelt viszony helyett a mindkét fél méltóságát megőrző kölcsönösség alakuljon ki. Németül ezt szójátékszerűen is ki lehet fejezni: a Patenschaftból (keresztszülőség) Partnerschaft (partneri viszony) lehet.

Az október 11. és 14. között Nürnbergben megrendezett testvéregyházi találkozónak már a legelején megismerhettünk egy olyan példát, amely szerint a kisebb tud a nagyobbnak adni. A Pegnitz folyón átívelő Húshídon (Fleischbrücke) található a város egyik jelképének számító szürkemarha-szobor. Ez annak állít emléket, hogy a 17. század végi hatalmas nürnbergi tűzvészt követően a Hortobágyról érkező szürkemarha-csorda mentette meg a város lakosságát az éhhaláltól. A maga nemében akkor világmárkának számító magyar négylábú alkalmas volt arra, hogy sok száz kilométeres lábon hajtás után is jó minőségben érkezzék meg a távoli vágóhidakra. El lehet képzelni, hogy valósággal életmentő volt a hajdani recept nyomán elkészített marhapörkölt.

Az eseménynek csaknem háromszáz év elmúltával sajátos utóélete lett. (1713-ban volt az utolsó nürnbergi marhavásár.) Történt pedig, hogy egyházunk diakóniai osztályának vezetője, Buda Annamária egy közelmúltbeli nürnbergi útján azt vette észre, hogy a híres szürkemarha-szobor komoly károkat szenvedett: szétrohadtak a szarvai. Gondolt egyet, és beszerzett az Alföldön valódi, egészséges szarvakat, és a két egyház diakóniai együttműködése jegyében felajánlotta, hogy elhelyezésükkel küszöböljük ki a csorbát. Így aztán szakadó esőben, ám annál vidámabb közönség – köztük a főpolgármester-helyettes – szeme láttára új, egészséges szarvakat kapott a szobor. Az egyik szarvra kötött piros-fehér-zöld szalag tanúskodott arról, honnan is érkezett ez az ajándék.

Még mindig nincs vége a történetnek. Ott, a hídon bejelenthettük: ahogy évszázadokkal ezelőtt a magyar hajdúk által Bajorországba terelt állatok húsával enyhíthették a nürnbergi éhínséget, úgy most ugyancsak hazai marhából készült pörkölttel kívánjuk a város hajléktalanjait megajándékozni. Nem sokkal később azután a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat jóvoltából, Lázár Zsolt esperes, valamint Klenk József gyülekezeti felügyelő és lelkes csapata munkájával kétszáz adag ételt oszthattunk ki Nürnberg város rászoruló lakossága körében.

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

Ez a kétfelvonásos ételosztás arra ad példát, hogy a szerepek olykor valóban felcserélődhetnek. A tömegeket megmozgató, jól szervezett találkozón számos jelét láthattuk annak, hogy összességében valóban auf Augenhöhe működhet a kapcsolat. Több olyan német lelkésszel találkozhattunk, akik a mi teológiánkon voltak ösztöndíjasok, és azóta is jól beszélnek magyarul. A konferencia számos szekciójában pedig a mi egyházunk képviselőinek beszámolóit fogadta őszinte érdeklődés. Példának okáért újra és újra elismerték bajor testvéreink, hogy ők is szívesen tanulnak tőlünk abban, hogyan lehet a diakóniát igazán gyülekezetközelien végezni.

A magyar zenészek és énekesek szolgálata is elismerést aratott. A fasori gimnázium és a házigazda Wilhelm Löhe Iskola közös természettudományos projektjében sem játszottunk alárendelt szerepet, hanem diákjaink ott is „szemmagasságban” lehettek egymással. Közvetve ez az együttműködés is a hajdani szürke marhák származási helyét idézi fel, hiszen a kutató diákok a Hortobágy és a frank vidék homokvilágát hasonlították össze.

Elbizakodottságra természetesen nincs okunk, ám annyit örömmel mondhatunk, hogy mi is adunk valamit a közösbe. Annak szellemében, ahogy egykor a Békés megyei Ajtós községből származott és került Nürnbergbe a német reneszánsz legnagyobb mestere, Albrecht Dürer. Dürer talán két legismertebb alkotására utalok még. Mindkettőben – a Húshíd szürke marhája mellett – a bajor–magyar kapcsolatok jelképét láthatjuk. A Türer-Dürer família nevére is utaló, kitárt ajtót formázó családi címer a kölcsönös és állandó nyitottságot, a befogadást és a jószívű vendéglátást jeleníti meg. Az imára összetett két kéz pedig e kapcsolat lelki forrására emlékeztet minket szüntelen. A záró istentiszteleten úgy mondtuk – ki-ki anyanyelvén – a Miatyánkot, hogy az egymás mellett álló hívek tették össze kezüket olyan formában, ahogy azt Dürer megrajzolta.

Szemünk, kezünk és szívünk – bajoroknak és magyaroknak – egy magasságban volt.

■ Fabiny Tamás

tvevők mondták…

együtt megszólalni a csákvári és a pyrbaumi evangélikus gyülekezeti kórust, magyar és német nyelvű énekekkel egyaránt megörvendeztették hallgatóságukat. A két énekkart több mint egy évtizedes testvérkapcsolat fűzi egymáshoz.

A SZERZŐ FELVÉTELE

– 2005 óta él a testvérkapcsolat a két gyülekezet között, az énekkarnak pedig ennél régebbi kötődése van a pyrbaumi evangélikus gyülekezet kórusához. A kórusok, a konfirmandusok, az ifjúság évente találkozik egymással. A fiatalok nyaranta együtt táboroznak. De nemcsak egyházi, hanem önkormányzati szinten is működik a testvérkapcsolat a két település között.

Jó volt a jubileumi ünnepség részesének lenni, közösen énekelni, szemlélni a kapcsolatok alakulását. Különösen tetszett a különböző gyülekezetek, intézmények bemutatkozása a standoknál, még kézműveskedésre is volt lehetőség – mondta a csákvári *Harmonia Floriana* egyik tagja, *Sziklai Ági.*

* * *

Mühldorf am Inn több mint kétszáz kilométerre fekszik Nürnbergtől, Ceglédtől pedig körülbelül hétszázra. A két evangélikus gyülekezet között 2005 óta virágzik a kapcsolat, közösen ünnepelték a húszéves jubileumot is. *Jutta* és *Herbert Gölkel* népviseletet húzott a jeles alkalomra.

– Hivatalosan ez a tizennegyedik találkozásunk. Persze nem a hivatalos számolgatás a lényeg, ennél jóval többször látogatunk el egymáshoz, hiszen baráti viszony alakult ki a gyülekezeti tagok között – mesélték. – Időközben lelkészváltás is bekövetkezett nálunk, de ez nem okozott zökkenőt a kapcsolatban. Legutóbbi közös programunk alkalmával gyülekezetünk női csoportja találkozott a ceglédi női csoporttal.

* * *

A Bayreuth melletti thurnaui esperességből tizennégy fiatal érkezett a rendezvényre. *Inga Smudlach* gyülekezetének nincs magyar testvérkapcsolata, mégis fontosnak tartotta a részvételt.

– A szombat délelőtti műhelymunkán játékos formában tanultakat már délután kamatoztathattuk – mondta. – Többek között azt, hogy miként alakul két különböző kultúrából érkező kapcsolata, mire kell odafigyelni, milyen kommunikációs nehézségekkel kell megbirkózni. Az udvaron egy új labdajátékot tanultunk meg a magyar fiataloktól, és megnéztük az információs standokat is.

■ Balla Mária

HÚSZ ÉVE EGYÜTT AZ ÚTON

20 Jahre gemeinsam in BeWEGung éve együtt az úton

A tapasztalatokból az egész egyház épülhet

Villáminterjú Szemerei János püspökkel

– Püspök úr első alkalommal volt jelen bajor–magyar partnerkapcsolati találkozón. Milyen benyomást tett Önre a rendezvény?

– Én alulnézetből, résztvevőként láttam ezt az eseményt. Miután feladatot nem kaptam, szabad voltam arra, hogy figyeljek. Nagyon sok szép, felemelő része volt a találkozónak, a szervezői, rendezői nyilván nagyon sok munkát fektettek bele.

BALLA MÁRIA FELVÉTELE

Evangélikus egyházunk megmutatta az értékeit. Örültem, hogy egy színes, érdekes egyház bemutatkozását láttam.

Persze akadtak nagyon elgondolkodtató részei is a találkozónak. Például az, hogy mennyire aránytalan volt a magyar és a német részvétel. Az aszimmetria messze a mi oldalunkra tolódott el. Volt olyan program, ahol nem is voltak német résztvevők. Hogy ez az ő érdeklődésük hiányát jelzi-e, vagy a mi részvételünk aránytalan dominanciáját, azt nem tudom.

Érdekes volt hallgatni a visszaemlékezéseket az elmúlt húsz évről. A partnerkapcsolat tapasztalataiból, áldásaiból az egész evangélikus egyház épülhetett. Jöttek létre nagyon élénk és jól működő barátságok, gyülekezeti és intézményi kapcsolatok, sőt házasságok, amelyek sokunknak örömére vannak.

Nagyon szépen zajlottak a közösségi alkalmak, jó háttéranyagokat sikerült összeállítani. Tetszett, hogy a záró istentisztelet úgy zajlott két nyelven, hogy mindenki nagyon könnyen tudta követni, noha nem minden hangzott el kétszer. Egymásba fonódott a két közösség, ahogyan egymásnak felelgettünk, hol németül, hol magyarul.

– Hogyan látja a partnerkapcsolat jövőjét?

– Úgy gondolom, hogy a találkozó erősségeit és hibáit nagyon komolyan ki kell elemeznünk a mi oldalunkon, és nagyon őszintén végig kell beszélnünk. Mert vannak dolgok, amelyekből tanulni és okulni kell.

A húsz év során nyomon követhető, ahogyan a kapcsolatok súlypontjai áthelyeződtek: a közegyházi szintről előbb az intézményi és gyülekezeti szintekre, később a személyes barátságok felé. Ez egészséges irány. Mert az egyház nemcsak a gyülekezeteiben él, ahogyan mondani szoktuk, hanem az egyház tulajdonképpen a gyülekezeteket alkotó emberekből áll. Az igazi testvérkapcsolat nem az, amikor csupán az egyházi felépítmény vezetői és a hivatásos delegáltak találkoznak, hanem amikor az egyházat alkotó emberek kerülnek közelebb egymáshoz.

A partnerkapcsolat értéke véleményem szerint attól függ, hogy mindennapi egyházi életünket miképpen formálja, segíti, miképpen ad új impulzusokat, ötleteket, szempontokat a másik közösségben megtapasztalt hit és gyakorlat. Mert egymás hite által tudunk épülni és gazdagodni. A miénktől eltérő kulturális, társadalmi és gazdasági körülmények között élő testvéreink tapasztalatai minket is segíthetnek abban, hogy jobban megértsük helyzetünket, mozgásterünket és lehetőségeinket.

■ A. M.

Diakóniától oktatásig a kölcsönösség jegyében

▶ A nürnbergi Wilhelm Löhe Iskola udvarán szombaton este piros pólós magyar és bajor diákok segédkeztek: szorgosan osztották a magyar diakóniai szolgálat konyháján készült babgulyást és székelykáposztát a több száz fős sokadalomnak. Szépen szimbolizálja ez a húszéves bajor–magyar evangélikus testvérkapcsolatokat, valamint oktatási és diakóniai intézményrendszerünk mind szorosabb együttműködését.

A testvérkapcsolat ápolásában kiemelkedő szerep jut a budapesti, illetve a müncheni országos irodának. A harmonikus együttműködés záloga az évek óta tartó személyes, baráti kapcsolat az irodák vezetésében, valamint a külügyi, diakóniai, oktatási szolgálati terület illetékes munkatársai között.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

A békéscsabai iskola standja

A Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai intézményei már a rendszerváltás előtt is számos alkalommal részesültek német támogatásban. A Bajor Diakónia (Diakonie Bayern) a partnerség keretében különösen az utóbbi években fűzte szorosabbra a kapcsolatát diakóniai szolgálatunkkal.

Az együttműködés azonban nem korlátozódik az intézményi testvérkapcsolatok megteremtésére és gondozására, hanem a szakmai munka számos területét felölelő tapasztalatcserét, konferenciák megszervezését és magas szintű módszertani ismeretek cseréjét is jelenti. Ez utóbbi területen valódi kölcsönösség tapasztalható, hiszen a magyar diakóniai módszertan által elért eredményekből bajor testvéreink éppúgy tanulhatnak, mint mi tőlük.

Tisztelettel emlegetjük itthon a neuendettelsaui és a rummelsbergi diakónusmunkát, a bajor testvérek számára pedig ismerősen cseng a Sarepta- és az Élim-otthon, valamint az Oltalom Szeretetszolgálat neve. Ez a három intézményünk és a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület tetszetős kiállítást hozott magával Nürnbergbe.

A Szarvasi Szeretetszolgálat méltán híres népkonyhája vendégül látta Nürnberg város hajléktalanjait, majd a záróestén a jubileumi találkozó résztvevőit. Az egybegyűltek kiszolgálásában evangélikus iskoláink önkéntes diákjai jeleskedtek.

A találkozón körülbelül kétszáz középiskolásunk vett részt tanárok kíséretében. Ők reprezentálták a nagyon széles körű bajor–magyar nevelési testvérkapcsolatokat. Az elmúlt húsz év sikeres együttműködését jól példázza, hogy mind a tizenegy bajor evangélikus középiskolának van magyar testvérintézménye.

A szakmai együttműködés keretében pedagógusaink évente kapnak lehetőséget a kölcsönös óralátogatásra. Iskoláink közül többen sikeresen pályáztak az európai uniós *Comenius* programban is.

A nevelés-oktatás területén kiemelkedő jelentőségű a központilag szervezett óvodai együttműködés. Óvodapedagógusaink közös továbbképzéseken vesznek részt. A kölcsönös intézménylátogatások alkalmával lehetőségük van a különböző módszertani eljárások megismerésére és az egymástól való tanulásra. A bajor óvodáktól mi a játékos foglalkozásokat, a kézművességet, a bibliai történetek kreatív feldolgozását vettük át – az óvodások fejlesztésének tematikus rendjét, a tudásfejlesztő foglalkozásokat pedig nálunk ismerhették meg partnereink.

Huszonöt óvodánk közül hatnak van bajor testvérkapcsolata, és nagy örömünkre valamennyi képviseltette magát a találkozón. A műhelymunka során bajor testvérintézményeikkel közösen mutatták be tevékenységüket két bibliai történet feldolgozásán keresztül.

A középiskolai együttműködés legújabb gyümölcse a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium és a vendéglátó Wilhelm Löhe Iskola közös természettudományos bemutatója, amellyel a résztvevők szintén műhelymunka keretében ismerkedtek meg.

Büszkék lehetünk középiskolásainkra, akik nagy számban és különös aktivitással vettek részt az ünnepség sikeres lebonyolításában. Bajor részről *Michael Martin*, magyar részről *Gáncs Péter* ki is emelte, hogy látva fiataljaink lelkesedését, bizakodhatunk a bajor–magyar testvérkapcsolat sikeres folytatásában.

■ Kákay István Dezső

HIRDETÉS

Az MEE Országos Jelölőbizottságának közleménye

Az országos jelölőbizottság a VII. törv. 34. § (1) meghatalmazása alapján megindította a jelölési eljárást a zsinat alakuló ülésén megválasztandó, az alábbiakban felsorolt országos egyházi tisztségviselőket és testületi tagokat illetően:

elnök-püspök, országos felügyelő, elnök-püspök helyettese, országos felügyelő helyettese, zsinat lelkészi elnöke, zsinat nem lelkészi elnöke, zsinat lelkészi alelnöke, zsinat nem lelkészi alelnöke, országos ügyész, országos számvevőszék elnöke, diakóniai bizottság elnöke, egyházzenei bizottság elnöke, evangélizációs és missziói bizottság elnöke, építési és ingatlanügyi bizottság elnöke, gazdasági bizottság elnöke, gyermek- és ifjúsági bizottság elnöke, gyűjteményi tanács elnöke, nevelési és oktatási bizottság elnöke, sajtóbizottság elnöke, országos számvevőszék tagjai, országos bíróság lelkészi bírói, országos bíróság jogász bírói, országos bíróság nem lelkészi jegyzői.

Az országos jelölőbizottság a VII. törv. 20. § (2) b pontja alapján ajánlástételre hívta fel az egyházmegyei presbitériumokat. Az ajánlások beküldési határideje: október 26.

■ Dr. Smidéliusz László,
az országos jelölőbizottság elnöke

Szemmel tartva egymást

A bajor–magyar együttműködés területeinek felsorolásából gyakran kimarad a két egyház női munkaágainak említése. Pedig a magyarországi *női misszió* és a Steinben székelő *Frauenwerk* 1998 óta rendkívül jó kapcsolatot tart fenn egymással. Erről mindazok meggyőződhettek, akik szombat délelőtti programként a *Nők az egyházban* címet viselő workshopot – azaz műhelyt – választották.

A „feledékenység" semmiképpen sem abból ered, hogy a többségében férfiakból álló egyházvezetői grémiumok értékén alul kezelnék az asszonyok hűséges szolgálatát gyülekezeteinkben. Talán épp az ellenkezője az igaz. Csak annyira természetessé vált a nők többségi jelenléte egyházainkban, az, hogy bizton számítani lehet rájuk a különböző szolgálatokban, hogy ennek elismerése néha bizony elmarad. Sok helyen éppen ők, az asszonyok a testvérgyülekezeti kapcsolat felelősei, mint például Cegléden és Mühldorfban is.

A *Nők az egyházban* címmel megrendezett délelőtti csoportbeszélgetésen ezért is került a figyelem középpontjába *Jutta Gölkel* és *Sebok Szilvia* beszámolója új kezdeményezésükről. A két város, illetve az ott élő evangélikusok között már 2005 óta meglévő jó kapcsolatot az asszonyok kiterjesztették a nők együttműködésének szintjére is. Idén nyáron megszervezték az első olyan testvérlátogatást, amelynek résztvevői csak a „gyengébb nem" tagjaiból kerülhettek ki. Nagy derültséget okozott természetesen, amikor bevallották, hogy a ceglédiek egy férfiút mégiscsak magukkal kényszerültek vinni: lelkészük nélkül, aki a sofőr szerepét vállalta, bizony körülményesebben jutottak volna el Mühldorfba…

Ám a női találkozóról szóló beszámolójukból is kiderült, mennyire egységben látják a két nem szolgálatát. Ahogyan ők fogalmaztak: „Egy szemmagasságban vagyunk férfi testvéreinkkel. (…) Egy nagy családhoz hasonlíthatnánk az egyház közösségét, ahol a gyermekek mellett mindkét szülőre szükség van." Egymás elfogadását bizonyította, hogy a női workshopra néhány férj is belátogatott, *Kákay István* országos irodaigazgató *(képünkön)* pedig vállalta, hogy – néhány általa megzenésített versen keresztül – bemutassa a magyar nyelv játékosságát.

Az alkalom summázásaként Jutta Gölkel szavait idézte e sorok írója, egyházunk női missziójának vezetője: „Élhetnének egymás nélkül is a nők és a férfiak, meglennénk egymás nélkül mi, bajorok és magyarok is , de együtt minden sokkal gazdagabb."

■ B. Pintér Márta

Újra együtt az úton

A testvéri együttműködésben érintett magyar gyülekezetek, oktatási és diakóniai intézmények vezetői nagyon jól ismerik *Ulrich Zenker* egyháztanácsost. A korábban néhány esztendeig Ukrajnában is szolgáló lelkész 2000 óta felel egyháza kelet-európai kapcsolataiért. A most megrendezett jubileumi alkalom szervezésében is felelős részt vállalt, de ahogyan a rendezvény során sokan megtapasztalhatták, végig a háttérben maradt. Nem véletlenül. Súlyos betegségből épült fel, a visszanyert életet, a szolgálatokat újra szoknia kell. Eddig sem volt bőbeszédű, ha kérdezték, mindig célratörően, átgondoltan nyilatkozott, de most, hogy újra kellett beszélni tanulnia, talán még fukarabbul bánik a szavakkal. Ám tekintete annál kifejezőbben vall irántunk való szeretetéről, a testvérkapcsolat iránti elkötelezettségéről.

– Tanácsos úr hatalmas tapsot kapott, amikor egy rövid beszélgetés erejéig a pódiumra lépett. Bizonyára tudja, hogy ez az elismerés – a felgyógyulása miatti hálaérzeten túl – az Ön akaraterejének szólt. Megrendítő volt látni, amint beállt a futók közé a pályán, hogy jelképesen Ön is erőfeszítéseket tegyen partnerkapcsolatunkért. Egészen személyesen: mit jelent tanácsos úrnak a bajor–magyar együttműködés?

– Nagyon-nagyon sokat! Ez már rég nem barátság a magyarokkal, hanem őszinte testvéri kapcsolat. Tudom ugyanis, hogy nemcsak Bajorországban, hanem odaát is sokan gondoltak rám, és imádkoztak felépülésemért.

– Amikor több mint tíz esztendővel ezelőtt elfoglalta posztját mint kelet-európai referens, sokan attól tartottak, hogy figyelme erőteljesebben irányul majd Ukrajnára, mint ránk, hiszen Ön egy ideig ott élt.

– Ez megalapozatlan aggodalom volt. A két ország helyzete és a két egyházzal fenntartott partneri kapcsolatunk össze sem hasonlítható. Ahogyan a találkozón többször is elhangzott, a bajor–magyar együttműködés a legaktívabb és a leggyümölcsözőbb az összes többi testvérkapcsolatunkhoz viszonyítva is. Pedig rendelkezünk jó néhánnyal Afrikától kezdve Brazílián át Pápua Új-Guineáig. Nemcsak egyházi vezetőkkel vagy intézményekkel állunk azonban kapcsolatban a magyar evangélikusokat tekintve, hanem egészen gyülekezeti szintig kiterjed az egymásra való odafigyelésünk.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

– Zenker úr, Ön sokszor szerényen meghúzódva, a háttérből követte figyelemmel a jubileumi találkozó történéseit. Milyennek találta a szervezést, magát a fesztivált?

– Úgy gondolom, nagyon jól sikerült. Minden befektetett erőfeszítés bőségesen megtérült. Korábban kérdezte tőlem, miként látom testvérkapcsolatunk jövőjét. Amíg ilyen lelkes gyülekezeti tagok vannak, mint akikkel most találkozhattam itt, Nürnbergben, s amíg ennyi diák vesz részt örömmel a bajor iskolákkal közös programokban, addig nincs mitől félni. Bizakodó vagyok a jövőnket illetően, és nyugodt, hiszen az nemcsak egyházi vezetők kezében van, vagy az enyémben, hanem valamennyien közösen formáljuk.

– És mindketten tudjuk, hogy közös utunkon az az Úristen vezet és tanácsol, akinek az áldását kértük most a záró istentiszteleten, s akinek köszönjük az Ön gyógyulását is.

■ B. Pintér Márta

HIRDETÉS

Pályázati felhívás

A Győri Evangélikus Egyházközség pályázatot hirdet a Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény logójának megtervezésére. Az érdeklődők a részvétel részletes feltételeiről és a díjazásról gyülekezetünk honlapján tájékozódhatnak: *http://gyorievangelikus.vacau.com/.*

Beküldési határidő: november 16.

Meghívó megemlékezésre

1956 fasori evangélikus lelkészére, *Gyöngyösi Vilmosra* emlékezünk október 20-án, szombaton 16 órától a fasori gyülekezet VII. kerület, Damjanich utca 28/b alatti, földszinti gyülekezeti termében. A szeretetvendégségre és emlékezésre – melyet koszorúzás is követ – minden érdeklődőt, a lelkész egykori konfirmandusait, barátait és családját szeretettel várja a gyülekezet.

HIRDETÉS

Tolerancia Erdélyben – Meghívó

November 3-án, szombaton 16.30-kor a kelenföldi evangélikus gyülekezet tanácstermében *Adorjáni Dezső Zoltán,* a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke *Tolerancia Erdélyben – aktualitások és kihívások* címmel előadást tart. Szeretettel hívunk és várunk minden kedves érdeklődőt, Erdélyből származó, Erdélyhez kötődő testvért.

A reformáció kincsei – igehirdetés-sorozat

Az alkalmak mindig este 6 órakor kezdődnek.
Október 24., szerda, Csömör. Igehirdető: *Vető István.* Téma: A megfeszített (1Kor 2, 2–5).

Október 25., csütörtök, Nagytarcsa. Igehirdető: *Johann Gyula.* Téma: Üdvösség kegyelemből, hit által (Ef 2, 8–10).

Október 26., péntek, Cinkota. Igehirdető: *Baranka György.* Téma: Valóságos közösség Krisztussal (1Kor 10, 15–17).

HIRDETÉS

Gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyam

Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban (Széchenyi u. 8–12.) gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyam indul november 23–25-én. A tanfolyamon való részvétel ingyenes. Rövid életrajz és lelkészi ajánlás szükséges. Jelentkezés az Országos Iroda *(Polyák Kata),* 1085 Budapest, Üllői út 24. címen vagy a 20/824-2013-as mobilszámon, illetve a kata.polyak@lutheran.hu e-mail címen. Jelentkezési hataridő: november 12.

A jelentkezőket örömmel várja:

D. Szebik Imre *nyugalmazott püspök, tanfolyamvezető*

Dinnyés-est Gödöllőn

Szeretettel értesítjük, hogy október 24-én, szerdán 18 órakor a Tessedik Galériában (2100 Gödöllő, Lumniczer Sándor u. 4.) *Dinnyés-est* lesz „dalban-versben". A műsorban *Buda Ferenc, Ratkó József, Nagy László, József Attila, Kalász László* versei és saját versek szerepelnek. Szeretettel hívjuk és várjuk! A belépés díjtalan.

A Tessedik Galéria fenntartására szeretettel kérünk és fogadunk el adományokat.

Roszík Gábor

HIRDETÉS

Az Újszövetség teológiája

A Luther Kiadó új könyve

Nem könnyű útra hívja az olvasót új kötetében *Cserháti Sándor,* az újszövetségi exegézis és teológia professzora. Ahogy a kötet egyik fejezetének címe is megfogalmazza: keskeny az út, amelyen az újszövetségi teológia kutatójának végig kell mennie, hiszen több különböző irányba is szinte észrevétlenül letérhet róla.

Ha a biblikus tudományok e két ágának, a bibliai írásmagyarázatnak és a biblikus teológiának az egymáshoz való viszonyát egy épület felépítésének folyamatához hasonlítjuk, azt kell mondanunk, hogy az *Újtestamentum* eredeti szövegének magyarázata húzza fel a falakat, amelyeket azután az újszövetségi teológia fed be az építkezési folyamat betetőzéseként. Amint tehát a tetőnek az alaprajzot követő falakhoz kell igazodnia, úgy kell az újszövetségi teológiának is az írásmagyarázat eredményeihez idomulnia.

Cserháti Sándor tudományos kutatói életművének egyfajta betetőzéseként értékelhető *Az Újszövetség teológiája* című műve, amely számos exegetikai munka után, az újszövetségi iratok mélyreható magyarázatát követően több évtizedes kutatási eredmények esszenciáját tárja az érdeklődő olvasók elé. Nincs könnyű helyzetben a szerző: ahogy az újszövetségi teológia kutatójának is nehéz az útja, éppúgy nehéz a szaktudományos eredményeket közérthető formában átadni a tudományos előképzettséggel nem rendelkező olvasóknak.

Cserháti Sándor ezúttal is tartja magát a kommentárjaiban már megszokott írói módszerhez. A tudományos színvonal fenntartása mellett fő célja a teológiai gondolatmenetek, a kritikai elemzések és konklúziók olvasmányos és érdekfeszítő nyelvi formába öntése, azaz mindenkor a szenvedélyes és elkötelezett bibliaolvasókat tartja szem előtt, akik tudományos ismeretek nélkül is érteni kívánják a Szentírás mélyebb üzenetét.

Cserháti Sándor: Az Újszövetség teológiája. Luther Kiadó, Budapest, 2012. 340 oldal, 150 × 200 mm, keménytáblás, 3600 Ft.

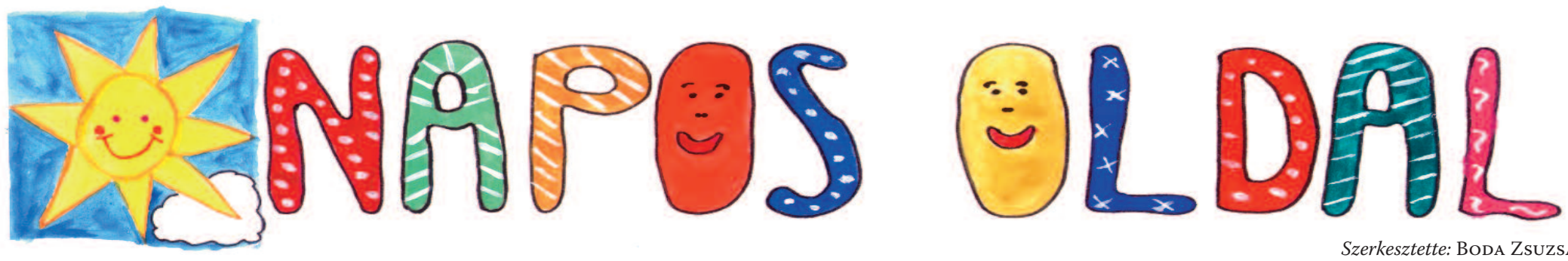

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Jégmadár

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Zömök teste, feltűnően vaskos és hegyes csőre, rövid farka és pazar színei jellemzik. Furcsa magyar nevét onnan kapta, hogy valamikor régen egyszerűen lefordították a németből (Eisvogel) – egyébként a jéghez semmi köze.

Folyók, tavak, csatornák mentén lehet találkozni vele. Víz fölé hajló ágon, gyökéren ülve, néha vízben álló karóról vagy egy kikötött csónak orráról lesi kishalakból és vízi rovarokból álló zsákmányát. Ha megpillant egyet, fejjel előre bukik utána, a víz alatt kapja el, majd felbukkanva újra leshelyére ül, ahol kényelmesen elfogyasztja. Ha megriasztják, alacsonyan repül tova a víz felett. Ilyenkor látszik igazán azúrkék hátoldala. Nem véletlenül szokták repülő drágakőnek nevezni.

Ősszel a hazai állomány egy része Dél-Európa felé repül, de a be nem fagyó vizek mellett mindig akadnak átlelelők is. A vonulás idején sokfelé lehet találkozni vele, többször láttam például az állatkerti nagytavon vagy a martonvásári arborétum dísztaván.

Áprilisban a párok már a költőhely környékén láthatók. Meredek folyópart oldalába, löszfalakba méteres alagutat vájnak, annak végében van a tulajdonképpeni költőüreg. A munka legalább egy hétig tart. Kezdetben csak lebegnek a fal előtt, és csőrükkel vagdosva igyekeznek lyukkezdeményt készíteni. Később, amikor már képesek megkapaszkodni, könnyebben megy a munka.

Ha tehetik, legalább az első költéshez az előző évi üreget választják. Fészekanyagot nem hordanak, a tojásokat a homok aljzatára rakják. Mindkét szülő kotlik, időnként váltják egymást, de éjszaka valószínűleg csak a tojó ül a tojásokon. A 19-21 nap alatt kikelő fiókákat mindketten szorgalmasan etetik. Kezdetben vízi rovarokat, később már apró halivadékot hoznak nekik.

RAJZ: BUDAI TIBOR

A fiatalok kirepülése után a család egy ideig még együtt marad, aztán a fiatalok elszélednek, a pár pedig újabb költésbe kezd.

A jégmadár egyike a legszebb madarainknak. Védett, természetvédelmi értéke ötvenezer forint.

■ Schmidt Egon

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány jégmadár él hazánkban?
2. Mekkora halakat fognak?
3. Vajon meddig fejlődnek a fiókák az üregben?

Válaszok: 1. körülbelül tízezerhárommezer pár; 2. 4-6 centiméteresekét; 3. körülbelül huszonöt napig.

Ősatyák

GYERMEKVÁR

▶ **Mostani hatrészes sorozatunkban a három ősatya – Ábrahám, Izsák és Jákób – történetét elevenítjük fel. Mindegyik részhez egy-egy feladat is tartozik. Ezek helyes megfejtéseit összegyűjtve a sorozat végén küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.)! A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

4.

Felnőtt lett Izsák. Édesanyja, Sára meghalt, ezért apjával együtt szomorúak voltak. Ábrahám elhatározta, feleséget hozat a fiának. Hívatta is az egyik szolgáját.

– Esküdj meg, hogy elmész arra a földre, ahonnan származom. A rokonaim közül hozz feleséget Izsáknak!

A szolga kiválasztott tíz tevét ura tevéi közül, valamint sok értékes ajándékot vitt még magával. Ahogy a cél felé közeledett, egyre jobban aggódott, hogyan fogja a megfelelő lányt megtalálni.

Estefelé járt már az idő, amikor Náhor városán kívül megállt pihenni a kútnál. Magában így imádkozott:

– Uram, segíts! Add, hogy még ma sikerrel járjak! Ideállok a forrás mellé. Most fognak majd a városbeli lányok vízért jönni. Legyen úgy, hogy ha azt mondom valamelyik lánynak: „Nyújtsd ide a korsódat, hadd igyam!” – ő nemcsak nekem ad inni, hanem a tevéimet is megitatja. Ebből tudni fogom, hogy ő az, akit Izsáknak rendeltél.

Még be sem fejezte a szavait, máris jött Rebeka korsóval a vállán. Ő Betúél lánya volt, Ábrahám rokona. Minden úgy történt, ahogy a szolga kérte imádságában. Miután Rebeka adott neki és a tevéknek is inni, a szolga aranyfüggőt és karperecket adott neki ajándékba. A lány hazament, és elmesélte, mi történt a kútnál. Lábán, Rebeka testvére elszaladt a kúthoz, hogy az otthonukba hívja az idegent. Ott ő a vacsora előtt elmesélte, hogy honnan és miért jött, és hogy milyen kérése volt az Úrhoz.

Akkor megkérdezték Rebekát, hogy feleségül menne-e Izsákhoz. Ő szívesen mondott igent. Másnap már útra is keltek. Izsák pedig örömmel vette feleségül a csinos lányt.

Melyik úton induljon el a szolga, hogy a kúthoz érjen?

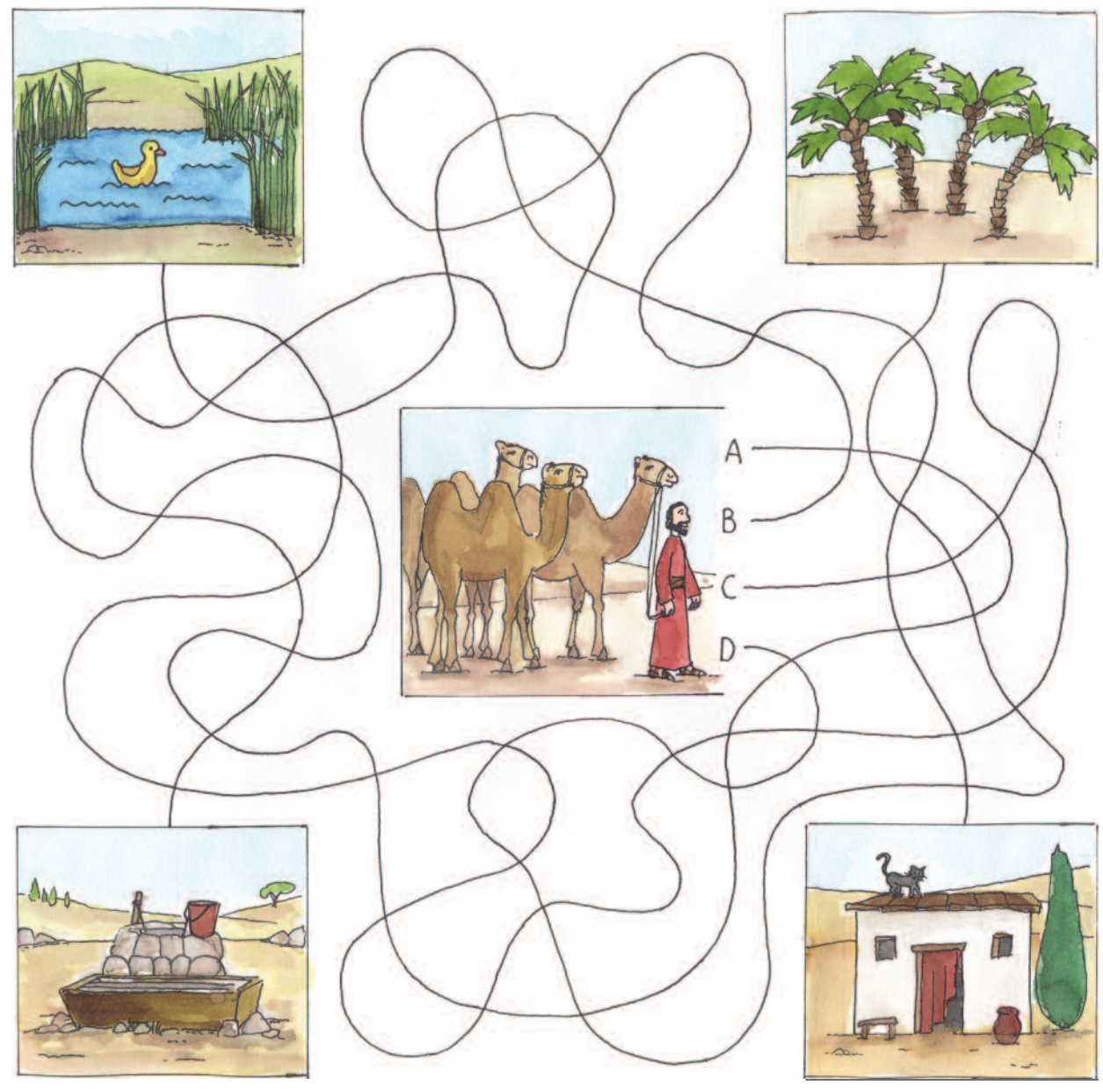

RAJZ: JENES KATALIN

HUMORZSÁK

A lelkésznek feltűnt, hogy valahányszor belekezd a prédikációba, János bácsi mindig kimegy a templomból. Egy ideig tűrte, de végül megkérdezte:

– Mondja csak, János bácsi, miért megy ki a templomból, amikor prédikálni kezdek?

– Mert nem akarom zavarni a többieket. Tudja, lelkész úr, kicsit horkolok.

* * *

A hittantáborban faházakban laknak a gyerekek.

– Ha lekapcsoljátok a villanyt, nem jönnek be a szúnyogok – mondja a táborvezető lefekvés előtt.

Az egyik szobába kicsit később berepül két szentjánosbogár. Peti méltatlankodva felkiált:

– Ezek szerint mindegy, hogy ég-e a lámpa, vagy sem, ezeknek zseblámpájuk van!

* * *

Az osztályfőnök szomorúan mondja az apukának:

– A fia sajnos három tárgyból is bukásra áll. De el kell ismernem, hogy rendes, jó magaviseletű gyerek, ezért magatartásból ötöst adunk neki.

– Na látja – dohog az apa –, amire én tanítom, abból ötös, amire önök, abból egyes.

Az egyház gyógyulásáért

Októberben, a reformáció hónapjában világszerte megemlékezünk arról, hogy *Luther Márton* kiszögezte híres 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára. E közel ötszáz évvel ezelőtti esemény mellett arról is szólnunk kell, hogy éppen ötven évvel ezelőtt nyílt meg a II. vatikáni zsinat. Vallom, hogy mindkét esemény az egyház gyógyulását szolgálta.

Mert az egyház sokszor beteg. Mindenekelőtt hiányzik az „egész-sége", vagyis részekre van szakadva. Botrány, kóros állapot az egyházak megosztottsága! Pedig nem így született az egyház – olvassunk csak utána a cselekedetek könyvében, hogy az első keresztények mennyire *„egy szívvel, egy lélekkel"* voltak együtt.

Amolyan gyerekbetegségként jelentkezett az egyházban az állandó követelődzés és uralomvágy. Középkorúan – azaz a középkorban – súlyos, hosszan tartó betegsége volt: bizonyos hatalmi téboly lett úrrá rajta, ám a jegyzet elején említett orvos, doktor Luther Márton kezelésbe vette. Némelyek szerint ez sokkterápia volt, mások úgy vélik, hogy a kezelést soha nem szabad abbahagyni, különben a beteg visszaesne.

Ezt követően is olykor fertőzést kapott, és bizony intenzív gyógymódra volt szüksége, mégpedig erős evangéliumi antibiotikum-kúrára. Volt, hogy elhanyagolta betegségét: lábon hordott ki kisebb lelki influenzákat, ám így talán környezetét is megfertőzte. Olykor külső hatások döntötték ágynak.

Van, aki azt állítja: végelgyengülésben szenved. De hiszen nem olyan idős, még alig kétezer éves… Az örökkévalóság távlatai között ez igazán nem számít kornak. *A Jelenések könyvében* a feltámadott Jézus állapítja meg a diagnózist a beteg laodiceai gyülekezetről: „nyomorult, szánalmas és szegény vagy!", majd ugyanő meghatározza a terápiát is: *„Végy gyógyító írt, hogy bekend a szemed, és láss!"*

Az evangéliumban számos történetet ismerünk arról, hogy Jézus beteget gyógyít. Hiszem, hogy a beteg egyházat is meggyógyíthatja. Amikor ő meggyógyít egy bénát, akkor előbb megbotránkoztató módon ezt mondja neki: *„Megbocsáttattak a te bűneid!"* Majd így szól hozzá: *„Kelj fel és járj."*

Jézus szava bűnvallásra késztet. Talán úgy, ahogyan *Dietrich Bonhoeffer* utóbb mártírrá lett teológus ír *Etikájában:* „Az egyház igehirdetése (…) nem volt kellően nyílt és meggyőző"; „ezért az egyház megvallja félénkségét, a nehézségek előli kibúvásokat, veszedelmes engedményeit"; „gyakran megtagadta őrállói és vigasztalói feladatát." Bonhoeffer, az evangélikus lelkész a híveket a bűnvallók közösségébe hívja.

Hiszem, hogy mi is és ma is meghallhatjuk: *„Megbocsáttattak a te bűneid."* És valósággá válik: *„Kelj fel és járj."*

Vagyis van esély az egyház gyógyulására, köszönhetően az ötszáz évvel ezelőtti reformációnak és az ötven éve kezdődött II. vatikáni zsinatnak, legfőképpen pedig annak a Jézusnak, aki gyógyító orvosa protestánsnak és katolikusnak egyaránt.

■ Fabiny Tamás

Elhangzott a Kossuth rádió Vasárnapi újság című műsorában október 14-én

„Építsünk sátrat"

A szukkot – az EBBE őszi sorozatának második előadása

Hogy foglalhatnám össze mindazt a rengeteg érdekes információt, amelyet az előadáson hallhattam két órán keresztül? Hogyan adhatnám át az előadó által megteremtett hangulatot ebben a néhány sorban, hogy a kedves olvasó is átélhesse, milyen az, amikor egy Pál apostolszerű zsidó ember Jézusért égő szívvel Pál apostolszerűen tesz bizonyságot arról, hogy Jézus mindenütt jelen van az *Ószövetségben,* kiváltképpen az ünnepekben?

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) ez év őszi, *A zsidó ünnepek keresztyén jelentősége* címet viselő előadás-sorozatának második alkalmát október 11-én rendezték egyházunk országos irodájának Üllői út 24. alatti földszinti termében.

„Tanításon" vehettek részt az egybegyűltek – az előadás hirtelen megnyitotta a Szentírás olyan szakaszainak értelmét, amelyekről nem is gondolták, milyen hihetetlen nagy jelentőségük van. Összefüggéseket láthattunk meg, melyekbe beleborzongtunk – ezeket mindenkinek hallania, tudnia kellene egyházunkban –, amelyekből kiderült, hogy ott, akkor, több ezer éve, aztán a történelem folyamán mindig is, és itt és most bennünket is Isten Szentlelke hogyan kötött és köt össze Jézusban mennyei Édesatyánkkal és mindazzal, amit felőlünk megígért.

Magam is sokat gazdagodtam, pedig zsidómisszióval foglalkozom, de amit itt hallottam, hát szóval…

Az előadót, *Avi Snydert* már jól ismerheti a tisztelt olvasó. A *Zsidók Jézusért* mozgalom magyarországi és európai szervezete vezetőjének az október 13-i, Deák téri országos evangélizáción elhangzott, magával ragadó tanúságtételét nem felejtjük el egyhamar.

Ez alkalommal arról az utolsó nagy ünnepről szólt, amelyről 3Móz 23,33–36 ír, és amely ebben az évben éppen nemrégiben fejeződött be (a hetedik hónap hetedik napjától hét napon át tartó emlékezés a pusztai vándorlásra). A sátoros ünnepről van szó, mely hihetetlen gazdagsággal bír.

A zsidók ilyenkor pálmaágakból lombsátrat készítenek az otthonuktól egy kicsit távolabb – ahol ezt megtehetik –, de úgy, hogy az ágak között kitekintve lássák az eget. Ilyenkor arra emlékeznek, hogy negyven éven keresztül hogyan vándoroltak a pusztában, hogyan óvta őket az Úr, megadva nekik mindent, amire szükségük volt. Éjjel tűzoszlopban, nappal felhőben vezette őket az Isten, az ő jelenlétében, az ő védelme alatt haladtak. Ezért a szukkot ünnepe a Szentlélek ünnepe is.

Ezt erősíti meg az az evangéliumi leírás is (Jn 7–9 fejezet), melyben Jézus a vak embert a Siloám tavához küldi, ahol a papok a sátoros ünnep utolsó napi szertartását végezték. A vizet sok-sok vödörrel innen merítve vitték a templomhoz, hogy meghintsék vele az oltárt. A víz patakokban folyt. Jézus pedig ezen az ünnepen az élő vízről beszél!

Nem véletlen az sem, hogy Péter a megdicsőülés hegyén (Mk 9,2–8), amikor meglátja Mózest és Illést, sátrat akar építeni. Nem egyszerűen arról van szó, hogy „hű, de jó nekünk itt lenni, nem akarok lemenni a démonoktól, bűnöktől és gondoktól megszállt völgybe", hanem arról, hogy Péter felismerte: Jézussal itt a világ vége! Elkezdődött a messiási kor! Hiszen Isten van közöttük! Úgy, mint annak idején a pusztában, amikor vándoroltak, és a tábor közepén ott állt a szent sátor. Ez pedig mindig azt jelentette: velük az Isten, jelen van az Úr! De éppen ezért vagdaltak ágakat Jézus jeruzsálemi bevonulásakor is. Mert ez nem egyszerűen a tisztelet jelét mutatta, hanem azt, hogy végre itt az Isten köztük.

Jelenti ez az ünnep az év utolsó aratásának hálaadó alkalmát, az életünk földi útjának ideiglenességét is; azt, hogy Isten összegyűjti és magához vonzza a népeket, emlékezteti a zsidóságot hitetlenségére és zúgolódására, melynek büntetése a negyvenéves pusztai vándorlás volt. S mindez rengeteg ó- és újszövetségi igével.

De mindazt, ami elhangzott, nem lehet visszaadni… Aki teheti, hallgassa meg a tanítást az EBBE honlapjának hangarchívumában. És aki megteheti, jöjjön el a november 8-i alkalomra, melynek címe: *Krisztus a páskavacsorában.* Egészen biztosan magával ragadó lesz…

■ Endreffy Géza

HAZATÉRÉS

Napnyugta

Letették mind a szerszámot. Nem zavarta egyiküket sem, hogy félbemaradt, hogy nem értek a végére. Ennyi volt mára. Lelkük már előttük járt, rég megtette azt a pár mérföldet, mely elválasztotta őket otthonuktól. Gondolatban már ringattak, rendeztek, igazgattak házuk táján, s gyakran gyűrött ábrázatuk megigazításához már el sem jutottak…

Hétköznapi határátlépések

Soha nem találja a kulcsot. A női retikül fekete lyuk, valószínűtlenül elvesznek benne a holmik. Mire végre megtalálja, leizzad, hisz a lépcsőházban pár fokkal mindig melegebb van. A lépcsőházban, amelyet távollétében nem kis anyagi hozzájárulásával ilyen árnyalatú zöldre sikerült festeni, miután megbeszélték, hogy olyan árnyalatú sárga lesz. Matat. Szöszmötöl. Toporog a küszöbön. Az átlépés mindig nehéz. Küszöbön kívül kell hagynia munkahelyi magát. És jobbik részét kell elővennie.

Honderű

Otthon lenni a világban talán csak az tud igazán, aki nem átall mackónadrágban elmenni hazulról. Kényelmét globálisra terjeszti. Nemes egyszerűséggel belakja a világot. Rója saját kis köreit vidáman. Mindegy, mit visel. Mindenhogy önmaga. Tudja, miért van. Belesimul a létbe, mackóstul. S nemigen érdeklik messzi missziók.

Háztáji piac

A nehézség az ajtón való kilépéssel kezdődik: miután az ember magához tér, és sietve elkészül, kimegy a világba, ebbe a forgatagba. Cipeli tagjait, nyavalyáit. Viszi a portékáját, mit el-, illetve odaadhat másnak. És persze meg is tarthat magának. Viszi gondolatait, gondjait, kérdéseit, indulatait. Hasonló cipekedésben vannak amazok is a piacon. Tudják mind, verseny van. Alaposan ki kell pakolni, ügyesen kell tálalni. Közben rohan az idő, és rohannak a lehetőségek, tova. Egy jókora paradicsom meg nagy csattanással kenődik szét az aszfalton.

Távolságok, távlatok

Egy nyelvész ismerősöm világított rá, milyen érdekes, hogy *otthon* szavunk, amely távolra mutató névmásból alakult határozószó, mennyivel melegebb, kvázi „otthonosabb", mint a közelre mutató névmásból eredő *itthon.* Közel és távol tehát igen relatív fogalmak. Különben is, nincs már az a távolság, mely el nem érhető az ember számára. Megnyíltak az országhatárok. Akár kontinensről kontinensre röpködhetünk. Mi több, az űrutazás is egyre otthonosabb. Mégis, jöhet bárhonnan az ember, mikor meglátja faluja tornyait vagy városa gyárkéményeit, akkor történik valami. Megidézhetünk legendás hazatérőket: anyja ajkán szótlanul csüggő *Petőfi, Lassie,* ballagó katona, apja elé boruló tékozló. Könnyben úszó szemmel emlékezhetünk vissza az összeölelkezős jelenetekre. De még valamire emlékeznünk kell: a hazatérést szükségszerűen megelőzi egy döntés, hogy márpedig én hazamegyek.

Odaát

Az ember áll a háborgó habok előtt, s nem mer belevágni. Odaát kedves, mosolygós emberek. Kicsit néha önismétlők meg tán patetikusak, de látszik, igazságuk van valamiképpen. Hívják, bátorítják, mondják, ők is megúszták. Hogyan? Mintha elfeledték volna. Nem tudnak se úszóleckét, se mentőmellényt adni. De mondják, jó odaát.

■ – KANYIKA –

HETI ÚTRAVALÓ

„Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Isteneddel szemben." (Mik 6,8)

Szentháromság ünnepe után a 20. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi Isten e három kérését három szóban is összefoglalják: *„legyetek azért szentek";* az indoklás: *„mert én szent vagyok".* (3Móz 11,45) Ezért éljünk, járjunk elhívásunkhoz méltóan – megszentelt életben! „Boldogok, akiknek a szívük tiszta, mert ők meglátják az Istent." (Mt 5,8; LK) „A te országod, Isten, örökkévaló ország." (GyLK 775) S Jézus az örök élet fejedelme. *Luther* így tanít: „Szentnek kell lenned; csak ne gondold, hogy magadtól, saját érdemedből vagy szent, hanem mert tied az Isten Igéje. S a Krisztus igazított, szentelt meg, s adta neked a mennyet." Jézus a farizeusok házassági elválásról szóló kísértő kérdésére a teremtéstörténetből (lásd 1Móz 2,24) válaszol: *„Ezért elhagyja az ember apját és anyját, és lesznek ketten egy testté… Amit tehát az Isten egybekötött, ember el ne válassza."* (Mk 10,7–9) Pál szent életvitelre int az Úr Jézus nevében: *„Az az Isten akarata, hogy megszentelődjetek… Mert nem tisztátalanságra hívott el minket az Isten, hanem megszentelődésre."* (1Thessz 4,3.7) A mózesi törvények három főünnepet írnak elő Isten választott népe számára: a páska, a pünkösd ünnepét és a sátoros ünnepet. De mi megtartjuk-e a parancsolatot: szenteld meg az ünnepnapot? *„Hat napon át végezd munkádat, de a hetedik napon nyugodjál… Háromszor szentelj nekem ünnepet évenként!"* (2Móz 23,12.14) S ez az Úristen színe előtt való megjelenést jelenti. Mózes bírákat állított a nép fölé apósa tanácsára: *„Légy te a nép szószólója Istennél, és te vidd ügyeiket Isten elé!"* Ebben is Jézus előképe volt. *„De szemelj ki a nép közül derék, istenfélő férfiakat…, és tedd őket elöljárókká…"* (2Móz 18,19.21) Az Isten döntését elfogadva Rebeka feleségül ment Izsákhoz: *„Izsák ekkor bevezette Rebekát anyjának, Sárának a sátrába, és feleségül vette Rebekát. Izsák megszerette őt…"* (1Móz 24,67) A Sínai-hegyről így kiáltott Isten Mózesnek: *„…ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet, akkor ti lesztek az én tulajdonom valamennyi nép közül… Papok királysága és szent nép lesztek."* (2Móz 19,5–6) Az *Újszövetség* népének pedig a kegyelem csodája által így adja tudtul Péter az Úr üzenetét: *„Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe…"* (1Pt 2,9) A szentség látszatát akarták megőrizni, akik Jézust *„vitték, maguk nem mentek be a helytartóságra, hogy ne legyenek tisztátalanokká, hanem megehessék a húsvéti vacsorát."* (Jn 18,28) Mózes (lásd 5Móz 6,2) s a bölcs Prédikátor szerint is *„…a végső tanulság ez: Féld Istent, és tartsd meg parancsolatait…!"* (Préd 12,13) Reformátorunk pedig minden parancsolat magyarázatát így kezdi: „Istent félnünk és szeretnünk kell!" *(Kis káté)* Te pedig kér(hete)d: „Taníts e földön szentül élni, / Istentől küldött Mesterem, / Embert szeretni, Istent félni, / Hogy életem boldog legyen!" (EÉ 458,2) Ámen.

■ Garai András

Mesés együttműködés

ZSULYA JUDIT FELVÉTELE

Óvodapedagógusok nemzetközi partnertalálkozójának adott otthont október 11. és 14. között Nagytarcsán a *Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda.* A vendégek a *Nagyváradi Evangélikus Óvodából,* illetve a németországi Penzlin városában működő *Simon unter'm Regenbogen* (Simon a Szivárvány Alatt) társintézményből érkeztek.

Az európai uniós Comenius projekt keretében zajló kétéves, háromoldalú együttműködés célja, hogy a népmesék – mint az európai irodalomtörténet részei – visszakapják méltó helyüket és szerepüket az óvodáskorú gyermekek nevelésében. Az *Úton egymás felé a népmese szárnyán* projekt bővíti az óvónők szakmai-módszertani ismereteit, és innovációra ösztönzi a nevelőtestületeket; a résztvevők tapasztalatokat szerezhetnek a projektszemléletű nevelés és a nemzetközi együttműködés terén.

Az óvónők a partnerkapcsolat részeként felkeresik a társintézményeket. Ennek anyagi fedezetét a Comenius projekt biztosítja, amely emellett jelentős anyagi támogatást nyújt a témához kapcsolódó eszközbeszerzéshez, valamint olyan produktumok létrehozásához, amelyek később más intézményekben is hasznosíthatók lesznek.

A szóban forgó együttműködést az teszi egyedivé, hogy mindhárom részt vevő intézmény evangélikus óvoda, így a keresztyén szemlélet a bemutató foglalkozásoktól a programokon át a személyes kapcsolatok építéséig érvényre juthat.

■ Fodorné Pecznyik Zsuzsa

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban

Október 21-én, vasárnap jelentkezik az *Evangélikus magazin* a Magyar Televízióban, az M1-en 10.15-kor, az M2-n 13.20-kor. A műsor beszámol *dr. Fábri György* és *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő beiktatásáról, valamint a most megjelent *Túrmezei Erzsébet-emlékkönyvről* is.

Október 21-én, vasárnap a Magyar Televízióban az M1-en 11.30-kor, az M2-n 14.30-kor *Raoul Wallenberg 100 éve született* címmel láthatnak emlékműsort, mely felidézi a tíz évvel ezelőtti linköpingi emlékezés eseményeit is. Szerkesztő: *Nagy László.*

Istentiszteleti rend • 2012. október 21.

Szentháromság ünnepe utáni 20. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Mt 22,1–14; Ef 5,15–21. Textus: Ézs 5,1–7. Énekek: 52., 488.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.) Sztojanovics András; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Gábor; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. Smidéliusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Koczor Tamás, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Schulek Mátyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Kósa László; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Bátovszky Gábor; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Bátovszky Gábor; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Keresd a nőt Cinkotán is!

Az Evangélikus Országos Múzeum vándorkiállítását nyitották meg október 9-én *Keresd a nőt a Bibliában és az egyháztörténetben* címmel a cinkotai evangélikus gyülekezeti teremben. A megnyitón *Brebovszkyné Pintér Márta,* egyházunk női missziójának vezetője és a cinkotai Batthyány Ilona Általános Iskola énekkaros diákjai működtek közre.

A Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozón útjára bocsátott kiállítás Évától elindulva napjainkig mutat be olyan kiemelkedő nőket, akiknek a neve mára talán feledésbe merült. Olyan jelentős személyekről van szó, akik nemcsak szavaikkal, hanem életvitelükkel, munkálkodásukkal is példát mutatnak a későbbi korok embereinek.

Számos információt, érdekes ismeretanyagot találunk a színes portrék, képek mellett. A kiállításon elhelyezett poszterek a *Facebook* közösségi portálról ismert adatlapokhoz hasonlóan nyújtanak tájékoztatást egy-egy személy fontos életrajzi adatairól, tulajdonságairól, megemlítve, hogy mivel foglalkozott, mi volt a hobbija, kortársai közül kiket ismert.

A cinkotai látogatók számára egy igencsak ismerős arc *(Blatniczky Pálné Jezsovics Lídia)* is látható a jelentős női alakok között.

Érdemes megtekinteni a kiállítást, hiszen sokszor nem is gondolnánk, hogy mennyien voltak jelentős hatással koruk keresztény szellemben való növekedésére, álltak helyt számos területen, mint például a költészetben vagy a diakóniai munkában.

A kiállítás a cinkotai evangélikus gyülekezeti teremben október 21-ig tekinthető meg.

■ Halász Alexandra

Találkozás Isten teremtő szavában

Bajai evangélikusok németországi testvérváros-látogatása

▶ Hosszú története van a Baja és Waiblingen közötti testvérvárosi kapcsolatnak: a Baja melletti Csávolyból kitelepített és Németország Baden-Württemberg tartományában, Waiblingen környékén otthonra talált németek közvetítésével jött létre 1988-ban. Azóta rendszeresen ápolják az együttműködést, majd minden évben indul egy-egy népesebb küldöttség egyik városból a másikba. Idén a bajaiakon volt az utazás sora. Az ötvennyolc fős delegációba ez alkalommal is bekerültek az evangélikus és a katolikus egyház képviselői. A bajai evangélikus gyülekezetből *Nepp Éva* lelkész, *Pohankovics János* felügyelő és e sorok írója vett részt szeptember végén a waiblingeni úton. A küldöttségben helyet kapott a *Zlatna Grana* táncegyüttes és az idén Guinness-rekordot beállító bajai foltvarrók csoportja is.

Kornelia Minich, Nepp Éva, Veronika Bohnet és a konfirmandusok

A látogatás első napján a hivatalos programok zajlottak. Ki kell emelni a stetteni diakóniai központban tett látogatást, amelyre kifejezett bajai kérésre került sor.

Nehéz leírni ennek a több településen működő, hétezer-hétszáz alkalmazottat foglalkoztató intézménynek a működését, amely a „megszokott" diakóniai tevékenységek – idősek és fogyatékkal élők gondozása – mellett iskolákat működtet mind a gondozottak, mind az őket képző és gondozó személyzet számára.

A bajaiak betekintést nyerhettek a legsúlyosabb esetekkel foglalkozó két csoport életébe, működésébe, találkozhattak az ott élő sérültekkel, akik között szép számmal vannak ötven év felettiek is. Sokkoló volt a látvány, különösen azoknak, akik először szembesültek ilyen esetekkel, és kezdhették megtanulni, mit takar az intézmény jelszava: „Az emberben az embert látni."

Este *Andreas Hesky,* Waiblingen polgármestere a foltvarrók kiállításának megnyitása után fogadást adott a magyarok és vendéglátóik részére. A bajai vendégek itt meghívást kaptak a 2014 májusára tervezett találkozóra, amelyre a waiblingeniek minden testvérvárosuk képviselőit várják. Az estén nagy sikerrel szerepelt a *Zlatna Grana* táncegyüttes.

Waiblingen négy evangélikus gyülekezete közül a Korber Höhe fogadta és látta vendégül a bajai gyülekezeti küldöttséget. Ez a gyülekezet a város legmodernebb részében él, templomuk egy lakótelep közepén található, egy V alaprajzú épületben. Az épület egyik szárnyában van a „János a kereszt alatt" nevű evangélikus templom, a másik szárny a „Mária a kereszt alatt" nevet viseli: ez a katolikus templom. A vasárnapi istentiszteleten *Veronika Bohnet,* a gyülekezet lelkésze, Nepp Éva és *Kornelia Minich* diakonissza szolgált.

Megható része volt az istentiszteletnek a konfirmandusok közreműködése. Az oltárgyertya meggyújtása után minden konfirmandus egy kis asztalról elvette a saját gyertyáját, az oltárnál meggyújtotta, és visszatette az asztalra. Tizenhét gyertya égett ott, aminek lehetett örülni, és átéreztük a meg nem gyújtottak hiányát.

Az igehirdetés a 71. zsoltár alapján hangzott. Veronika Bohnet Isten szavának erejét emelte ki, amely mind a keresztségben, mind az úrvacsorában új valóságot teremt az ember számára, és vára lehet a kicsiknek. Hogy mit jelent kicsinek lenni, azt Nepp Éva mutatta be a bajai gyülekezet példáján.

Az istentisztelet utáni szeretetvendégségen sor kerülhetett egy másik küldetés megvalósítására is. Az enyhe szellemi fogyatékkal élőket gondozó bajai Tarka-barka lakóotthon lakói által készített gyertyákat és bodzaszörpöt árulták a vendégek. Nagy volt az érdeklődés, néhány gyertya maradt csak, ezek árát a gyülekezet előre kifizette azzal, hogy majd más alkalommal értékesítik őket.

Délután *Adelheid Scheuber* gyülekezeti felügyelő és Kornelia Minich társaságában egy falusi fesztiválra látogattak el a bajaiak, este pedig – kiegészülve *Eberhard Gröner* esperessel és feleségével – fehér asztal mellett, kötetlen beszélgetésben idézhették fel a találkozás élményeit. Valóságnak élhették meg ezt a kapcsolatot, amelyet Isten teremtő szava éltet.

■ Dr. Sramó András

Nagyszénási összefogás

2000 novembere óta megtapasztaltam, hogy a nagyszénási ember összetartó tud lenni, amikor nemes cél vezeti. Ilyen cél az, hogy az evangélikus templomot megmentsük az összeomlástól. Amikor meghirdettük a gyűjtést a templom renoválásának költségeire, kevesen hitték, hogy annyi jóindulatú ember adományoz erre a célra. A munkálatokat több fázisban terveztük elvégezni.

A legfontosabb feladat az épület tetőzetének és falainak megerősítése volt. Ezt sikerült a mérnökök tervei alapján – ügyes kivitelezéssel – megvalósítani. Az egykor – felelőtlenül – kivágott összetartó vas helyett öt vastagabb összevonó vasat építettünk be. Ezek biztosítják a falak és a tetőzet szilárdságát. Nyugodtan gondolhatunk a tél esetleges viszontagságaira.

A felújítás – Isten segedelmével – tavasszal folytatódik. Szeretnénk – különböző források bevonásával – a templom belsejét és külsejét, valamint a tetőzetét megújítani. Bízom abban, hogy a nagyszénásiak ezután is mellénk állnak, amikor a község templomát szépítjük. Tesszük ezt részint annak érdekében, hogy ezzel is emeljük településünk turisztikai értékét.

Köszönjük a jóindulatú emberek, szervezetek eddigi és eljövendő támogatását, pénzbeli adományait, imádságait.

Kérjük, foglalják mindennapi könyörgéseikbe az evangélikus templom és gyülekezet sorsát, hiszen ezáltal is erősödik az összetartás Nagyszénáson. Találjuk meg azokat a lehetőségeket, amelyek nem széthúzzák, hanem összetartják ezt az emberi gyarlóság miatt megtépázott közösséget!

■ Erdélyi Zoltán *lelkész*

Mennyi az annyi?

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Az ember közösségi lény. És általában véve elmondható róla, hogy az átlagos viselkedés igenis közel áll hozzá. A társadalomnak elég kicsi az a rétege, amelyik valamilyen szempontból szeretne kitűnni, akár némi polgárpukkasztás árán is, a többséget azonban az jellemzi, hogy szeret úgy viselkedni, ahogyan a többiek.

Éppen ezért van aranykoruk az internetes ajánlórendszereknek. Ha azt látjuk, hogy sokan kedvelnek valamit, akkor mi is könnyebben hajlunk arra, hogy pozitív véleményt nyilvánítsunk róla. Lehet birka népségnek tartani az embereket emiatt, de a csordaszellem létező dolog.

Csaknem öt évvel ezelőtt, az *iWiW* előretörésekor volt megfigyelhető, egyesek mennyire hajtanak arra, hogy „barátaik” száma magas értéket mutasson. A sok barát ugyanis népszerű embert takar, a népszerűség pedig sikert feltételez. A hatás automatikus: ha látunk egy sok ismerőssel bíró embert, akkor számos jó tulajdonságot társítunk hozzá. Érdekes, szórakoztató, jó társaság. Éppen ezért azok, akik népszerűnek szeretnék feltüntetni magukat, néha trükkökhöz folyamodnak.

A legegyszerűbb példa az önlájk esete, amikor a felhasználó a saját tartalmát kedvenceli. Mivel az átlagember szívesebben kedvencel olyan tartalmat, amelyet már valaki kedvencnek jelölt előtte, ezért ez a lehető legkönnyebb módszer ennek a pszichológiai gátnak a leküzdésére. A legtöbb esetben a többi lájkoló nem is veszi észre, vagy nem is tulajdonít jelentőséget annak, hogy a bejegyzés tulajdonosa így népszerűsítette a saját írását.

A másik véglet a nagy közösségi oldalakon létező „közösségimédiaforgalom-vásárlás” nevű jelenség. Ez mindössze annyit tesz, hogy meghatározott pénzösszegért ismerősökre vagy követőkre tehetünk szert. Az ilyen követők nemcsak egy okos algoritmus által beregisztrált álprofilok, hanem néha saját profilképpel és némi emberinek tűnő aktivitással is rendelkeznek, így nehéz kiszűrni a csalást. Megdöbbentő, hogy egy-egy népszerűnek tűnő személy „barátportfóliójába” hány ilyen álszemély tartozik.

A híres énekesnő, *Lady Gaga* harmincmilliós Twitter-követőjéből tizenkétmillió pusztán álprofil, míg tízmillió inaktív felhasználó. A nyolcmillió rajongónál viszont sokkal jobban mutat a harmincmillió, és ez minden bizonnyal a koncertjegyek árában is megmutatkozik.

Néha azonban komolyabbak a tétek, mint egy énekesnőnek és „függelékeinek” a jövedelme. Az amerikai elnökválasztáson a *Barack Obama* jelenlegi elnök ellen induló *Mitt Romney* Twitter-követőinek számában találtak a kutakodók érdekes ugrásokat. A folyamatos növekedést meg-megtörő nagyobb lépésekről kiderítették, hogy egyszerű bevásárlások eredményei, Romney stábjának emberei mintegy tizennyolc dollárért kaphattak meg ezer új „támogatót”.

Nem is feltétlenül ügyes programok által létrehozott hamis profilokat, hiszen a harmadik világ internettel felszerelt, ugyanakkor szegény részein az egyik megélhetési lehetőség éppen az, hogy hús-vér személyek regisztrálnak be naphosszat. És ha éppen nem ilyen oldalakra, akkor esetleg más oldalakon törik fel a látogató emberi mivoltát vizsgáló captchákat, esetleg egy globálisan elérhető játékban bányásznak virtuális aranyat, vagy gyűjtenek különféle értékesíthető javakat. Ez a véglet pedig már éppen a nyugati civilizáció által üldözött kizsákmányolás egyik fajtája.

Valójában a puszta számok semmit nem jelentenek, ezért nem is érdemes hajszolni őket. Sokkal fontosabb, hogy egy szervezet vagy weboldal hány olyan látogatót tud összegyűjteni, akik olyan aktivitásra vehetők rá, amely túlmutat egy egyszerű lájkon. Például ha rávesszük olvasóinkat, hogy maguk is küldjenek be tartalmakat. Bár a nyáron pattant ki az az információ is, hogy a ma már legnépszerűbbnek számító *Reddit* hírmegosztó oldal a kezdeti időszakban szintén álfelhasználókkal trükközött azért, hogy oldala látogatottabbnak tűnjön. Mivel az oldal azóta is népszerű, ezért majdhogynem úgy tekintenek erre a műveletre, mint valamilyen „megelőlegezésre”, amellyel az alapítók voltak kénytelenek kipótolni a leendő látogatókat.

Mindenesetre nehéz meghúzni a csalás határát. Annyi biztos, hogy a felhasználói adatokban nem szabad bíznunk.

■ N. B.

Kitüntetés a csángókért munkálkodóknak

A 2006-ban alapított *Zajzoni Rab István-díjat* olyan személyiségeknek, illetve intézményeknek ítélik oda, akik a hétfalusi csángók közösségének megmaradásáért, szellemi és gazdasági felemelkedéséért, az egyetemes magyarság fennmaradásáért munkálkodnak. Idén a díjazottak a brassói evangélikus templomban szeptember 30-án tartott ökumenikus istentiszteleten vehették át a kitüntetést.

A 2012-es év díjazott intézménye a *brassói Áprily Lajos Főgimnázium,* amely a Brassó megyei, illetve a barcasági magyar oktatásban elért eredményeivel érdemelte ki a díjkiosztó bizottság figyelmét. *Szegedi László Tamás* református esperes a kőhalmi szórványdiákotthon létrehívásáért és folyamatos működtetéséért, *Farkas Gyula* nyugalmazott gépészmérnök, négyfalusi vállalkozó eddigi eredményes munkájáért, *Márk Attila* brassói énekmondó pedig színvonalas művészi tevékenységéért kapta meg a Zajzoni Rab István-díjat.

A díjátadó ünnepségen csángó népviseletbe öltözött négyfalusi asszonyok is megjelentek. Méltató beszédet mondott *dr. Bencze Mihály* matematikus, *dr. Kovács Lehel* informatikus, egyetemi adjunktus, valamint *Hochbauer Gyula* középiskolai tanár. A meghitt, templomi keretben megtartott rendezvényt *Kozsik József* színművész verses összeállítása, a második barcasági vallásosvers- és énekmondó-találkozó első három díjazottjának szavalata, a négyfalusi *Polifónia* kórus, valamint a *Mácsafej* zenekar rövid bemutatója tette teljesebbé.

■ Fülöp Károly

Párbeszéd szívtől szívig – minitréning

A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközség és a Csillaggyertyafény Alapítvány évente egyszer szervezi meg egyházunk részére minitréningjét a *Párbeszéd szívtől szívig* program keretében. A legközelebbi alkalom időpontja október 26., péntek, 14-től 17 óráig. Azokat a nőtestvéreinket várjuk, akik a lelki elmélyülés mellett konfliktuskezelési módszereket is szeretnének elsajátítani önismereti játékok segítségével.

Téma: *Életem táncai a szeretet forrásával, magammal, másokkal.* Helyszín: Bp. XVI., Hősök tere 10–11.

Meghívó könyvbemutatóra

Fenyvesi Félix Lajos A csukott ablak című új kötetének bemutatója október 29-én, hétfőn 17 órakor lesz a Litea könyvesboltban (Bp. I. ker., Hess András tér 4.). Bevezetőt mond *Szondi György* kiadóvezető. Közreműködik *Havas Judit* előadóművész és *Fodor Mária* hegedűművész.

Hálaadó istentisztelet Felpécen

„Leborulok szent templomodban, és magasztalom nevedet hűséges szeretetedért...” (Zsolt 138,2a)

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját a felpéci evangélikus templomba, ahol ünnepi istentisztelet keretében adunk hálát Istennek templomunk belső felújításának eddig elvégzett munkálataiért. A hálaadó istentiszteletre október 21-én, vasárnap 10.30-kor kerül sor. Az igehirdetés szolgálatát *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végzi. Az istentisztelet után hívjuk és várjuk vendégeinket a kultúrházban tartandó szeretetvendégségre.

A Felpéci Evangélikus Egyházközség presbitériuma

EVÉL&LEVÉL

Batthyány Lajos öngyilkossági kísérlete

Fenyvesi Félix Lajos Az aradi tizenhárom címmel írt értékes cikket az *EvÉlet* október 7-i számának 14. oldalán. Ehhez szeretnék hozzászólni az alábbiakban.

A Batthyány sógornője által becsempészett tőr szabályos öngyilkosságra tudtommal nem volt alkalmas. De a cél a megszégyenítő, kötél általi halál elkerülése volt, s ezt az osztrák gyakorlat következtében Batthyány a nyaksebével el is érte. Utolsó szavai: „Es lebe das Vaterland! Ihr Jäger, los!” („Éljen a haza! Vadászok, rajta!”)

Nem tudjuk, mit beszélt meg gyóntatójával, de gyakorló katolikusként halt meg, és részesítették illegálisan végtisztességben. Egyébként öngyilkosnál pillanatnyi elmezavart szoktak föltételezni.

Él olyan – könyvben is megjelent – hagyomány, amely szerint a dinasztia egy hölgytagjának bosszúja csapott le rá, azé, aki annak idején burgzsandárokkal elfogatta, és egy sötét szobában szeretkezni akart vele – a gróf azonban gyufát gyújtott.

Batthyány a minisztériumával még a fegyveres harc kitörése előtt mondott le, jogilag nem lehetett felelőssé tenni az eseményekért. Az aradi vértanúk pedig a királyra esküdtek föl, és *Ferdinánd* nevében harcoltak *Ferenc József* ellen. *Görgey* (!) nem véletlenül ellenezte a trónfosztást, de őt *Rüdiger* tábornok javaslatára mentette meg a cár.

Dr. Zsigmondy Árpád *nyugalmazott lelkész (Budapest)*

Hibaigazítás. Az *EvÉlet* múlt heti számának 12. oldalán megjelent, *Mária, Jézus anyja* című írásom első mondata helyesen így hangzik: „Máriát, Jézus anyját csak az evangéliumok említik, az apostoli levelek és *Az apostolok cselekedeteiről írt könyv* – ApCsel 1,14-et leszámítva – hallgatnak róla.”

Véghelyi Antal

HIRDETÉS

Felügyelők országos találkozója – 2012

A munkanapok novemberi átrendezése miatt az idén a hónap utolsó hétvégéjén, tehát november 23. és 25. között rendezzük szokásos révfülöpi konferenciánkat az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Szeretettel várjuk a gyülekezeti, egyházmegyei és kerületi felügyelőket országos találkozónkra. A részletes program megjelenéséig (október 28.) is fogadjuk a jelentkezéseket a revfulop@lutheran.hu címen. A hétvége támogatott részvételi díja 6000 forint.

Jelentkezési határidő: november 10. Lemondási határidő: november 16.

Prőhle Gergely *országos felügyelő*

Meghívó hálaadó istentiszteletre

„Oldd le sarudat a lábadról, mert szent az a hely, ahol állsz.” (Józs 5,15)

Isten iránti hálával és örömmel tudatjuk, hogy a Vadosfai Evangélikus Egyházközség jelenlegi temploma felszentelésének 100. évfordulóján ünnepi hálaadó istentiszteletet tartunk, amely november 10-én 10 órakor kezdődik a vadosfai evangélikus templomban.

Az igehirdetés szolgálatát egyházkerületünk püspöke, *Szemerei János* végzi. Az istentisztelet után rövid hangverseny lesz, amelyen *dr. Wagner Szilárd* lelkész orgonál, majd megnyitjuk állandó gyülekezettörténeti kiállításunkat. Ünnepi alkalmunkra és az azt követő fogadásra szeretettel hívja és várja a Vadosfai Evangélikus Egyházközség.

A részvételi szándékot a vadosfa@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-6887-es telefonszámon kérjük jelezni november 2-ig.

Szeretettel kérjük, hívogassanak másokat is, akik szívesen együtt ünnepelnének velünk!

HIRDETÉS

Meghívó presbiterképzésre

Szeretettel hívunk minden érintettet: jelenlegi és leendő presbitert a Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban november 16–18. között megrendezendő, harmadik országos presbiterképző tanfolyamra.

A tanfolyam célja: az alapvető bibliai, egyházi, egyháztörténeti, hittani ismeretekben elmélyíteni a presbiteri szolgálatban állókat (vagy arra készülőket), gyakorlati témák közös feldolgozásával felkészíteni a testvéreket a presbiteri tisztségre. Szeretnénk, ha a tanfolyamra érkező testvéreink szélesebb látókörrel tájékozódnának, egész egyházban gondolkodnának, és a helyi egyházközösségben is aktiválódnának. A komoly tanulmányi munkát mély lelki programok keretezik, s a szünetekben, az esti oldottabb programokon lehetőség van megismerni más gyülekezet gondját és örömét is.

A tanfolyam két konzultációból áll, így a mostani találkozás a tanfolyam első fele, a második konzultációt kora tavaszra tervezzük.

Kezdés november 16-án, pénteken 17 órakor, befejezés november 18-án, vasárnap ebéddel. A tanfolyam teljes költségét (ellátás, segédanyagok, előadók stb.) a Magyarországi Evangélikus Egyház magára vállalta. Az útiköltséget a résztvevők vagy még jobb esetben a gyülekezetek fizetik.

A jelentkezőknek részletes programot küldünk. Jelentkezni lehet írásban a presbiterkepzes@lutheran.hu e-mail címen 2012. november 3-áig.

A lelkes előadói csapat nevében szeretettel:

Dr. Hafenscher Károly *lelkész*

EVANGELIKUSELET.HU

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Parókusi alkalmassági vizsgálat – 2013

Az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala lelkészképesítő vizsgát, illetve parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet azon lelkészek számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13., 14. paragrafusaiban előírt feltételeknek megfelelnek.

A szóbeli vizsgák várható időpontja: 2013. február (a pontos dátumról a jelentkezőket idejében értesítjük). Jelentkezni postai úton lehet november 1-jéig az északi püspöki hivatalban (1125 Bp., Szilágyi Erzsébet fasor 24.), az esperesi igazolás csatolásával. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételekről.

Dr. Fabiny Tamás, *az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke*

Köszönetnyilvánítás

A *Tégy a Tehetségekért Alapítvány* a 2011. évi szja felajánlható 1%-ából 216 121 Ft-ot kapott. Az összeget a fóti Kántorképző Intézet nyári tanfolyamának díjára, szociális és tanulmányi pályázatok támogatására használta fel az alapítvány.

Felajánlásukat köszönjük, 2012. évi 1%-os felajánlásukat köszönettel fogadjuk. Az alapítvány adószáma: 18534984-1-08.

Beled, 2012. október 14.

Az alapítvány kuratóriuma

Meghívó az összegyülekezés napjára

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség szeretettel hívja híveit és barátait október 21-én a békásmegyeri templomba (1038 Budapest, Mező u. 12.) az összegyülekezés napjára. Délelőtt 10 órakor az istentiszteleten *Donáth László* prédikál. Délben közös ebédre várjuk vendégeinket. 13 órakor *Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola – Ingmar Bergman* operafilmje. A vetítés után *Ludassy Mária* filozófiatörténész *Két Sarastro – a felvilágosodás despotizmusától a felvilágosult despotáig* címmel tart előadást. Az alkalomra a belépés ingyenes, önkéntes adományokat azonban jó szívvel fogadunk.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 21-étől október 28-áig

VASÁRNAP

9.30 / Mezzo Tv
Bach: h-moll mise
10.15 / M1
Evangélikus magazin
(ismétlés: 13.20 / M2)
12.05 / Bartók rádió
Budapesti Bach-hét, 2012
Annie Laflamme (barokk fuvola) és Dobozy Borbála (csembaló) hangversenye a Deák téri evangélikus templomban
14.30 / M2
Raoul Wallenberg 100 éve született
21.04 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Molnár Ferenc: Menyegző
22.05 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Benne:
John Taverner:
O splendor gloriae

HÉTFŐ

11.06 / Kossuth rádió
A Hely
Az árvíztől az áradásig
13.05 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Krónika 1956-ról
13.31 / Bartók rádió
A Chanticleer énekegyüttes hangversenye
Benne:
Duruflé:
Ubi caritas – motetta
15.30 / Bartók rádió
Liszt és Bach
Bogányi Gergely zongorázik
19.00 / Duna Tv
Az ősz 17 pillanata (magyar dokumentumfilm-sorozat)
A váci börtön
19.00 / M1
A forradalom lángjának fellobbantása

KEDD

12.30 / Kossuth rádió
Ütköző
A Biszku-per tanulságai
14.25 / M1
56 csepp vér (magyar filmmusical, 2007) (90')
15.04 / Bartók rádió
Délutáni muzsika
Benne:
Bach–Ormándy:
Wachet auf, ruft uns die Stimme
20.06 / Kossuth rádió
Aranyalap
Mindszenty-kiállítás a Szent István-bazilikában
21.00 / Tv2
Szabadság, szerelem (magyar filmdráma, 2006) (115')
21.15 / Duna Tv
Szeretlek, Faust (magyar tévéfilm, 2010) (70')

SZERDA

9.05 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne:
Bach: 152. kantáta – Tritt auf die Glaubensbahn
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva..."
A református egyház félórája
19.30 / Duna Tv
Tálentum
Jankovics Marcell
21.15 / Pax Tv
Hét ima (koncertfilm)
23.15 / M1
Múlt-kor (történelmi magazin)
23.45 / M1
Történetek a nagyvilágból (riportmagazin)
0.15 / M2
Szerelem (magyar film, 1970)

CSÜTÖRTÖK

1.05 / Lánchíd rádió
Hittel és gitárral
Keresztény kortárs zenék
5.20 / M1
Hajnali gondolatok
8.35 / Duna Tv
Lyukasóra (irodalmi műsor)
14.06 / Kossuth rádió
Arcvonások
Skrabski Fruzsina oknyomozó újságíró
15.30 / Duna Tv
Az iszlám Európában (dokumentumfilm-sorozat)
17.34 / Magyar Katolikus Rádió
Arcok és sorsok
Mindszenty József 1989-es perújrafelvétele
18.30 / Duna World
Feszty Árpád: A magyarok bejövetele (magyar ismeretterjesztő film)

PÉNTEK

9.05 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne:
Haydn:
C-dúr (Üstdob-) mise – részlet
13.00 / Pax Tv
Bach: c-moll partita (zenés ifjúsági műsor)
13.20 / M2
Illatszertár (magyar tévéjáték)
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzője: Lajtha László
Egyházi zene
18.00 / Pax Tv
Raffay Sándor (portréfilm)
20.00 / Duna World
Melbourne '56 – Olimpia és forradalom (magyar dokumentumfilm)
22.00 / Bartók rádió
Celluloidák
A legjobb filmzenék

SZOMBAT

8.45 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
9.05 / Bartók rádió
Schubert: Esz-dúr mise
12.50 / Duna Tv
A budapesti rém (amerikai játékfilm) (72')
16.05 / M2
II. János Pál – A béke pápája (olasz–amerikai–lengyel életrajzi film, 2005) (39')
5/1. rész
18.05 / Kossuth rádió
Az én muzsikám – Portré népzenével
Csernyus Lőrinc építész
18.35 / Duna Tv
Fölszállott a páva (népzenei tehetségkutató műsor)
21.30 / Magyar Katolikus Rádió
Nyelvédesanyánk (anyanyelvi műsor)

VASÁRNAP

12.05 / Bartók rádió
Budapesti Bach-hét, 2012
Bach 114. és 115. kantátája a Deák téri evangélikus templomban
12.30 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.vorosmartyradio.hu)
14.15 / M2
Túrmezei Erzsébet-portré
14.40 / M2
Fasori tanárok
15.05 / Bartók rádió
Beszélgetések az egyházzenéről
Bach kantátáiról
Kamp Salamon beszél
19.35 / Bartók rádió
Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet
Franck: 150. zsoltár

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 21.)
Mózes odaállt a tábor kapujába, és azt mondta: Jöjjön hozzám, aki az Úré! 2Móz 32,26a (2Kor 13,5; Mk 10,2–9/10–16/; 1Thessz 4,1–8; Zsolt 142) Az aranyborjú történetének a mondata ez. Mózes megpróbál rendet teremteni, és magához hívja az igazakat, akik még az Urat, és nem az aranyborjút tartják életük megmentőjének. Jézus nem hívta ki az igazakat, és nem akart rendet vágni. Nem állította maga köré azokat, akik magukról azt mondták, hogy Istenhez tartoznak, hogy letarolja az eltévelyedetteket. A bűnösöket kereste, az ostobákat, akik az aranyborjút imádták. Végül a magukat igaznak tartók kivégezték őt.

Hétfő (október 22.)
Nem azért szeretett meg, és nem azért választott ki benneteket az Úr, mintha valamennyi nép közt a legnagyobbak volnátok, hiszen a legkisebbek vagytok valamennyi nép közt, hanem azért, mert szeret benneteket az Úr. 5Móz 7,7–8 (1Kor 1,28; 2Móz 23,10–16; 2Kor 3,1–11) Nem létszámokról szól ez a mondat, hanem státusról. A zsidóság újszövetségi tragédiája éppen abban áll, hogy a maga képére akarta formálni Istent. Az egyház, ha nem a legkisebb akar lenni Isten előtt, ha megpróbálja a maga szándékai eszközének használni, ugyanúgy kudarcot vall választottságában. Akik nyitottak Isten szeretetére, azokkal tud kezdeni valamit.

Kedd (október 23.)
Mert nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke szól általatok. Mt 10,20 (2Móz 7,1–2a; 2Móz 18,13–27; 2Kor 3,12–18) Ebben a mondatban bízunk minden igehirdetés elmondásakor. Megremegtet, rettegéssel tölt el ez az ígéret. Nem az az érdekes, miként mertem vállalkozni erre a feladatra, hanem az, hogy ő hogy meri rám bízni ezt. Felmegyek a szószékre, és Isten szava szól általam. A fordulatok, problémák, kérdések, melyek életemet meghatározzák, és itt szavakká formálódnak, egyidejűleg Isten problémái is. Végtelen reménységgel tölt el ez a mondat. Nem saját okoskodásom, hanem az ő Lelke az, ami élővé teszi a mondanivalót. Micsoda pillanat ez: Isten maga szól!

Szerda (október 24.)
Krisztus mondja: „Annak, aki elküldött engem, az az akarata, hogy abból, amit nekem adott, semmit se veszítsek el, hanem feltámasszam az utolsó napon." Jn 6,39 (Ez 34,16; 1Móz 24,54b–67; 2Kor 4,1–6) Én szívesen szelektálnék. Sorrendbe tudom állítani a hasznosakat és haszontalanokat. Tudom, ki értékes, ki értéktelen. A legnagyobb örömhír ma ez a szó: *semmit.* Isten nem hagy elveszni semmit. Azt sem, amit én normális veszteségnek éreznék. Aminek vagy akinek az elvesztésére úgy gondolok, hogy a tisztulást szolgálja, hogy segíti az „ügyet". Ő elmegy az egyetlen után, ő megkeresi az elveszettet, ő meghal a legkisebbért is. Ez az esélyem arra, hogy talán még én is megmaradok.

Csütörtök (október 25.)
Pál írja: Meg vagyok győződve arról, hogy aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi a Krisztus Jézus napjára. Fil 1,6 (Hós 3,5; 2Móz 19,3–9; 2Kor 4,7–12) Minden, ami ma történik velem, minden, ami az évek során történt velem, minden, ami előttem áll, azt munkálja, hogy az utolsó nagy találkozás életem teljességében találjon. Olykor a pillanatokban, melyekkel meglep sorsom, ennek az eljövendő találkozásnak ízét érzem. Miközben gyakran tiltakozom a nehéz utak, komoly feladatok, mély fájdalmak ellen, aközben ma azt kell, azt lehet hallanom, hogy mindez annak a munkának része, amelyet Isten bennem végez. Ha dolgozik ezen, az azt jelenti, hogy törődik velem.

Péntek (október 26.)
Igazságosan ítél a nincstelenek ügyében, és méltányosan dönt az ország szegényeinek dolgában. Ézs 11,4a (Tit 2,11; Jn 18,28–32; 2Kor 4,13–18) Ahogy megyek az utcán, olykor pénzt adva nekik, ma legszívesebben ezt a mondatot mondanám el mindegyiküknek: méltányosan dönt felőletek Isten, akiket annyi méltánytalanság, megvetés, megalázás ért. Ti kirekesztettek, ne féljetek, mert Isten nem felejtett el titeket! Talán nem is az utcán, az aluljáróban kell keresnem pusztán őket. Ott vannak köztünk is. Lehajtott fejjel, rejtőzködni akarva, mintha bélyeget viselnének a homlokukon, mindenkitől félve. Mi, a gazdagok tettük őket ilyenné, nincstelenné. Akár az utcán maradtatok, akár köztünk éltek, reménykedjetek, ti nincstelenek, szegények, alárendeltek, megszégyenítettek!

Szombat (október 27.)
Megszégyenülnek mind, akik elhagynak téged; mert elhagyták az Urat, a folyóvíz forrását. Jer 17,13 (Zsid 3,12; Préd 12,9–14; 2Kor 5,1–10) Amikor megelégszem a középszerűvel, amikor elég az, amit úgy félvállról megteszek, amikor elég az az igazság, amely elsőre tetszik, amikor jó a félsiker is, amikor nem küzdök már, nem keresem a valódit, amikor nem megyek a forrás után, akkor az életem a halál felé fordult. Nem kell ellenségessé lennem, elég, ha beletörődöm, nem kell harcolnom, elég, ha csendben visszavonulok, Istent máris pocsolyának, poshadt mocsárnak, állott lavórnak tartom. Pedig nála van az élet forrása, az élő víz, amelyet ha megízlel valaki, nem szomjazik meg soha.

■ Koczor Tamás

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line**: www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség**: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita. **Rovatvezetők**: Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Prőhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a MediaLOG Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 212421